SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: ***office@svf.se***
HEMSIDA: ***www.svf.se***
TELEFONTID: 9.00–11.30, 12.30–16.30
(MAJ–AUGUSTI: 9.00–11.30, 12.30–16.00)

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande:
EVAMARI LEWIN, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 070-211 90 35
BOSTAD: 08-736 02 00
E-POST: ***evamari.lewin@svf.se***

Kansli- och ekonomichef:
PER CARLSSON, ***pol mag***
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
BOSTAD: 08-650 44 32
E-POST: ***per.carlsson@svf.se***

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 070-418 07 99
BOSTAD: 08-765 91 19
E-POST: ***anders.lefrell@svf.se***

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 070-717 73 19
BOSTAD: 08-651 09 65
E-POST: ***christina.arosenius@svf.se***

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
BOSTAD: 018-54 11 71
E-POST: ***johan.beck-friis@svf.se***

Ombudsman
AMELIE LOTHIGIUS, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-788 70 47
BOSTAD: 08-26 25 39
E-POST: ***amelie.lothigius@svf.se***

Ekonomiassistent
BIRGITTA LARSSON
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: ***birgitta.larsson@svf.se***

Sekreterare
MARIANNE LUNDQUIST, SVS
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: ***marianne.lundquist@svf.se***

Administrativ assistent
KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: ***karin.henriksson@svf.se***

Plusgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

Veterinärprofessionen i samhället

FRÅN DET ENA JUBILEET till det andra – efter att nyligen (6 oktober 2010) ha firat veterinärförbundets 150-åriga födelsedag är det dags för SVA (Statens Veterinärmedicinska Anstalt) att fira 100-årsjubileum. SVA bildades 1911 i Stockholm under namnet Statens veterinärbakteriologiska anstalt med uppdraget att ”värna djurens hälsa och skydda människor från smitta från djuren”. Ett budskap med hög aktualitet i dessa dagar.

Världens första veterinärhögskola grundades i Lyon, Frankrike 1761 och med anledning av det utropas 2011 som ”the World Veterinary Year”. Veterinärinstitutioner runt om i världen uppmanas att uppmärksamma veterinärprofessionens betydelse i arbetet med att förbättra djurs och människors hälsa under 250 år. SVF har tillsatt en arbetsgrupp – Vet 2011 – som kommer att sprida information i Sverige om veterinäryrket, genom olika aktiviteter.

Några av vår tids stora utmaningar – det globalt ökande hotet med resistenta bakterier och zoonoser – ska självfallet mötas i samverkan mellan human- och veterinärmedicin. Som ett exempel på samarbete i detta sammanhang kan nämnas bildandet av forskningsnätverket IEE, Centrum för infektionsekologi och epidemiologi, i Uppsala (se SVT nr 7/10). SVA, SLU, Uppsala universitet och Linnéuniversitetet står bakom sammanslutningen. Här skapas en plattform för forskare och kliniskt verksamma personer inom human- och veterinärmedicin samt ekologi för samverkan kring infektionssjukdomar.

Det centrala budskapet i EUs ”One Health”-projekt är att friska djur ger friska människor och tvärtom. Infektionssjukdomar hos/mellan djur och människa orsakar (förutom lidandet) också betydande kostnader för samhället i form av högre sjuklighet. Ett fungerande smittskydd är ett samhällsansvar och ytterst en politisk fråga. Sedan 2008 pågår en utredning kring smittsamma sjukdomar, Djursmittutredningen (Jo 2007:05) under ledning av Christer Wretborn. Denna beräknas vara överlämnad till regeringen i mitten av januari. I anslutning till presentationen av utredningen har veterinärförbundet och Läkarförbundet tillsammans med fem andra organisationer undertecknat en debattartikel som uttrycker farhågor för att staten kan minska sitt engagemang i bekämpning av djursmittor. En sådan utveckling skulle riskera samarbetet mellan myndigheter och näring som på ett framgångsrikt sätt befrämjat djur- och folkhälsa under många år.

I vår globaliserade värld torde smittrycket inte minska – det borde snarare planeras för en ökad smittberedskap under statligt beskydd.

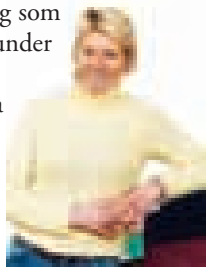

EVAMARI LEWIN
ordförande, Sveriges Veterinärförbund

innehåll

ledare av E Lewin

Veterinärprofessionen i samhället 3

reportage av S Fredriksson

Högst på önskelistan i Öjebyn – en specialist 6

vetenskap – granskad artikel

Fallbeskrivning
Tromboelastografisk monitorering vid blodtransfusion av C Nicol 11

vetenskap

Enkät om djurhälsa och veterinärbehov i svenska fjäderfäbesättningar av H Eriksson m fl 19

Encefalomyokarditvirus vanligt i svenska grisbesättningar av A Backhans m fl 25

månadens epiztel 31

vilken är din diagnos?

– EKG 33
– Svar 58

allmänt

Om S:t Göran och Draken av K-G Linderholm 36

Antagning till veterinärprogrammet vid SLU
Erfarenheter från antagning med prov och intervju av C Kvart och K Julin 39

Lönejämförelser – ett axplock av A Lothigius 46

Resultat vid Sveriges Veterinärförbunds val 2010 48

Djurskyddskonferens med fokus på naturligt beteende av J Beck-Friis 49

Rapport från FVEs generalförsamling i november 2010 av P Sahlander och M Widell 52

debatt

Är det oproblematiskt att använda veterinärtiteln i den offentliga debatten? av A Darenius 56

replik

Veterinärtiteln är oproblematisk om fakta redovisas – alternativet är vilseledande och fegt av S-O Dimander 57

från sektionerna 59

noterat

- Hårdare djurvälfärdsregler för pälsnäringen 32
- Ny ordförande i SLUs styrelse 32
- Europeisk deklaration mot obedövad smågriskastration 58
- Leif Denneberg ny överdirektör vid Jordbruksverket 59
- Sverige första EU-land att bli fritt från bluetongue 60
- Klinikbaserad apotekskedja för djurmedicin 60
- FASS VET 2011 ute 60

kongresser & kurser 61

kåseri

Förbrödning i Vancouver av S-O Olsson 65

PHARMA DISTRIBUTION

Din leverantör av ultraljud

Kontakta oss på 0771-21 24 00

www.pharmadistribution.se

Högst på önskelistan i Öjebyn

– EN SPECIALIST

TEXT OCH FOTO:
SUZANNE FREDRIKSSON

"Ska du inte ta stygnen själv, det är ändå 30 mil att åka? Nä, jag kommer förbi. Vi ska ändå åka och handla." Det låter som ett typiskt Norrlandsskämt, men citatet är hämtat ur verkliga livet. Har man sällskapsdjur i de nordligaste delarna av landet får man inte vara bekväm.

INGEMAR BERGDAHL, SPECIALIST i hundens och kattens sjukdomar och ägare till Djurkliniken i Öjebyn, har under många år kämpat för att behålla och helst utveckla den kompetens i smådjursvård som finns i övre Norrland. Det är ingen lätt uppgift. Utbildningen av nya specialister har hamnat i ett moment 22-läge. Eftersom det inte finns specialister kan man inte utbilda några nya. Den som vill vidareutbilda sig får flytta söderut och det är det många som gör. Tyvärr, för hund- och kattägarna i Norrland, har åtskilliga av de specialistutbildade veterinärerna rotat sig på en ny ort, kanske bildat familj och inte kommit tillbaka.

– Övre Norrland är till ytan halva Sverige. Det är stora avstånd, men statistiskt väldigt hundtätt. Inte i någon annan del av landet går det så många hundar per tusen invånare som det gör här, säger Ingemar.

– Vi har samma typ av patienter som man har på andra håll i landet. Framför allt är det hundägarna som kräver kvalificerad vård till sina djur och uppfödarna behöver sina intyg. Idag är vi två veterinärer som ögonlyser hundar och katter norr om Hudiksvall. Båda är i sextioårsåldern och eftersom ingen kan examineras som ögonveterinär utan att ha specialistkompetens finns ingen chans till att skaffa efterträdare. Avståndet mellan Hudiksvall och Kiruna är cirka 100 mil.

– Fredrik Ödahl, kirurg som arbetat här sedan 2001, har nyligen gått kardiologiutbildning och kompletterar detta med ett praktiskt program under ledning av Anna Tidholm för att få kompetens att diagnostisera ärftliga hjärt- och njurlidanden hos katt, kommenterar Ingemar vidare och förklarar att det är sådana tjänster som efterfrågas allt mer.

DJURKLINIKEN I ÖJEBYN har expanderat rejält under de senaste åren. För snart två år sedan satsade Ingemar på nya lokaler. ABF lade ner sin verksamhet i Öjebyn och Ingemar kunde ta över en byggnad omfattande 1 800 kvadratmeter.

– Det bästa med den här lokalen är att den är mycket bra ventilerad eftersom den är anpassad för att hysa stora mängder folk, säger Ingemar när han visar runt i lokalerna.

SEDAN FLYTTEN har omsättningen ökat med 30 procent och de senaste åren har man haft 17 000 patientbesök. Hundarna dominerar stort, 80 procent. Öjebyns expansion gör att företaget uppfyller kriterierna att erhålla titeln Gasell-företag i Norrbotten, en rankning som tidningen Dagens Industri står för.

Ingemar Bergdahl kommer ursprungligen från Tornedalen. Han blev veterinär 1973 och började sin veterinära bana som distriktsveterinär i Piteå. Sedan 1979 är han privatpraktiserande och ägare till Djurkliniken i Öjebyn. Han är förutom specialist auktoriserad att ögonlysa hundar och katter sedan 1981 och godkänd att inseminera hundar sedan 1992. Ingemar svarar på veterinära frågor i lokalradion varje vecka, även om viltsjukdomar. Han är inbiten jägare och ägare till två gråhundar och en tax. Ingemars fru, Åsa, är djursjukvårdare som också sköter administrationen på Djurkliniken i Öjebyn.

Ingemar tillägger att det finns plats att växa ytterligare. Det finns stora outnyttjade ytor som kan användas.

Allt Ingemar berättar går i dur, men så kommer ”specialisteländet” på tal och genast blir det mer bekymmersamt. Hur ska man lösa denna ständigt återkommande fråga? Det verkar mer eller mindre hopplöst att rekrytera specialister till Norrland eller att få behålla dem som blir det.

– Förr var det lika illa gällande läkare här uppe. Man försökte locka läkare med alla möjliga medel. Sedan Umeå blev utbildningsplats har situationen förändrats radikalt. Det visar hur viktigt det är att det finns utbildnings- och vidareutbildningsmöjligheter även i Norrland.

Ingemar har gjort många försök med samma ”knep” som tidigare lockade läkare, fri bostad och lön över genomsnittet. Det har inte gett önskat resultat gällande svenska veterinärer med specialistkompetens, endast en välmeriterad tysk veterinär har visat intresse.

Ingemar Bergdahl i sitt ögonrum. Kliniken expanderar och går bra, men läget gällande specialister är bekymmersamt.

Stella Persson vill bli specialist, men hon har avbrutit utbildningen tills vidare.

Av 17 000 patientbesök på Djurkliniken i Öjebyn är 80 procent hundar.

Jag försöker i första hand rekrytera personal med lokal anknytning, då är chansen störst att de stannar, säger Ingemar.

Han anställde den första veterinären 1989, nu är man sex. Förutom veterinärerna finns det ytterligare 13 anställda varav en legitimerad sjukgymnast som sköter rehab-avdelningen.

Veterinär Stella Persson, som kommer från Arjeplog, började arbeta i Öjebyn 2006. Ett år senare flyttade Stella till Skara för att få specialistkompetens. Barnafödsel gjorde att hon avbröt sin specialistutbildning och flyttade hem igen efter ett år. Självklart vill hon bli färdig och i våras skickade hon en dispensansökan till Jordbruksverket där hon i första hand bad om dispens för att fullfölja med Djurkliniken i Öjebyn som utbildningsplats, i andra hand att få fullfölja en del av återstående utbildning där. Sådan dispens fick Maria Karlsson, numera Djursjukhuset Gammelstad, för slutfasen i utbildningen.

I oktober fick Stella beslutet från Jordbruksverket som avslog hennes ansökan med hänvisning till det yttrande man begärt från Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap, SVS, och Examiniations- och styrkommitten, ESK, för hund och katt. ESK påpekar bland annat i sitt svar att ”Djurkliniken i Öjebyn inte är en godkänd utbildningsplats samt att kompetensen inom kirurgi är tveksam samt att det därtill inte finns någon specialist på kliniken”.

– Jag finner mig naturligtvis i beslutet och har inte överklagat. Man får foga sig i bestämmelserna. Även om utbildningen formellt ligger på is kommer jag att förkovra mig i alla fall. Jag är inte så gammal och jag kommer att fullfölja specialistutbildningen senare. Men det är tråkigt att utvecklingen bromsas upp, en specialist till här skulle kunna vända trenden och generera flera specialister i Norrland, säger Stella besviket.

Något svar på om det var möjligt att fullfölja en del av utbildningen på hemmaplan fick hon inte.

Ingemar Bergdahl är inte nöjd med ESKs yttrande.

– För det första finns det en specialist på kliniken sedan 1994, nämligen jag själv. Jag gick upp på den första examinationen i januari 1994 och blev godkänd. Vad det gäller den tveksamma kompetensen i kirurgi förstår jag inte riktigt vad de går på. Fredrik Ödahl har vidareutbildning i kirurgi.

– Av sex veterinärer utför fem det mesta inom mjukdelskirurgi som behövs på jourerna. Fredrik Ödahl och jag gör i princip alla typer av ortopediska operationer. Vi gör till exempel tre till fyra knäoperationer per vecka. Våra patienter lider av samma sjukdomar som de i södra Sverige. Att tro att djurägarna åker över 100 mil för behandling av exempelvis korsbandsskador eller patellaluxationer är kanske lite naivt, säger Ingemar.

Torkel Falk är ordförande i ESK-hund och katt. Han är inte oförstående när det gäller problemet att rekrytera och utbilda specialister i Norrland. Men att ge dispenser är ingen bra lösning enligt ESK.

– Det är ett absolut krav att det ska finnas två specialister på en godkänd utbildningsplats. Det är den nivå som är satt och den vill vi hålla på för att garantera kvaliteten på utbildningen. Det är en utbredd uppfattning att bristen på godkända utbildningsplatser är ett Norrlandsproblem. Men det finns andra län som har samma problematik med stora kliniker som inte uppfyller kraven, kommenterar Torkel.

– Om vi ger dispens till en klinik i Norrland blir det prejudicerande och det kommer att strömma in ansökningar med samma önskan från hela landet.

Hur bedömer ni utbildningsplatsen i övrigt, det står i ert svar att kompetensen i kirurgi är tveksam gällande Öjebyn till exempel?

– Egentligen hade vi inte behövt kommentera det eftersom kravet på två specialister inte är uppfyllt. När det gäller kompetensbedömning går vi på dokumenterad vidareutbildning, det vill säga vilka kurser veterinärerna på utbildningsplatsen har deltagit i.

– Jag tror att bristen på specialister i Norrland kommer att lösa sig självt. Intresset för att bli specialist är väldigt stort och varje år examineras det fler och fler. Inom ett par år kommer förmodligen arbetsmarknaden också att se annorlunda ut och då blir det säkert lättare att rekrytera specialister till Norrland, säger Torkel Falk.

Efter den senaste examinationen, februari 2010, finns det 197 examinerade smådjursspecialister plus de 203 som fick titeln med övergångsregler mellan 1994 och 1996. ■

LÄS MER

www.djurklinikeniojebyn.com

www.di.se Gasellerna (i vänsterspalten)

www.svf.se Sällskapet, Specialistutbildningar

VILJA OCH PENGAR

Att utbilda sig till specialist om man bor i Norrland ställer extremt höga krav på vilja och god ekonomi. Den som inte har en flyttbar familj får antingen avstå utbildningen eller pendla. Maria Karlsson som bor i Piteå med man och tre barn valde att totalt 20 månader pendla till Skara för att bli klar.

Maria hade påbörjat specialistutbildning på Djursjukhuset i Gammelstad, men när en av de två specialisterna slutade fick Maria söka sig söderut. Merparten av utbildningen gjorde hon 2006 till 2008 på Blå Stjärnans Djursjukhus i Skara. Förutom att ett pendlingsarrangemang ställer stora krav på familjen hemma, kostar det en ansenlig summa pengar. I 20 månader åkte Maria mellan Piteå och Skara.

Vad kostade det dig att pendla?

Maria Karlsson lyckades fullfölja sin specialistutbildning med dispens i slutfasen.

– Boendet gick på 3 000 i månaden och resorna mellan 8 000 och 11 000 i månaden, före skatteavdrag. Att jag klarade av att göra så här var tack vare ett arv, annars hade det aldrig gått, berättar Maria.

Den allra sista delen av aspiranttjänstgöringen, ungefär sju månader av tjänstgöringen, fick hon dispens att göra på Djursjukhuset i Gammelstad eller Djurkliniken i Öjebyn. I Jordbruksverkets beslut motiveras detta med att båda platserna tidigare varit godkända och att man bedriver verksamhet som omfattar hund och katt samt att ”Det är stora svårigheter att rekrytera veterinärer med specialistkompetens till klinikerna i övre Norrland. Det är därför angeläget att du, som endast har en liten del av utbildningen kvar och är bofast i området, kan bli färdig med utbildningen.”

Maria blev klar med sin utbildning och examinerades i februari 2010. ■

CLAIRE NICOL, leg veterinär, klinikveterinär*
Handledare: Outi Turkki, leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar,
Regiondjursjukhuset Bagarmossen, Ljusnevägen 17, 128 48 Bagarmossen.

Fallbeskrivning

Tromboelastografisk monitorering vid blodtransfusion

Förbättrade metoder för att utvärdera hemostasen i samband med kirurgiska ingrepp på kritiskt sjuka djur blir allt mer efterfrågade. Tromboelastografen, som analyserar koagulationen utifrån både cellulära komponenter och proteiner i plasman, ger ofta en bättre bild av hemostasen än andra vanligt förekommande mätmetoder. Studien beskriver tromboelastografins funktion och fördelar, men också dess brister.

Artikeln utgör författarens examensarbete för specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar.

granskad artikel

INLEDNING

Tromboelastografisk undersökning av blodets koagulationsförmåga ger en omfattande bild av koagulationen in vivo. Eftersom koagulationen bygger på ett nära samspel mellan blodets celler (framför allt trombocyter och leukocyter) och olika plasmaproteiner så som koagulationsfaktorer, inhibitorer och det fibrinolytiska systemet, utgör denna analys ett stort steg framåt vid övervakning av hemostasen (9, 17, 20). Vad som inte kan monitoreras med instrumentet är endotelets roll tillsammans med von Willebrands faktor, vilket är viktigt att ha i åtanke vid användande av instrumentet hos patienter med misstanke om patologisk blödning (31).

Tromboelastografi har under de senaste åren validerats för att användas vid analys av prover från hund (38) och från häst (17). En tromboelastograf, TEG, är ett värdefullt instrument att använda för att diagnostisera både hypo- och hyperkoagulabla tillstånd, för att skilja kirurgisk blödning från hemostasrubbning och som vägledning vid behandling med pro- eller antikoagulantia (11, 27). Instrumentet ger även en möjlighet att bedöma det individuella transfusionsbehovet hos patienter, vilket medger ett mer kontrollerat användande av blodprodukter (28).

Detta arbete beskriver kort tromboelastografi som diagnostisk metod med tyngdpunkt på blödningsutredning och vidare hur instrumentet användes för att utvärdera behovet av blodtransfusion hos en pancytopenisk hund med blödningar inför en kirurgisk åtgärd. Upprepade blodtransfusioner behövdes innan säker hemostas kunde uppnås preoperativt. Med hjälp av tromboelastografi kunde transfusionsbehovet skräddarsys och operationen utfördes med avsevärt minskad risk för blödning. Detta är det första beskrivna fallet i Sverige där tromboelastografi har använts för att övervaka blodtransfusioner hos hund.

TROMBOELASTOGRAFI

Koagulationssystemet

En kontrollerad hemostas är livsviktigt eftersom det förhindrar blodförlust vid kärlskador samt ser till att blodet inte koagulerar ohämmat i kärlen (trombos). Koagulation är en komplex process som involverar kärlens endotel och von Willebrands faktor, den subendoteliala vävnaden, blodets celler, koagulationsfaktorer och koagulationshämmare, samt det fibrinolytiska systemet. I blodet finns koagulationsfaktorer i inaktiv form, så kallade pro-enzym, som aktiveras stegvis så att slutligen trombin bildas. Detta kallas ofta koagulationskaskaden (21, 30) (Figur 1).

Koagulationen delas in i initieringsfas, amplifikationsfas samt propageringsfas. Initieringsfasen startas vid en skada i kärlendotelet som gör att vävnadsfaktor (tissue factor, TF) på de subendoteliala cellernas yta kommer i kontakt med det cirkulerande blodet, eller vid kraftig systemisk inflammation där leukocyter i blodet aktiverar koagulationskaskaden (2, 7). I blodet finns en liten mängd FVIIa (aktiva formen av FVII) som binder till TF på leukocyterna och de subendoteliala cellerna. Vid närvaro av kalcium och fosfolipider kommer detta komplex av celler med TF och FVIIa att starta aktiveringen av i blodet inaktiva koagulationsfaktorer i en stegvis process. Det leder slutligen till att proenzymet protrombinas klyver en liten mängd protrombin till trombin (30).

Efter att en liten mängd trombin bildats i initieringsfasen tar amplifikationsfasen vid, i vilken fler koagulationsfaktorer aktiveras med en ökad mängd aktivt trombin som följd. Trombinet från initieringsfasen aktiverar trombocyter i närheten av skadan. De aktiverade trombocyterna ändrar sina ytmembran till ett prokoagulantmembran och friger granula med faktorer som bistår vid bildande av koagel och rekrytering av fler trombocyter. Trombin klyver även von Willebrands faktor (vWF) från FVIII, till ➤

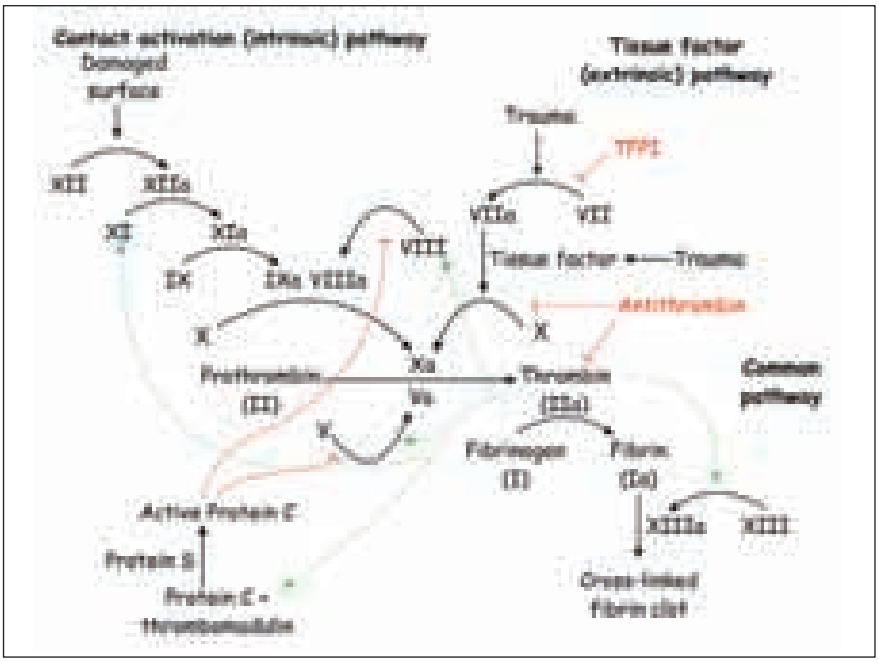

ILLUSTRATION: JOE D STEINSKY

FIGUR 1. *Koagulation är en komplex process som involverar många faktorer, bland annat koagulationskaskaden (bilden).*

➤ vilket det, i blodet i inaktivt stadium, är bundet. Von Willebrands faktor hjälper trombocyterna så att de kan fästa till varandra och till endotelet (30). Andra trombocytaktivatorer inkluderar subendotelialt kollagen, adenosindifosfatas (ADP), epinefrin och shear stress (12). På trombocyternas yta aktiveras även FX som sedan med hjälp av FVa klyver ytterligare protrombin till trombin. Trombin i sin tur klyver fibrinogen till fibrin (30).

De av trombinet från initieringsfasen aktiverade trombocyterna fäster först löst till varandra och endotelet och bildar därmed en primär plugg (aggregerar). Detta utgör den så kallade primära hemostasen. För att koaglet ska bibehållas måste det stabiliseras, vilket sker med hjälp av fibrinet som bildats i koagulationskaskaden. Detta fibrin polymeriserar spontant till ett fibrinnätverk som stabiliserar de aktiverade och aggregerade trombocyterna. Detta utgör den sekundära hemostasen (30).

Så länge skadan finns eller inflammation pågår kommer trombocyter att aktiveras. Det leder till att mer trombin kontinuerligt bildas och koagulationskaskaden hela tiden pågår med aktivering av nya koagulationsfaktorer på platsen för skadan. Denna fas kallas propageringsfasen (30).

När den av fibrin stabiliserade trombocytpluggen bildats vid skadan måste koagulationen begränsas så att inte fortsatt fibrinformation sker. Detta begränsas bland annat av antitrombin och TF-hämmare som effektivt hämmar trombin och FXa (30). Antitrombin som framför allt produceras i levern, är den främsta fysiologiska antikoagulantian som finns i blodet (24). Protein C som också produceras i levern spelar även den en stor roll i att begränsa koagulationen. Tillsammans med kofaktorn Protein S förhindrar Protein C bildandet av nya trombinmolekyler via hämning av de två i koagulationskaskaden så kallade hjälpfaktorerna FVa och FVIIIa (30).

Fibrinolys tar vid när kärlskadan är läkt och koaglet inte behövs längre. Proenzymet plasminogen finns i koaglet. I närvaro av trombin från koagulationskaskaden släpper endotelet ut *tissue plasminogen activator* (t-PA) som aktiverar plasminogen till plasmin. Även *urokinase-type plasminogen activator* (u-PA) hjälper till vid bildande av aktivt plasmin. Plasmin bryter sedan ner fibrinet (7). Fibrinfragment och D-dimerer bildas från det nedbrutna fibrinet (9). Aktivitetsnivån i systemet regleras bland annat av *plasminogen activator inhibitor-1* (PAI-1) som bildas i levern (7).

Rubbningar i hemostasen kan uppstå vid skador på endotelet, vid kraftig systemisk inflammation eller vid brister på eller ändrad funktion av trombocyterna, koagulationsfaktorerna eller koagulationshämmarna. Även en felaktig fibrinolys påverkar hemostasen. Defekter i olika delar av hemostasen kan ge mycket snarlika symtom och kan sällan skiljas åt kliniskt (7, 19, 23).

Analys av rubbningar i koagulationen

Diagnostik av hemostasrubbningar baseras oftast på monitorering av specifika delar av koagulationen och inte på koagulationen som helhet. Exempel på klassiska tester är trombocyträkning samt de plasmabaserade testerna som används för analys av de olika koagulationsfaktorernas aktivitet, framför allt aktiverad partiell tromboplastintid (aPTT) och protrombintid (PT). Analys av koagulationsfaktorer och vWF är andra specifika analyser som också kan användas vid diagnostik av hemostasrubbningar (5, 7). Dessa är bra analyser men de bedömer endast enskilda delar av hemostasens komplexa system och inte hur de interagerar med varandra. De är därför inte optimala att använda vid utvärdering av hela koagulationen in vivo (26, 35).

Trombocytfunktionen kan analyseras med så kallad Platelet Functional Analyse 100 (PFA-100, Dade Behring Inc, Newark, DE, USA). PFA-100 aktiverar trombocyterna genom att med hög kraft aspirera citrerat helblod genom kapillärrör till ett kollagentäckt membran. I takt med att allt fler trombocyter blir aktiverade aggregerar de till membranet och blodet kan så småningom inte längre aspireras igenom kapillärröret. Tiden tills denna ocklusion sker, slutningstiden, är beroende av trombocyternas funktion (5, 14).

Ett instrument som används inom veterinärmedicinen sedan några år tillbaka är tromboelastografen. Instrumentet har visat sig mycket väl korrelera till hemostasen in vivo vid en mängd olika tillstånd (22, 36, 38, 39). Tromboelasto-

grafen analyserar helblod och utvärderar således både hemostasens serumkomponenter och de cellulära komponenterna (38). Det är ett känsligt instrument att använda för att upptäcka avvikelser i trombocytfunktion, blödningsrisker vid olika trombocytantal, interaktionen mellan trombocyter och det bildade fibrinkoaglet samt rubbningar i koagulationskaskaden (22). Ytterligare fördelar är att den ger en bild av hur koaglets dynamik ändras över tid, dvs att den även analyserar fibrinolysen. Detta kan varken påvisas med PFA-100 eller med plasmabaserade tester (17). Tromboelastografen kan även användas för analys av ökad aktivitet i koagulationssystemet, hyperkoagulabilitet (26, 36).

En nackdel med tromboelastografen är att det inte finns något membran i instrumentet, vilket medför att endotelet och interaktionen mellan detta, von Willebrands faktor och trombocyterna inte kan övervakas (5, 19, 31). Hematokriten har även visat sig påverka provresultatet och problem vid provtagning och provhantering kan också orsaka felaktiga resultat (13, 34, 38). En annan nackdel är att prover ska analyseras direkt efter provtagning vilket medför att prover sällan kan skickas. Patienten bör befinna sig i närheten av instrumentet vid provtagning och analys (13, 38). Ofta utförs upprepade TEG-analyser vid undersökning av en patient, vilket leder till att det blir en förhållandevis dyr analysmetod. Pris ut till kund ligger på ca 500–600 kr per analys (Djursjukhuset Bagarmossen och Klinikcentrum vid SLU). Den tromboelastograf som är validerad för att användas vid analys av prover från hund är TEG från Haemoscope Corporation, (Niles, IL, USA) (38).

Mekaniken i en tromboelastograf

Tromboelastografen läser av de elastiska variationerna i ett blodkoagel under koagulationsprocessen (31). Koaglets fysiska egenskaper mäts genom att en rund kopp innehållande ett blodprov roterar runt en sensorpinne. Sensorpinnen är kopplad till en torsionstråd som mäter rörelsen i blodet (Figur 2). Beroende av koaglets styrka rör sig pinnen på olika sätt (29). Pinnens rotationer omvandlas till elektriska signaler som omvandlas av en dator. På dataskärmen illustreras sedan patientens hemostas i form av en graf samt värden uträknade från olika delar av grafen (Figur 3) (13, 27).

Inom 60 minuter från provtagning fås en omfattande bedömning av patientens hemostas (11).

Prov och provhantering

Provmaterial för TEG är antingen helblod eller citrerat helblod. Inom humansjukvården används oftast färskt helblod. Då måste analysen påbörjas inom sex minuter från provtagning. Eftersom detta oftast är praktiskt ogenomförbart inom djursjukvården används nästan uteslutande citrerat helblod. Även då citrerat blod används måste analys med tromboelastografi påbörjas inom en viss tid efter provtagningen för att tolkningen ska kunna standardiseras (9, 13, 38).

Blodprovet bör tas från en större ven, företrädelsevis vena jugularis, vena saphena eller vena cephalica. Minimal ➤

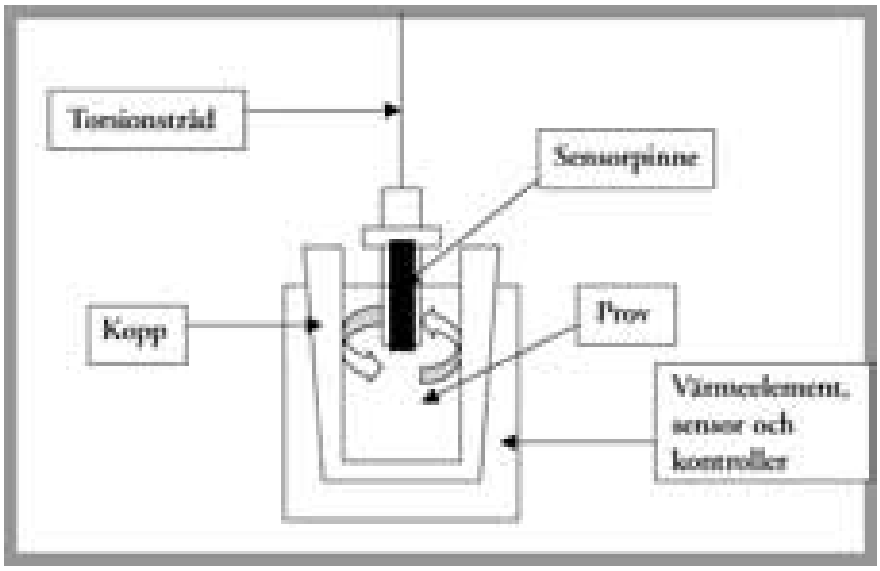

FIGUR 2. *Schematisk ritning för en tromboelastografs uppbyggnad. Illustration: författaren, efter Heamoscopes manual för TEG.*

FIGUR 3. *TEG (Haemoscope, Niles, IL, USA) kopplad till en dator och en dataskärm. På skärmen ses en kurva från en patient med normal hemostas.*

stas och minimalt trauma ska användas vid provtagningen för att få ett så pålitligt prov som möjligt. Ju mer trauma vid provtagningen desto större risk att hemostasen aktiveras innan analys, med risk för felaktigt provresultat. Det är viktigt att noga kontrollera att inget koagel finns närvarande i röret innan analysen startas (13, 38).

För att avbryta citratets antikoagulantiska effekt blandas en standardiserad mängd av det citrerade helblodet med kalciumcitrat i en till 37°C förvärmd speciell TEG-kopp i instrumentet. För att sedan starta koagulationen snabbt och för att standardisera analysen tillsätts en aktivator, t ex kaolin eller vävnadsfaktor (13).

Tolkning av tromboelastografi

Tromboelastografen är kopplad till en dator som ger fortlöpande information i form av en graf. Tolkning vid en tromboelastografisk analys kan göras både genom en visuell bedömning av bilden som ses på dataskärmen och genom bedömning av de värden som räknas ut från grafen.

Grafen består av följande variabler:

1. R = reaktionstid. Tid i minuter från det att blodet börjar analyseras till det att fibrin börjar formas. Förlängd R ses bland annat vid koagulationsfaktorbrist och användning av antikoagulantia (13, 16).

2. K = tiden från slutet av R tills tromben når en amplitud av 20 mm (16). K påverkas bland annat av koagulationsfaktorer, trombocytfunktion, trombocytantal, fibrinogenkoncentration, trombinsyntes och hematokrit (9). Om koaglet inte når en amplitud av 20 mm kommer K att bli odefinierad (13).

3. Vinkel = vinkeln mellan R och K (13, 16). Vinkeln påverkas av samma faktorer som K (9).

4. MA = koaglets maximala amplitud. MA påverkas framför allt av trombocytantal, trombocytfunktion, fibrin, fibrinogenkoncentration och trombinkoncentration (9).

5. G = Global clot strength. Ett helhetsmått på koaglets styrka som räknas ut från MA (25). Lågt G-värde ses vid hypokoagulabilitet och högt G-värde vid hyperkoagulabilitet (13).

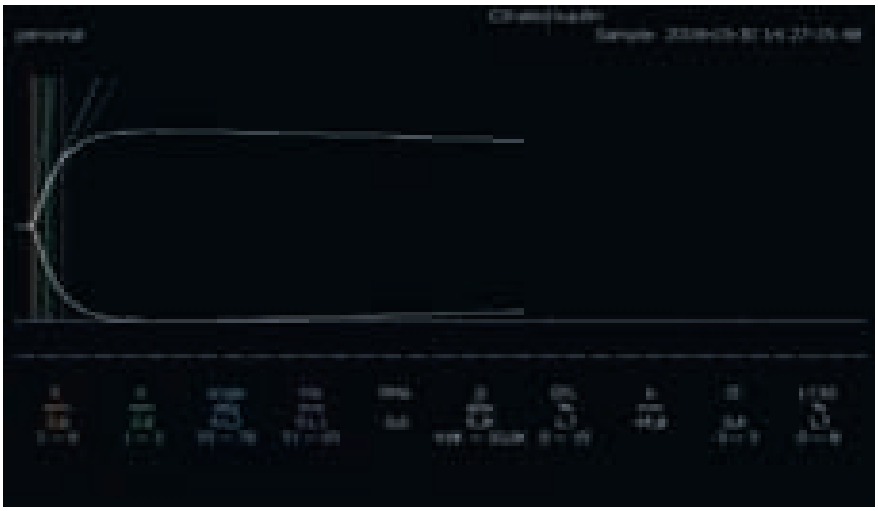

FIGUR 4. *En normal TEG-graf från en av djursjukhusets referenshundar. Värden för de i analysen ingående parametrarna ses under grafen. Referensvärden som ses i bilden är humana värden.*

FIGUR 5. *En hyperkoagulabel TEG-graf med ett lågt K-värde, ökad vinkel samt påtagligt ökat MA-värde. Referensvärden: Djursjukhuset Bagarmossen.*

Genom en sammanställning av grafens olika variabler är det möjligt att göra en bedömning av om patienten är hypo-, normo- eller hyperkoagulabel (36). Figur 4 visar en TEG-graf från en normokoagulabel patient. Figur 5 visar en graf från en hyperkoagulabel patient och Figur 6 visar en graf från en patient med fibrinolys. En hypokoagulabel kurva ses senare i fallbeskrivningen.

FALLBESKRIVNING

Anamnes, klinisk bild och blodprovsanalys

En nioårig kryptorkid hanhund av rasen tibetansk spaniel inkom med kort anamnes till djursjukhuset. Hunden hade besökt remitterande klinik två dagar tidigare på grund av trötthet och blödningar från munhålan. Infektion misstänktes initialt men då tröttheten tilltog genomfördes kompletterande undersökningar. Blodanalys visade leukopeni, kraftig anemi samt icke detekterbara trombocyter (se Tabell 1). Vid ultraljudsundersökning av buken sågs en misstänkt tumöromvandlad, i bukhålan belägen, testikel och toraxröntgen gav misstanke om lungblödningar. Vid den kliniska undersökningen sågs petekiella

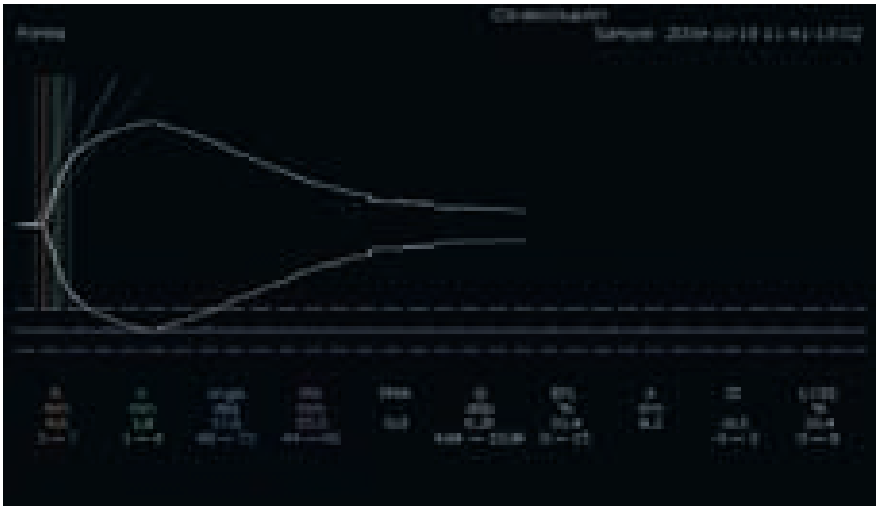

FIGUR 6. *Här ses en TEG-graf från en patient med onormal fibrinolys. MA blir snabbt förminskat i takt med att koaglet bryts ner av den ökade fibrinolysen. Referens: Djursjukhuset Bagarmossen.*

blödningar i huden på buken, kraftigt ökad andningsfrekvens och en resistens kunde palperas kaudalt i bukhålan. Proteinvärdet var 54 g/l (normalvärde: 57–82). APTT, PT och D-dimer låg inom normalintervallet. Resultaten av övriga blodprovsanalyser ses i Tabell 1.

Ingen spontanagglutination eller sfärocytos sågs vid bedömning av blodbilden, inte heller några tecken på regeneration.

Behandling

Eftersom patienten hade synliga kliniska blödningar och det förelåg stark misstanke om lungblödningar behandlades hunden med en transfusion av 100 ml trombocytrik plasma framställd från helblod (centrifugerad 3 min i 1 500 G vid 23°C). På grund av kraftig trombocytopeni och anemi, samt misstänkta pågående blödningar bedömdes patienten inte vara stabil nog för att genomgå provlaparatomi samma dag.

Nästa dag hade hematokriten sjunkit ytterligare, från 15 procent till 10 procent och misstanke om pågående lungblödningar kvarstod. Ytterligare en transfusion gavs, denna gång med 200 ml helblod.

Monitorering med tromboelastografi

Dag två efter ankomst till djursjukhuset analyserades patientens hemostas i en tromboelastograf, innan den första helblodtransfusionen utfördes. Grafen ses i Figur 7. Bilden talade för en kraftig hypokoagulabilitet med stor risk för patologisk blödning vid en eventuell provlaparatomi.

Drygt en timme efter den första transfusionen med helblod analyserades hundens blod på nytt i tromboelastografen. Resultatet visade fortfarande på kraftig hypokoagulabilitet, se Figur 8.

Då patienten fortfarande var hypokoagulabel gavs ytterligare en transfusion med 200 ml helblod från samma donator. Den därpå följande TEG-analysen visade en graf och värden som tolkades som lindrig hyperkoagulabilitet, se Figur 9. Värden från de olika TEG-analyserna ses även i Tabell 2.

Nu bedömdes hundens hemostas vara korrigerad och patienten vara i tillräckligt god kondition för att klara ett kirurgiskt ingrepp. Inga kliniska tecken på pågående blödning kunde upptäckas. Patienten hade ett preoperativt hematokritvärde på 18 procent och ett trombocytantal på 43 x 109/l (manuell räkning). Patienten opererades (kastration) utan tecken på onormalt ökad blödningstendens under operationen. Inga blödningar kunde heller noteras postoperativt.

Diagnos och utgång av fallet

Patologisk-anatomisk analys av den tumöromvandlade testikeln gav diagnosen sertolicellstumör. Dessa tumörer är många gånger östrogenproducerande (8) vilket i detta fall verifierades med blodprov som visade ett kraftigt ökat östradiolvärde, över 180 pmol/l (normalvärde enligt SLU: <25 pmol/l). Ett benmärgsaspirat som togs i samband med operationen visade vid cytologisk bedömning en aplastisk pancytopeni utan tecken på regeneration, väl överensstämmande med kronisk östradiolpåverkan (10).

Hunden kunde lämna djursjukhuset nästföljande dag och kom sedan åter polikliniskt för kontroll av blodvärden. Patienten mådde bra i cirka fyra veckor efter operationen men fick därefter nedsatt allmäntillstånd, sannolikt till följd av en tilltagande anemi och avlivades på djurägarens begäran fem veckor efter operationen. ➤

Tabell 1. PATIENTENS BLODVÄRDEN ANALYSERADE VID DJURSJUKHUSET FÖRSTA DAGEN.

Trombocyter manuellt: < 10 x 10*9/l	(150–400)
Leukocyter: 1,8 x 10*9/l	(6–17)
Neutrofiler stavkärniga: 0	(0–0,3)
Neutrofiler segmentkärniga: 0,3	(3–11,5)
Eosinofiler: 0	(0,1–1,3)
Lymfocyter: 1,5	(1–-4,8)
Monocyter: 0	(0,2–1,4)
Hematokrit: 15 %	(37–55)
Hb: 57 g/l	(120–180)
MCV: 59,6 fl	(60–72)
MCH: 22,9 Pg	(19,5–24,5)
MCHC: 385 g/dl	(320–380)
Retikulocyter: 0 %	
Retikulocyter absoluta tal: 0 x 10*9/l	

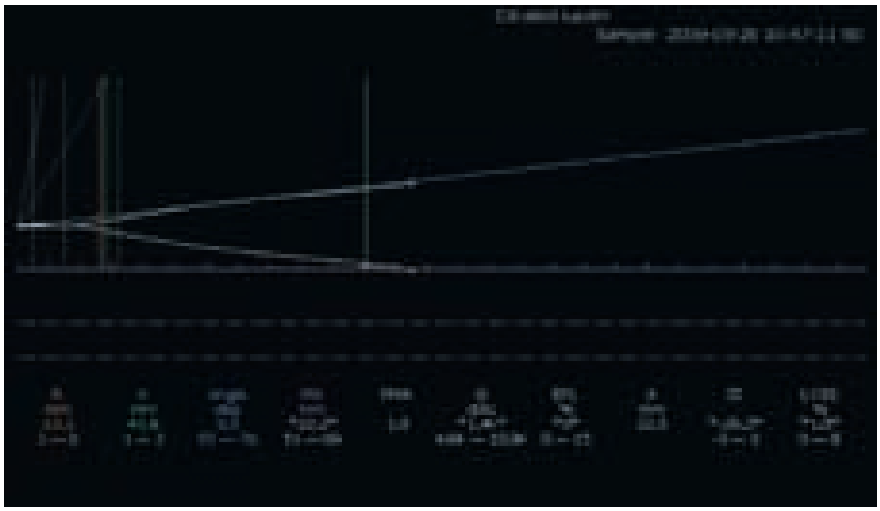

FIGUR 7. *TEG-analys utförd efter en transfusion med trombocytrik plasma men innan den första helblodstransfusionen givits. Grafen visar förlängd R, ökad K, kraftigt minskad vinkel samt minskad MA, vilket sammantaget talar för hypokoagulabilitet.*

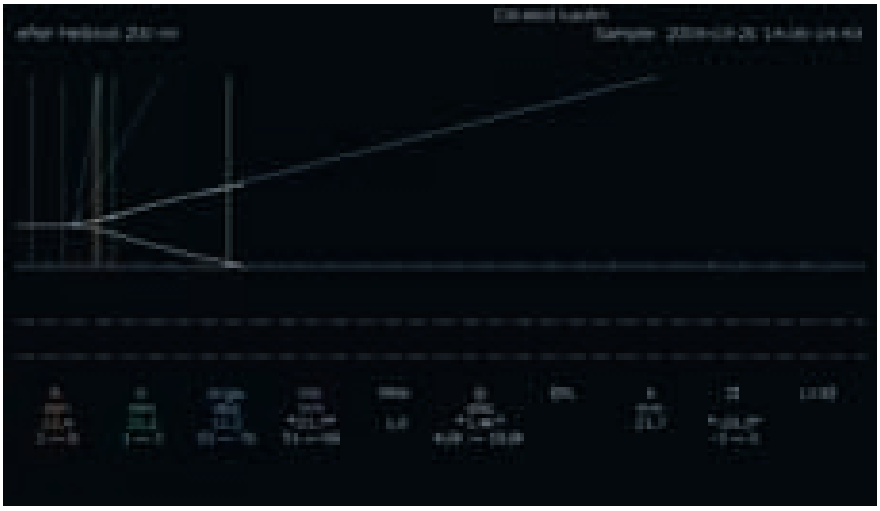

FIGUR 8. *TEG-graf efter den första transfusionen med helblod. Grafen visar på hypokoagulabilitet med förlängd R, K samt minskad vinkel och MA.*

➤ DISKUSSION

Allt oftare utförs kirurgiska ingrepp på kritiskt sjuka djur, ibland t o m på djur med pågående blödningar. Förbättrade metoder för att utvärdera hemostasen på ett sätt som korrelerar till den kliniska bilden är därför önskvärd.

Tromboelastografen, som analyserar koagulationen utifrån både cellulära komponenter och proteiner i plasman, har visat sig ha god korrelation till förhållandet hos individer in vivo vid flera olika tillstånd, både hos människor och hos olika djurslag (9, 39). Denna helblodsbaserade analysmetod ger ofta en bättre bild av hemostasen än vad t ex de annars vanligt förekommande plasmabaserade testerna aPTT och PT gör (31). Analys av koagulationen med tromboelastografi kan därför med fördel användas framför allt vid frågeställning om det föreligger risk för blödning, för att bedöma behovet av transfusionsbehandling eller inför ett kirurgiskt ingrepp (9). För vidare diagnostik kring vilken del av koagulationen som är orsak till den ökade blödningsbenägenheten, framför allt hos patienter med normala trombocytantal, är aPTT och PT utmärkta val. De kan ge svar på om det råder brist på koagulationsfaktorer och i så fall vilka (9).

Hos det i arbetet presenterade fallet orsakades blödningarna och bilden vid TEG-analyserna av en kraftig trombocytopeni. Detta var lätt att fastställa i och med att trombocyttalet var extremt lågt och att koagulationsfaktoranalyserna (aPTT och PT) var normala. Möjligen kunde blödningen ha orsakats av en trombocytopati med störd trombocytfunktion men det ansågs mindre troligt med tanke på det i förekommande fall låga trombocytantalet. Med detta låga trombocytantal tillsammans med kliniska symtom på pågående patologisk blödning var inte tromboelastografi nödvändigt för att påvisa att patienten var hypokoagulabel. Däremot möjliggjorde instrumentet att mängden transfusioner kunde skattas och skräddarsys för den aktuella patienten. Med hjälp av tromboelastografi kunde den stora risken att operera patienten innan adekvat preoperativ transfusionsterapi var avslutad fastställas. Det innebar i detta fall upprepade helblodstransfusioner.

Trombocytantalet i sig ger inte alltid information om vilken risk för blödning som föreligger hos en enskild patient. Den faktiska risken varierar mellan olika individer och kan även påverkas av orsaken till trombocytopenin (9, 18). Hos patienter med olika grad av trombocytopeni kan monitorering med tromboelastografi vara ett bra sätt att bedöma risken för blödning och för att avgöra behovet av transfusion av trombocytrik plasma alternativt helblod. Instrumentet gör det även möjligt att utvärdera effekten av en given blodtransfusion och att anpassa transfusionsterapin hos den enskilda patienten. Därmed är det möjligt att minska användandet av blodprodukter, vilket medför en ökad säkerhet för patienten (1, 27).

Med hjälp av tromboelastografi går det även att fastställa om en inre postoperativ blödning orsakats av en hemostasrubbning eller av en ligaturglidning. Detta gör det möjligt att tidigt vidta adekvat behandling vid de olika tillstånden (11).

En stor nackdel med tromboelastografen är att instrumentet inte kan användas för att analysera endotelets

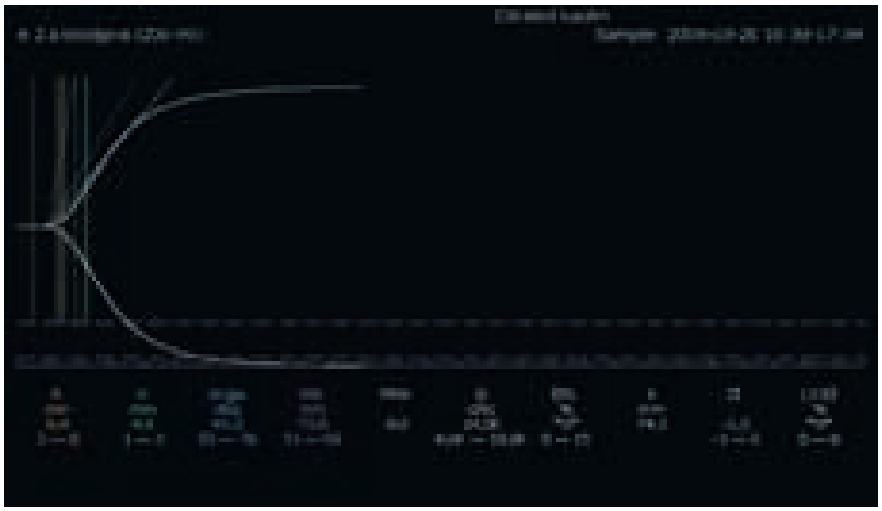

FIGUR 9. *TEG-graf efter två transfusioner av helblod. Lindrigt hyperkoagulabel kurva med lindrigt ökad vinkel och lindrigt ökad MA.*

inverkan på hemostasen och att den därmed inte är känslig för hemostasrubbningar på grund av endotelskador eller brister på vWF. För att diagnostisera brist på vWF rekommenderas andra tester som t ex PFA-100 eller analys av vWF-polymerer (32). Tromboelastografen är även känslig för problem vid provtagning och provhantering och analysen bör utföras inom en standardiserad tid för att svaret ska kunna tolkas på rätt sätt, vilket gör att den framför allt lämpar sig för analys av prover tagna på samma plats som instrumentet (9). Hematokriten har en viss inverkan och hos patienter med kraftigt avvikande hematokrit bör detta tas i beaktande (33, 34).

Tromboelastografi används allt mer inom veterinärmedicinen på flera håll och har stor betydelse inte bara för att bedöma risken för blödning och indikationer för transfusionsterapi utan framför allt för diagnostisering och övervakning av begynnande disseminerad intravaskulär koagulation (DIC) (36). Vid kraftig inflammation eller tidigt vid DIC aktiveras koagulationssystemet och det kan medföra utvecklande av hyperkoagulabilitet, något som kan påvisas med hjälp av tromboelastografi (11, 27, 36). Studier visar att om DIC diagnostiseras tidigt, i det hyperkoagulabla stadiet, har det en avsevärt bättre prognos jämfört med om det diagnostiseras senare i det hypokoagulabla stadiet (36).

Sammanfattningsvis är tromboelastografi en bra metod att använda vid monitorering av olika typer av transfusionsterapi och den utgör ett viktigt komplement till andra koagulationsanalyser. Med hjälp av tromboelastografi kan användandet av blodprodukter minskas, vilket ger en ökad säkerhet för både mottagare och givare. Tromboelastografen har dock brister som gör att det även fortsättningsvis behövs forskning för att få fram ett så omfattande koagulationsverktyg som möjligt.

Tabell 2. VÄRDEN FRÅN DET PRESENTERADE FALLET, FÖRE HELBLODSTRANSFUSION, EFTER EN TRANSFUSION MED HELBLOD OCH SLUTLIGEN EFTER ANDRA HELTRANSFUSIONEN. REFERENSVÄRDEN BASERAS PÅ ANALYS AV PROVER FRÅN 20 FRISKA HUNDAR VARS BLOD ANALYSERATS MED TEG VID DJURSJUKHUSET.

	TEG-analys 1	TEG-analys 2	TEG-analys 3	Referensvärde
R	13,3	12,4	6,4	2,8–7,3
K	41,9	21,2	4,6	1,2–4,7
Vinkel	5,5	12,2	45,2	48–72
MA	22,2	21,7	73,5	44–66
G	1,4	1,4	14	3,9–9,7

SUMMARY

Pre-operative thromboelastographic monitoring of blood-transfusions

Thromboelastography has been used in human medicine for some time. In recent years it has also become a valuable tool for assessing hemostasis in animal patients, and it was validated for dogs in 2005.

As thromboelastography analyses whole-blood, it evaluates both the cellular and plasma components of hemostasis. The cellular components have a vital role in maintaining adequate coagulation. Therefore, thromboelastography provides a more accurate evaluation of the patient's in-vivo hemostasis than do plasma-based assays.

This paper describes the use of thromboelastography in a pancytopenic, hypocoagulable dog with an abdominal mass, in order to establish the number of blood-transfusions needed pre-operatively. The mass was later diagnosed as an oestrogen-producing testicular tumour.

Thromboelastography showed that after only one blood transfusion hemostasis was not adequate for surgery. Thromboelastography ensured that the preoperative transfusion treatment was tailor-made for the patient. This allowed safe surgery without any pathological bleeding.

In conclusion, this whole-blood based assay is an important advance in the search for a more complete assessment of hemostasis. There is a need for the use of thromboelastography in hypocoagulable patients.

Referenser

3. Bochsen L, Wiinberg B, Kjelgaard-Hansen M, Steinbrüchel DA & Johansson PI. Evaluation of the TEG platelet mapping assay in blood donors. Thromb J, 2007, 5, 3.
9. Donahue SM & Otto CM. Thromboelastography: a tool for measuring hypercoagulability, hypocoagulability, and fibrinolysis. J Vet Emerg Crit Care, 2005, 15, 9–16.
11. Ganter MT & Hofer CK. Coagulation monitoring: current techniques and clinical use of viscoelastic point-of-care coagulation devices. Anesth Analg, 2008, 106, 1366–1375.

16. Kristensen AT, Wiinberg B, Jessen LR, Andreasen E & Jensen AL. Evaluation of human recombinant tissue factor-activated thromboelastography in 49 dogs with neoplasia. J Vet Intern Med, 2008, 22, 140–147.
17. Leclere M, Lavoie J-P, Dunn M & Bédard C. Evaluation of a modified thromboelastography assay initiated with recombinant human tissue factor in clinically healthy horses. Vet Clin Pathol, 2009, 38, 4, 462–466.
21. Lämmie B & Griffin JH. Formation of the fibrin clot: the balance of procoagulant and inhibitory factors. Clin Haematol, 1985, 14, 2, 281–342.
22. Martini WZ, Cortez DS, Dubick MA, Park MS & Holcomb JB. Thromboelastography is better than pt, aptt, and activated clotting time in detecting clinically relevant clotting abnormalities after hypothermia, hemorrhagic shock and resuscitation in pigs. J Trauma, 2008, 65, 535–543.
25. Nielsen VG, Cohen BM & Cohen E. Effects of coagulation factor deficiency on plasma coagulation kinetics determined via thromboelastography: critical roles of fibrinogen and factors II, VII, X and XII. Acta Anaesthesiol Scand, 2005, 49, 2, 222–231.
26. Park MS, Martini WZ, Dubick MA, Salinas J, Butenas S Kheirabadi BS, Pusateri AE, Vos JA, Guymon CH, Wolf SE, Mann KG & Holcomb JB. Thromboelastography as a better indicator of hypercoagulable state after injury than prothrombin time or activated partial thromboplastin time. J Trauma, 2009, 67, 266–276.
29. Sinnott VB & Otto CM. Use of thromboelastography in dogs with immune-mediated haemolytic anemia: 39 cases (2000–2008). J Vet Emerg Crit Care, 2009, 19, 5, 484–488.
30. Smith SA. The cell-based model of 5 coagulation. J Vet Emerg Crit Care, 2009, 19, 3–10.
33. Vilar P, Couto CG, Westendorf N, Iazbik C, Charske J & Marin L. Thromboelastographic tracings in retired racing greyhounds and in non-greyhound dogs. J Vet Intern Med, 2008, 22, 374–379.
35. Wagg CR, Boysen SR & Bédard C. Thromboelastography in dogs admitted to an intensive care unit. Vet Clin Pathol, 2009, 38, 4, 453–461.
36. Wiinberg B, Jensen AL, Johansson PI, Rozanski E, Tranholm M & Kristensen AT. Thromboelastographic evaluation of hemostatic function in dogs with disseminated intravascular coagulation. J Vet Intern Med, 2008, 22, 357–365.
38. Wiinberg B, Jensen AL, Rojkjaer R, Johansson P, Kjelgaard-Hansen M & Kristensen AT. Validation of human recombinant tissue factor-activated thromboelastography on citrated whole blood from clinically healthy dogs. Vet Clin Pathol, 2005, 34, 389–393.
39. Wiinberg B, Jensen AL, Rozanski E, Johansson PI, Kjelgaard-Hansen M, Tranholm M & Kristensen AT. Tissue factor activated thromboelastography correlates to clinical signs of bleeding in dogs. Vet J, 2009, 179, 121–129.

En fullständig referenslista (39 referenser) kan fås från författaren.

CLAIRE NICOL, leg veterinär, klinikveterinär, Regiondjursjukhuset Bagarmossen, Ljusnevägen 17, 128 48 Bagarmossen.

ATC VET-KOD Q109AB08 RECEPTBELAGT GODKÄND SPC 2010-04-16

Nordvacc introducerar SUISENG med dubbeladjuvans, aluminiumhydroxidgel och ginsengextrakt (Hipramune-G), det enda vaccinet som förebygger neonatal diarré hos spädgrisar orsakat av *E. coli* och *Cl. perfringens* typ C och neutraliserar alfatoxiner från *Clostridium novyi* som orsakar plötslig död hos digivande suggor.

MARKNADSFÖRS AV
NORDVACC AB
Box 112, 129 22 Hägersten
Tel:08-449 46 50.
Fax:08-449 46 56
E-mail:vet@nordvacc.se
Hemsida:www.nordvacc.se

NORDVACC

Tillverkare: LABORATORIOS HIPRA, S.A. Avda. La Selva, 135 - 17170 Amer (Girona) Spain. E-mail: hipra@hipra.com - www.hipra.com

HELENA ERIKSSON, leg veterinär, **DÉSIRÉE S JANSSON,** leg veterinär, VMD, **CLAES FELLSTRÖM,** leg veterinär, professor, **CHRISTINA THÖRN,** leg veterinär och **ANN NYMAN,** epidemiolog, AgrD*

Enkät om djurhälsa och veterinärbehov i svenska fjäderfäbesättningar

Under våren–sommaren 2009 genomförde SVA en enkätundersökning bland svenska fjäderfäägare. Målet med projektet var att kartlägga hur den kliniska sjukdomsövervakningen fungerar och undersöka vilket behov av veterinärvård som finns i besättningarna men även att ta reda på vad djurägarna har för uppfattning om svenska veterinärers kompetens inom fjäderfäområdet. I artikeln presenteras kortfattat de delar av enkäten som berör veterinärbehov och synen på svenska veterinärers fjäderfäkompetens. Hela rapporten kan fås från förstaförfattaren.

Foto: D Jansson

Figur 1. *Djurägare och djurskötare har en mycket viktig roll i den kliniska övervakningen i landets fjäderfäbesättningar.*

BAKGRUND

I Sverige, liksom i många andra länder, har behovet och värdet av en fungerande sjukdomsövervakning i fjäderfäpopulationen uppmärksammats under senare år. För Sveriges del illustreras detta bland annat av att tio utbrott av epizootisjukdomen newcastlesjuka har diagnostiserats under de gångna 15 åren (3). Dessutom spreds högpatogent aviärt influensavirus subtyp H5N1 bland vilda fåglar längs Östersjökusten våren 2006 (1), med risk för spridning till fjäderfäbesättningar.

Ett stort ansvar ligger på djurägarna och andra aktörer i fjäderfänäringen att rapportera misstänkta hälsostörningar (Figur 1). För veterinärer som nås av sådan information gäller det att agera snabbt och möjliggöra att en korrekt diagnos ställs. Djurägare, särskilt de som håller små hobbyflockar, berättar relativt ofta för SVAs fjäderfäveterinärer att de har svårt att få hjälp av veterinärer i sitt närområde med att ställa diagnos och behandla sjuka fjäderfän. Om detta utgör ett generellt fenomen kan det in- ➤

➤ verka negativt på möjligheterna att tidigt påvisa smittsamma sjukdomar som då kan få fäste och spridning i fjäderfäpopulationen.

ENKÄTUNDERSÖKNINGEN

Våra huvudsakliga syften med enkätundersökningen var att 1) försöka kartlägga hur den kliniska sjukdomsövervakningen bedrivs i olika typer av fjäderfäbesättningar och om det finns behov av informationssatsningar inom någon eller några av de olika djurägarkategorierna, 2) samla information om vilka veterinärkategorier och eventuella andra aktörer som djurägarna anlitar i samband med hälsostörningar och 3) ta reda på vad djurägarna anser om veterinärernas kompetens inom området fjäderfän och fjäderfäsjukdomar.

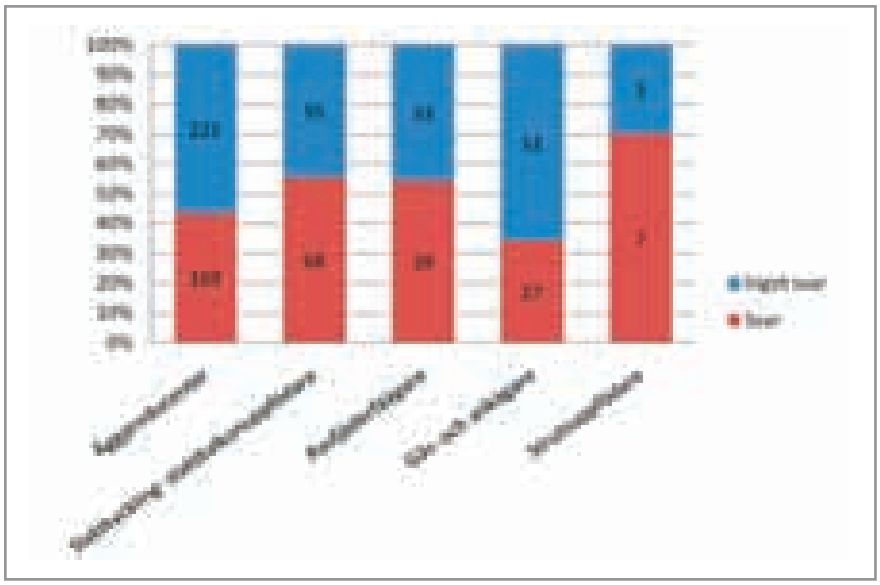

FIGUR 2. *Fördelning av antal utskickade enkäter (n=674) och inkomna svar (n=308) per djurägarkategori.*

Enkätens utformning

För att få ett så brett underlag för databearbetning som möjligt valde vi att basera enkäten på frågor som var utformade så att jämförelser mellan olika kategorier av djurägare skulle kunna göras, oavsett besättningsstorlek, produktionsinriktning och djurhållningssätt. Följaktligen ställdes samma frågor till samtliga djurägare. Frågorna hade i de flesta fallen fasta ikryssbara svarsalternativ, men djurägarna gavs också möjlighet att skriva kommentarer till vissa frågor, samt att kommentera fritt i slutet av enkäten. Enkäten besvarades med full anonymitet efter diskussioner med en av de berörda branschorganisationerna och flera av de fem djurägare som utvärderade enkäten före utskicket. Därför kunde riktade påminnelser inte skickas ut till dem som inte besvarade enkäten. Totalt 674 enkäter skickades ut i maj–juli 2009. En fullständig enkät kan erhållas från förstaförfattaren.

Ingående besättningar

De flesta kategorier av fjäderfäbesättningar som finns i Sverige idag ingick i undersökningen (Figur 2). Undantagen utgjordes av de stora kommersiella avelsfjäderfäbesättningarna (avelsledet för slaktkyckling, slaktkalkon och värphöns) som har särskilda, av Jordbruksverket utsedda, veterinärer genom det obligatoriska hönshälsokontrollprogrammet och som också antas ha en klinisk sjukdomsövervakning av hög kvalitet. Undantagna var också viltfågeluppfödningar (fasan, rapphöns och gräsand) eftersom flera tidigare enkätundersökningar där veterinära frågeställningar ingått har genomförts under det senaste decenniet i denna population (2, 4).

Hobbybesättningarna representerades i vår studie av rasfjäderfäbesättningar eftersom ett nationellt register över icke-kommersiella fjäderfäbesättningar saknas i Sverige. Adressuppgifter till besättningar som inbjöds att delta i enkätundersökningen hämtades från Jordbruksverkets värphönsregister, KRAVs register över äggproducenter, Svensk Fågels medlemsregister (slaktkyckling, slaktkalkon), inkomna remisser (till SVA) för övervakningen avseende aviär influensa 2008 (gås, anka, struts), Jordbruksverkets fjäderfäregister (gås, anka) och Svenska Rasfjäderfäförbundets kataloger från nationalutställningarna 2006 och 2008.

Bearbetning av svar

Samtliga svar som kom in till och med augusti 2009 sammanställdes med hjälp av deskriptiv statistik. De olika djurägarkategoriernas svar jämfördes med hjälp av univariabel logistisk regressionsanalys där djurägarkategori var den beroende variabeln och respektive fråga var den förklarande. Jämförelser gjordes endast om respektive kategori och svarsalternativ hade 5 eller färre observationer.

RESULTAT OCH DISKUSSION

Totalt 308 av 674 utskickade enkäter returnerades vilket gav en svarsfrekvens på 46 procent, med variationer mellan de olika djurägarkategorierna (Figur 2). Ett viktigt observandum är att de djurägare som fick enkäten inte är helt representativa för Sveriges fjäderfäbesättningar. Till exempel ingick endast ett mindre antal icke-kommersiella besättningar i undersökningen. Detta innebär att resultaten bör tolkas med en viss försiktighet.

Den kliniska övervakningen

Resultaten av de delar av enkäten som behandlar den kliniska övervakningen tyder på att denna fungerar relativt väl i de flesta svenska fjäderfäbesättningar. Samtidigt framgår att det finns utrymme för förbättringar och att det inte kan uteslutas att en smittsam sjukdom kan få fäste på grund av att djurägarna kontaktar en veterinär för sent vid en störning i besättningen.

Ett av de potentiellt allvarligaste problemen med den kliniska övervakningen som framkom var att många fjäderfäägare kontaktar någon annan (t ex uppfödare, avelsföretag, foderleverantör, annan djurägare) än en veterinär vid störningar

i besättningen. Djurägarna fick svara på vilken utomstående yrkeskategori de skulle kontakta i första och andra hand i samband med ett antal olika sjukdomsscenarier eller andra störningar (plötsligt ökad dödlighet under ett dygn, ökad dödlighet under en längre period, tecken på luftvägsinfektion, sänkt tillväxt respektive sänkt foderkonsumtion). Vid t ex sänkt tillväxt är det troligen ganska naturligt för slaktkycklinguppfödare att kontakta sin foderleverantör i stället för en veterinär, vilket 35 procent av uppfödarna svarade. Däremot är det svårare att förstå varför var fjärde kommersiell äggproducent och slaktkycklinguppfödare väljer att kontakta avelsföretaget eller varför 44 procent av äggproducenterna väljer att kontakta unghönsuppfödaren i stället för en veterinär vid plötsligt ökad dödlighet under ett dygn.

Ett annat exempel är att vid tecken på luftvägsinfektion i besättningen angav 69 procent av samtliga djurägare att de kontaktar en veterinär, 18 procent kontaktar uppfödaren, 13 procent ett avelsföretag och 8 procent en annan djurägare. Några möjliga förklaringar skulle t ex kunna vara invanda mönster, bristande förtroende för veterinärernas kompetens, rädsla för konsekvenserna av ett sjukdomsutbrott och kostnader förenade med veterinärbesök. En viktig slutsats är att smittohanterare måste involvera, utbilda och öka medvetenheten hos exempelvis rådgivare, uppfödare och avelsföretag som kan komma att kontaktas av djurägare vid sjukdomsutbrott i fjäderfäbesättningar. Hur dessa nyckelpersoner väljer att agera och i vilken mån de för kontakterna vidare eller hänvisar till en veterinär är inte känt.

Ett annat oroande resultat var att 15 procent av djurägarna på direkt fråga uppgav att de någon gång under de senaste fem åren avstått från att söka hjälp av en veterinär i samband med hälso- eller produktionsstörningar i deras besättning. Signifikant fler rasfjäderfäägare svarade att de hade avstått kontakt jämfört med äggproducenter och slaktkycklinguppfödare. Som förklaring till att de inte sökt hjälp av veterinär angav dessa djurägare att de behandlat eller avlivat djuren själva, att de hade bristande förtroende för veterinärernas kunskap och några djurägare angav ekonomiska faktorer som förklaring.

Vilka veterinärer konsulteras?

Vi ville också få en uppfattning om vilka veterinärer djurägarna vänder sig till för att få hjälp vid hälso- och produktionsstörningar, om de tycker det är lätt eller svårt att få kontakt med en veterinär vid hälsoproblem och vad de anser om veterinärernas kompetens på fjäderfäområdet.

På frågan om vilken veterinärkategori fjäderfäägarna väljer att kontakta vid hälsostörningar svarade 48 procent att de i första hand tar kontakt med en veterinär med huvudsaklig praktik inom lantbrukets djur (distriktsveterinär eller privatpraktiserande). Slaktkycklinguppfödare vände sig dock oftare till Livsmedelsverkets officiella veterinär (59 %) eller annan veterinär (24 %, sannolikt en branschanställd veterinär, författarnas kommentar). Fram till årsskiftet 2009/2010 var Livsmedelsverkets officiella veterinärer även salmonellakontrollveterinärer i landets slaktkycklingbesättningar och utförde vid behov utredningar av akuta sjukdomsfall och hälsostörningar i slaktkycklingbesättningar. Så många som 18 procent av djurägarna (framför allt äggproducenter, rasfjäderfäägare och gåsuppfödare) angav att de i första hand kontaktar SVAs fjäderfäveterinärer i samband med hälsostörningar.

Veterinär tillgänglighet

Av de svarande djurägarna uppgav 40 procent att de inte hade behövt kontakta veterinär med anledning av hälso- eller produktionsstörning i besättningen. På frågan om tillgängligheten för konsultation per telefon svarade totalt 24 procent att de ansåg att det är svårt att nå en veterinär per telefon. Sju djurägare kommenterade i fria kommentarer att det var svårt att nå veterinär på grund av telefontider eller att det var särskilt svårt under helger och semestrar.

På frågan om möjligheten att få besök av en veterinär till besättningen svarade 13 procent att det var svårt. Värphönsägare och slaktkycklinguppfödare svarade signifikant oftare att det var lätt att få tag på en veterinär för ett besök i besättningen vid en störning jämfört med rasfjäderfäägarna (Figur 3). Det är svårt att säga om fjäderfäägarna upplever den veterinära tillgängligheten som bättre, sämre eller lika bra som andra djurägare då vi inte kunnat hitta några jämförande siffror. Det faktum att vissa djurägare upplever bristande tillgänglighet skulle dock kunna vara en av anledningarna till att många av djurägarna vänder sig till ➤

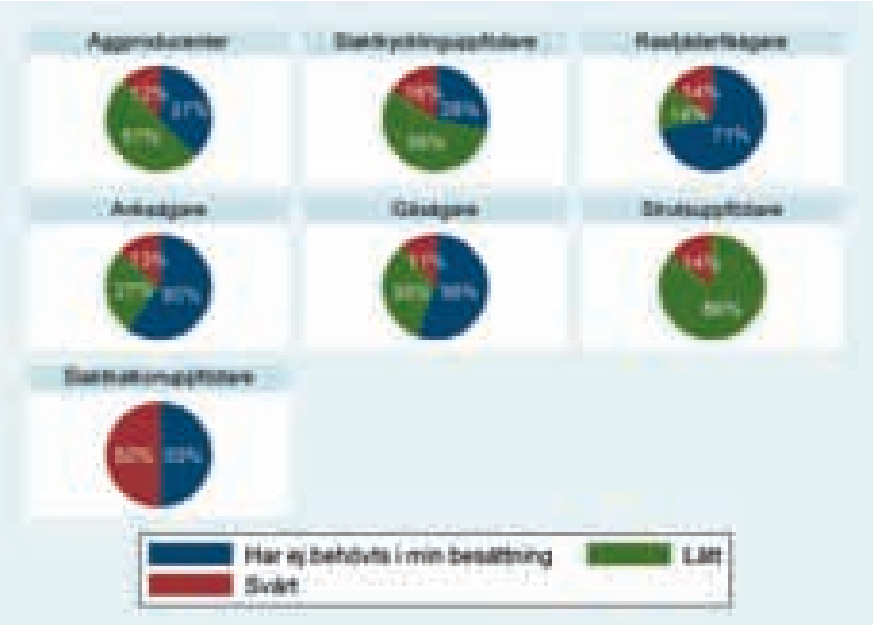

FIGUR 3. *Procentuell fördelning av hur fjäderfäägare uppfattar möjligheten att få besök av en veterinär till besättningen i samband med hälso- eller produktionsstörning (n=282).*

➤ någon annan än en veterinär i samband med hälsostörningar. Vidare svarade totalt 48 procent av djurägarna att de oftare än idag skulle anlita en veterinär om det fanns någon med specialintresse för fjäderfä och fjäderfäsjukdomar i närområdet. Endast 18 procent av djurägarna uppgav att de redan idag har en god kontakt med en veterinär.

Uppfattning om veterinärernas fjäderfäkompetens

Enkäten gav en mycket blandad bild av hur djurägarna uppfattar den veterinära kompetensen inom området fjäderfän och fjäderfäsjukdomar (Figur 4 och 5). Som djurägarkategori var slaktkycklinguppfödarna mest nöjda. Detta beror troligen på att de vid enkätens genomförande framför allt anlitade Livsmedelsverkets officiella veterinärer eller branschanställd veterinär som dagligen arbetar med fjäderfän och som är väl insatta i djurhållningen och hälsosituationen i besättningarna.

Ett 30-tal djurägare kommenterade veterinärernas kompetens och tillgänglighet i fritext. Två strutsuppfödare och fem slaktkycklinguppfödare skrev särskilt att de var nöjda med sin veterinär och med den veterinära tillgängligheten (slaktkycklinguppfödarna angav särskilt att det var veterinärerna på slakteriet).

Bland de övriga kommentarerna dominerade en negativ uppfattning om veterinärernas intresse för och kunnande om fjäderfän och fjäderfäsjukdomar. Exempelvis menade 15 djurägare att veterinärer i deras närområde har dålig kunskap, saknar kunskap eller saknar intresse för fjäderfän, eller att fjäderfän har låg status bland veterinärer. Baserat på denna enkät är det svårt att dra några säkra generella slutsatser om den kliniska verksamheten för fjäderfän fungerar väl eller inte. Det finns dock anledning att ta djurägarnas synpunkter på stort allvar. Ett faktum är att veterinärer med svensk utbildning i ett internationellt perspektiv har förhållandevis lite utbildning inom området fjäderfä och fjäderfäsjukdomar. Möjligheterna inom landet till vidareutbildning och specialisering inom dessa områden efter examen är också små. Många kliniskt verksamma veterinärer har endast sporadisk kontakt med fåglar, inklusive fjäderfän, i sin dagliga verksamhet och möjligheterna att skaffa sig praktisk erfarenhet är följaktligen begränsade.

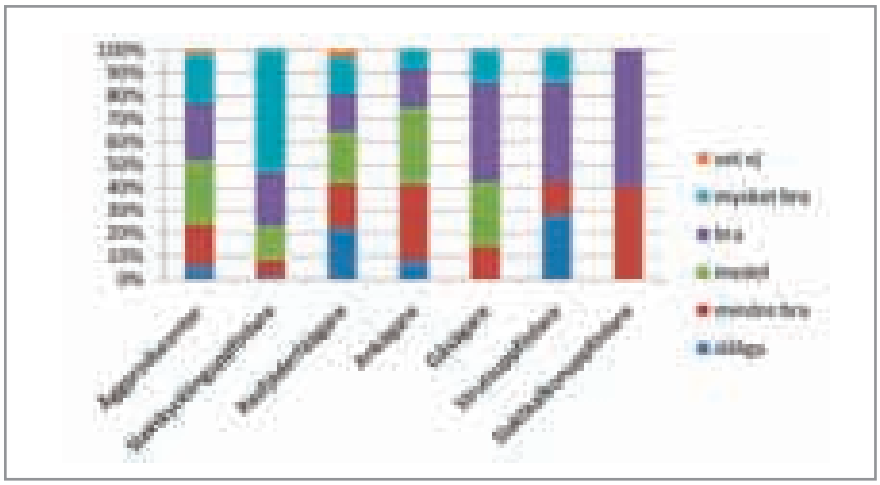

FIGUR 4. *Fördelning av svar på frågan hur fjäderfäägare upplever sin veterinärs (den de normalt vänder sig till i första hand) fjäderfäkunskaper i allmänhet (n=269).*

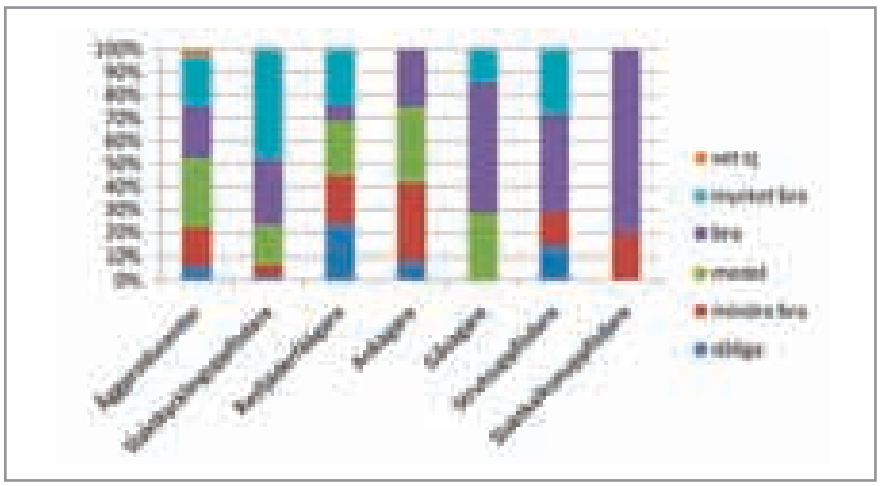

FIGUR 5. *Fördelning av svar på frågan hur fjäderfäproducenter upplever sin veterinärs (den de normalt vänder sig till i första hand) kunskaper om fjäderfäsjukdomar (n=265).*

Undervisning i fjäderfäsjukdomar vid SLU

För närvarande pågår implementering av en ny studieordning i veterinärutbildningen som till dags dato hösten 2010 har kommit till årskurs fyra. De första studenterna som gått den nya studieordningen kommer att få sin veterinärlegitimation vid årsskiftet 2012–2013.

I arbetet med den nya studieordningen uppmärksammades att undervisningen i fjäderfäsjukdomar borde få en starkare ställning. I den del av programmet som alla studenter får genomgå ingår nu ämnet fjäderfäsjukdomar med fyra föreläsningstimmar och en obduktionsövning om ca 2,5 timmar under den speciella patologin i årskurs två, samt tio föreläsningar under den klinikförberedande terminen i årskurs fyra. Detta innebär en viss utökad undervisning jämfört med nuvarande studieordning. Dessutom kommer fjäderfäsjukdomar att ingå i den delvis elektiva blockundervisningen under vårterminen i årskurs fem, i vilken form är dock ännu inte klart. Undervisningen köps idag in från SVA eftersom SLU saknar egen kompetens i ämnet fjäderfäsjukdomar. Vid SLU diskuteras möjligheten att tillsätta en egen tjänst i ämnet.

Jordbruksverkets kommentar

Jordbruksverket har redan tidigare uppmärksammat problemet att det är en brist på fjäderfäkunniga och fjäderfäintresserade veterinärer i landet. De som finns är ofta knutna till näringens organisationer eller till slakterierna. Att SLU arbetar med att öka undervisningen i fjäderfäsjukdomar ser Jordbruksverket som mycket positivt.

Hur man stärker kompetensen hos praktiserande veterinärer är en komplicerad fråga, då det idag finns små möjligheter till vidareutbildning inom området i Sverige. En möjlighet att öka kompetensen bland fältverksamma veterinärer är att det planeras och genomförs kurser. Ansvariga myndigheter kan tillsammans med näringen ta fram en plan för kompetensutveckling och den kunskap som idag finns inom näringen och SVA kan användas för att vidareutbilda andra veterinärer (Figur 6). Målet bör vara att det i framtiden finns regional/lokal fjäderfäkompetens som täcker hela landet. När det gäller veterinärer som anlitas för officiella uppdrag eller vid besättningsutredningar, vid t ex salmonella- eller epizootiutbrott, ser Jordbruksverket att det är en stor fördel för alla inblandande att veterinären har en bred kunskap om fjäderfäsjukdomar och fjäderfäproduktion.

Foto: D Jansson

Figur 6. *Ansvariga myndigheter bör tillsammans med näringen ta fram en plan för kompetensutveckling av veterinärer inom fjäderfäområdet. Bilden visar ett exempel på en svensk lantras (Hedemorahöns).*

SLUTSATSER OCH FÖRSLAG

Ytterligare studier av veterinärkompetensen inom fjäderfäområdet bör göras. Idealet vore att det i alla delar av landet finns en veterinär med god kompetens inom området fjäderfä och fjäderfäsjukdomar.

Samarbetet mellan veterinärer och olika aktörer (uppfödare, foderföretag etc) som kan komma att kontaktas av djurägare vid hälsostörningar bör förbättras. Det är mycket viktigt att dessa personer vet i vilka situationer de bör föra information vidare till en veterinär.

Extra informationsinsatser riktade till djurägare bör göras, förslagsvis genom artiklar i branschpress, vid möten och genom kursverksamhet.

TACK

Författarna vill rikta ett stort tack till alla djurägare som tog sig tid att besvara frågorna i enkäten och skriva tänkvärda kommentarer. Tack också till Svensk Fågel för hjälp med utskicket till slaktkycklingoch slaktkalkonuppfödare, Eva Berndtson, Lantmännen SweHatch AB, samt fem anonyma djurägare för kloka synpunkter på enkäten före utskick, Björn Engström och Gunilla Hallgren, SVA för värdefulla synpunkter samt Jordbruksverket för ekonomiskt stöd.

Referenser

1. Bröjer C, Ågren E, Uhlhorn H, Bernodt K, Mörner T, Jansson DS, Mattsson R, Zohari S, Thorén P, Berg M & Gavier-Widén D. Pathology of natural highly pathogenic avian influenza H5N1 infection in free-living wild tufted ducks (Aythya fuligula). J Vet Diagn Invest 2009, 21, 579–587.
2. Groth C-G. Viltfågeluppfödning i Sverige. Projektarbete, Biologiska Yrkeshögskolan, Skara, 2001.
3. SVA. Newcastlesjuka. [online] (2010-02-11) Tillgänglig: http://www.sva.se/sv/navigera/Djurhalsa/Epizootisjukdomar/Newcastlesjuka/ [2010-10-15]
4. Wiberg S & Gunnarsson S. Inventering av hållning och uppfödning av viltfågel i Sverige. Rapport 17, Sveriges Lantbruksuniversitet, Skara, 2007.

***HELENA ERIKSSON,** leg veterinär. Enhet för djurhälsa och antibiotikafrågor, SVA, 751 89 Uppsala.
DÉSIRÉE S JANSSON, leg veterinär, VMD, Enhet för djurhälsa och antibiotikafrågor, SVA, 751 89 Uppsala och Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, SLU, 750 07 Uppsala.
CLAES FELLSTRÖM, leg veterinär, professor, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, 750 07 Uppsala.
CHRISTINA THÖRN, leg veterinär, Enheten för häst, fjäderfä och vilt, Jordbruksverket, 551 82 Jönköping.
ANN NYMAN, epidemiolog, AgrD, Enhet för djurhälsa och antibiotikafrågor, SVA, 751 89 Uppsala.

ANNETTE BACKHANS, leg veterinär, doktorand, **MAGNUS SAAGER,** leg veterinär,
CLAES FELLSTRÖM, leg veterinär, VMD, professor i grissjukdomar och
FREDERIK WIDÉN, leg veterinär, docent*

Encefalomyokarditvirus vanligt i svenska grisbesättningar

Encefalomyokarditvirus (EMCV) orsakar utbrott av plötsliga dödsfall hos växande grisar och reproduktionsproblem hos suggor. Gnagare, framför allt råttor och möss, anses utgöra en naturlig reservoar för viruset, och de kan sprida det vidare till grisar. I en aktuell studie undersöktes förekomsten av EMCV hos smågnagare infångade i grisbesättningar, och resultaten indikerar att viruset är vanligt eller mycket vanligt förekommande i Sverige. I artikeln ges en bakgrund till sjukdomen och en genomgång av kliniska symtom och obduktionsfynd som kan föranleda misstanke om EMCV.

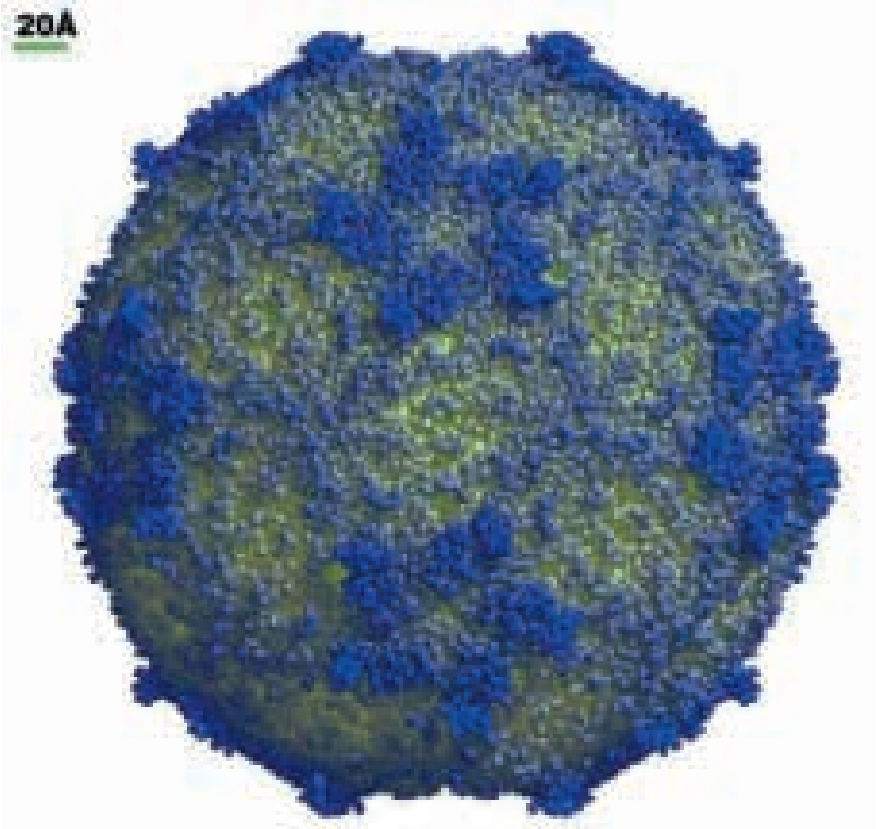

FIGUR 1. *Encefalomyokarditvirus, EMCV, är ett cardiovirus tillhörande familjen* Picornaviridae. *Illustration och copyright: Jean-Yves Sgro, Institute of Molecular Virology, University of Wisconsin, Madison.*

BAKGRUND

Encefalomyokarditvirus, EMCV, ett cardiovirus tillhörande familjen *Picornaviridae* (Figur 1), isolerades från gris för första gången i samband med ett utbrott i Panama 1958 (15). I samband med utbrottet påvisades neutraliserande antikroppar hos råttor fångade i den drabbade besättningen. Viruset kan hos gris ge upphov till två olika former av sjukdom: akut myokardit hos växande grisar (2) och reproduktionsstörningar hos sugga (8).

I Europa rapporteras sedan slutet av 1980-talet återkommande utbrott av EMCV från flera länder, vanligast förekommande i Belgien, Italien och Grekland, där utbrotten tycks avgränsade till ”endemiska” områden (13). Utbrotten uppvisar variationer i mortalitet och drabbade ålderskategorier, men plötsliga dödsfall orsakade av EMCV drabbar alltid växande grisar. Serologiska undersökningar visar i en del fall en hög andel positiva grisar utan kliniska symtom.

NATURLIGA VÄRDAR

Vilda smågnagare har länge ansetts utgöra en naturlig reservoar för EMCV (19) och molekylärbiologiska undersökningar visar att virus från råttor är genetiskt lika virus från gris (9) (Figur 2). Såväl råttor som möss utsöndrar virus under lång tid och sprider effektivt viruset till andra gnagare, men utvecklar inte själva klinisk sjukdom (16).

KLINISKA SYMTOM HOS GRIS

Den vanligaste kliniska observationen är plötsliga dödsfall hos synbart helt friska grisar (9), men mer ospecifika symtom ➤

Foto: Kurt Hahn

Figur 2. *Vilda smågnagare har länge ansetts utgöra en naturlig reservoar för EMCV och molekylärbiologiska undersökningar visar att virus från råttor är genetiskt lika virus från gris.*

som kortvarig anorexi, depression, kräkning, paralys eller dyspné före inträffade dödsfall har också rapporterats (1). Dödsfallen drabbar vanligtvis grisar mellan 3–16 veckors ålder, med en mortalitet på mellan några enstaka procent upp till 50 procent. Generellt är mortaliteten högre i yngre åldersgrupper.

När EMCV sätts i samband med reproduktionsproblem ses aborter vid över 90 dagars dräktighet, med mumifierade eller delvis autolyserade foster, dödfödda respektive svagfödda grisar och hög neonatal dödlighet (3). Problemen återkommer i besättningen och kan förvärras under en period på en till två månader, undantagsvis upp till sex månader (6).

PATOGENES

Infektionsporten för EMCV utgörs troligen av tonsillerna, följt av fagocytos av makrofager och primär viremi (5). Hjärtat utgör ett viktigt målorgan för virus, där replikationen startar i kardiomyocyterna inom ett dygn varpå myokardit utvecklas och en sekundär viremi sker. De plötsliga dödsfallen sker två till elva dygn efter exponering (1, 10). Hos råtta har det visat sig att virus kan persistera i tymus och Peyerska plaque upp till 60 dagar efter infektionstillfället (18).

OBDUKTIONSFYND

Förändringar i hjärtat ses oftast i form av en uttalad blekhet i hjärtmuskeln, fokal eller diffus, i kamrarna, framför allt höger (1, 9). Vanliga fynd är även vätska i bröstkorgen, hjärtsäcken och buken (15). Vid fosterdöd orsakad av EMCV ses inga förändringar vid obduktion och grisarna är ofta väl utvecklade (8). Virus kan dock många gånger isoleras från hjärta och mjälte (9).

EPIDEMIOLOGI

Kunskapen rörande epidemiologin är ännu ofullständig. Molekylärbiologiska undersökningar har visat att virus från gnagare är genetiskt lika virus från gris (9) och förekomst av möss i grisbesättningar utgör en riskfaktor för EMCV-infektion (14) men den exakta spridningsvägen vidare till gris är inte klarlagd. EMCV utsöndras i avföringen hos infekterade råttor, möss och grisar (12, 16) samt från farynx och i urinen från gris (20). Utanför det infekterade djuret kan viruset förbli infektiöst upp till tre veckor vid 25°C (11). Vid infektionsförsök har det visat sig att fekal-oral smitta kräver så hög smittdos att det sannolikt inte utgör den viktigaste smittvägen, medan intratrakeal respektive transdermal smitta (via sår) är mer effektiv (21).

Smittspridning mellan grisar är, av denna orsak, troligtvis inte särskilt effektiv (7, 10, 21). Från spädgrisar har EMCV isolerats från mjälte och hjärta och antikroppar detekterats innan råmjölksgiva, vilket visar på en förmåga till transplacental överföring (Figur 3). Virus kan utsöndras i en månad efter smitta i fosterlivet (8).

Foto: Bengt Ekberg, SVA.

Figur 3. *Hos spädgrisar har EMCV isolerats från mjälte och hjärta och antikroppar detekterats innan råmjölksgiva, vilket visar på en förmåga till transplacental överföring.*

Sjukdomsfall orsakade av EMCV finns även beskrivna hos flera andra djurslag, framför allt olika apor (17) i djurparker runt om i världen. Vid flera tillfällen har dessa apor drabbats av plötsliga dödsfall och obduktionsbilden har överensstämt med den som ses hos gris. Samtliga fall av utbrott i djurparker har satts i samband med ökad förekomst av vilda gnagare, men i endast ett fall har virus isolerats från en infångad råtta. En europeisk undersökning av vildsvin visar en seroprevalens mellan 0,6 och 10,8 procent, vilket tyder på att även de kan utgöra en möjlig reservoar i vissa områden (13).

ZOONOTISK ASPEKT

Huruvida EMCV kan infektera människor och orsaka sjukdom har diskuterats under lång tid. Det är dokumenterat att EMCV kan infektera schimpanser och orsaka dödsfall hos dessa. Studier har visat att människor kan bli infekterade av EMCV och det finns även indikationer på att sådan infektion kan vara associerad med kliniska symtom. Det är dock ett mycket litet antal infektioner som kunnat dokumenteras hos människor och i flera studier har diagnostiken varit svårtolkad. Det finns inga dokumenterade fall av human EMCV-infektion med dödlig utgång. För närvarande kan man konstatera att risken för sjukdom hos människor är liten om än inte helt utesluten.

DIAGNOSTIK

EMCV-infektion kan diagnostiseras med hjälp av serologisk undersökning (neutralisationstest eller HAI-test av parprov), virusisolering eller med RT-PCR.

TIDIGARE UNDERSÖKNING I SVERIGE

I en tidigare svensk studie (20) samlades under tiden februari till juni 1993 sera från 500 normala galtar, suggor och gyltor på olika slakterier i Sverige, utvalda slumpmässigt. Dessa sera testades med neutralisationstest för antikroppar mot EMCV. Positiv, negativ kontroll och EMCV-virusstam VR-129 tillhandahölls av Norbert Nowotny, veterinärhögskolan i Wien, Österrike. Neutralisationstest utfördes enligt Kim och medarbetare (6). Titrar om 1:16 eller högre räknades som positiva.

Bedömningen gjordes i enlighet med rekommendationer från Norbert Nowotnys tidigare erfarenheter från neutralisationstest utförd på mussera. Med denna tolkning av titrarna blev 16,8 procent av de testade grisarna positiva för antikroppar mot EMCV. Två procent av grisarna hade en titer mot EMCV som var mellan 1:128 och 1:256, 2,8 procent hade en titer mellan 1:45 och 1:90. 43,2 procent av grisarna var helt negativa med en titer under 1:4. Dessa resultat indikerar att infektion med EMCV är relativt vanligt förekommande hos svenska grisar (Figur 4).

Foto: Bengt Ekberg, SVA.

Figur 4. *Tidigare serologiska studier från 1993 indikerar att infektion med EMCV är relativt vanligt förekommande hos svenska grisar.*

AKTUELL UNDERSÖKNING

Material och metoder

Föreliggande undersökning gjordes som ett examensarbete inom ramen för Veterinärprogrammet (18). Gnagare hade tidigare infångats i levandefällor eller i slagfällor (etiskt tillstånd, C247/5) i grisbesättningar och i andra miljöer och organ sparats i -80°C. För undersökningen utvaldes 97 gnagare från åtta olika grisbesättningar samt 28 gnagare från fyra andra fångstlokaler (Tabell 1). Samtliga gnagare undersöktes beträffande ➤

Tabell 1. Sammanställning av andelen EMCV-positiva smågnagare uppdelade på fångstlokal och art.

Fångstlokal	Brunråtta *(Rattus norvegicus)* n=	Husmus *(Mus musculus)* n=	Större skogsmus *(Apodemus flavicollis)* n=	Totalantal gnagare n=	% infekterade
Grisbesättningar	2/27	8/63	0/7	10/97	10,3
Övriga lokaler:					3,6
Hönsbesättningar	0/0	1/13	0/0	1/13	7,7
Andra gårdar	0/4	0/0	0/0	0/4	0
Stadsmiljö	0/9	0/2	0/0	0/11	0
Totalt	2/40	9/78	0/7	10/125	3,2

förekomsten av EMCV i hjärtvävnad med RT-PCR. RNA extraherades från ca 50 mg hjärtvävnad. Amplifiering utfördes med ett kombinerat RT- och PCR-protokoll enligt tidigare beskrivning (4) och resultatet avlästes genom gelelektrofores. I varje experiment inkluderades positiv och negativ kontroll. PCR-produkter renades och sekvenserades. Sekvenserna analyserades och jämfördes med sekvenser lagrade i genbank.

Resultat

Från fyra av de åtta undersökta grisbesättningarna återfanns minst ett positivt prov från gnagare och andelen positiva gnagare på dessa gårdar låg mellan 9,1 och 18,8 procent. En positiv husmus hittades på en av tre gårdar med hönsfåglar, vilken var en KRAV-gård med stor utehage för hönsen. Inga positiva fynd gjordes i övriga lokaler (Tabell 1). Nio husmöss respektive två brunråttor var positiva, vilket innebär att andelen EMCV-positiva husmöss var nära 13 procent medan sju procent av råttorna var positiva.

Diskussion

Studien utfördes i ett begränsat antal svenska grisbesättningar och övriga miljöer men resultaten indikerar ändå att EMCV är ett vanligt förekommande virus hos svenska gnagare. Från grisbesättningarna var en större andel gnagare infekterade än från övriga provtagningsmiljöer, vilket skulle kunna tyda på att det är gris och inte gnagare som utgör den viktigaste reservoaren av viruset. Det överraskande positiva fyndet i en värphönsbesättning, där hönsen gick i en stor utehage, kan antingen tolkas som att husmus utgör en egen reservoar av EMCV eller att smittan överförts via kontakt med den vilda faunan, exempelvis vildsvin. Resultaten från denna undersökning och den tidigare undersökningen som visade på en hög andel seropositiva grisar, visar att EMCV finns i svenska grisbesättningar. Den kliniska relevansen av detta är dock oklar. Vid hopade plötsliga dödsfall hos växande grisar, eller uppkomst av reproduktionsproblem, bör EMCV vara en differentialdiagnos att ta i beaktande (se faktaruta). För möjligheten att ställa diagnos krävs obduktion och vid fynd av nekrotisk myokardit, ascites eller hydroperikardium provtas hjärtmuskeln för direktpåvisande av viruset med RT-PCR.

SUMMARY

Encehpalomyocarditis virus common in Swedish pig herds

House mice and brown rats, in total 125 individuals, were caught in Swedish pig and chicken herds and at three urban locations. The rodents were analyzed for encehpalomyocarditis virus (EMCV) in heart tissue by PCR, by a combined RT and PCR protocol. All PCR products were sequenced for confirmation of test results. Eight house mice and two brown rats from pig herds as well as one house mouse from a chicken herd were tested positive, corresponding to 10.3 and 7.7 %, respectively, of the animals. From half of tested pig herds, at least one rodent was tested positive. The study confirms the results of a previous study based on serology, that EMCV virus is common in Swedish pig herds.

Referenser

1. Acland HM & Littlejohns IR. Encephalomyocarditis virus infection of pigs. Aust Vet J, 1975, 51, 409–415.
2. Billinis C, Leontides L, Psychas V, Spyrou V, Kostoulas P, Koenen F & Papadopoulos O. Effect of challenge dose and age in experimental infection of pigs with encephalomyocarditis virus. Vet Microbiol, 2004, 99, 187–195.
3. Dea S, Bilodeau R, Sauvageau R & Martineau GP. Outbreaks in Quebec pig farms of respiratory and reproductive problems associated with encephalomyocarditis virus. J Vet Diagn Invest, 1991, 3, 275–282.
4. Denis P, Liebig HD, Nowotny N, Billins C, Papadopoulos O, O'Hara RS, Knowles NJ & Koenen F. Genetic variability of encephalomyocarditis virus (EMCV) isolates. Vet Microbiol, 2006, 113, 1–12.
5. Gelmetti D, Meroni A, Brocchi E, Koenen F & Cammarata G. Pathogenesis of encephalomyocarditis experimental infection in young piglets: a potential animal model to study viral myocarditis. Vet Res, 2005, 37, 15–23.
6. Kim HS, Joo HS & Bergeland ME. Serologic, virologic, and histopathologic

Att tänka på för den praktiserande veterinären

Infektion med encefalomyokarditvirus (EMCV) bör ingå som differentialdiagnos när följande symtom kan ses i en grisbesättning:

- Plötsliga dödsfall hos yngre grisar.
- Reproduktionsproblem i de fall där ingen annan tydlig orsak till problemen kan påvisas.

Kontakta gärna någon av författarna vid misstanke för vidare information om provtagning.

observations of encephalomyocarditis virus infection in mummified and stillborn pigs. J Vet Diagn Invest, 1989, 1, 101–104.
7. Kluivers M, Maurice H, Vyt P, Koenen F & Nielen M. Transmission of encephalomyocarditis virus in pigs estimated from field data in Belgium by means of R0. Vet Res, 2006, 37, 757–766.
8. Koenen F, De Clercq K, Lefebvre J & Strobbe R. Reproductive failure in sows following experimental infection with a Belgian EMCV isolate. Vet Microbiol, 1994, 39, 111–116.
9. Koenen F, Vanderhallen H, Castryck F & Miry C. Epidemiologic, pathogenic and molecular analysis of recent encephalomyocarditis outbreaks in Belgium. J Vet Med B, 1999, 46, 217–231.
10. Littlejohns IR & Acland HM. Encephalomyocarditis virus infection of pigs. Aust Vet J, 1975, 51, 416–422.
11. Luya MJ, Romanenke V, Hernadez H, et al. Biological characteristics of encephalomyocarditis virus isolated from swine in Cuba. Cienc Tee Agric Vet, 1979, 1, 73–90.
12. Maurice H, Nielen M, Stegeman JA, Vanderhallen H & Koenen F. Transmission of encephalomyocarditis virus (EMCV) among pigs experimentally quantified. Vet Microbiol, 2002, 88, 301–314.
13. Maurice H, Nielen M, Brocchi E, Nowotny N, Bakkali Kassimi L, Billins C, Loukaides P, O'Hara RS & Koenen F. The occurrence of encephalomyocarditis virus (EMCV) in European pigs from 1990 to 2001. Epidemiol Infect, 2005, 133, 547–557.
14. Maurice H, Nielen M, Vyt P, Frankena K & Koenen F. Factors related to the incidence of clinical encephalomyocarditis virus (EMCV) infection on Belgian pig farms. Prev Vet Med, 2007, 78, 24–34.
15. Murnane T, Craighead JE, Mondragon H & Shelokov A. Fatal disease of swine due to encephalomyocarditis virus. Science, New Series (AAAS), 1960, 13, 498–499.
16. Psalla D, Psychas V, Spyrou V, Billins C, Papaioannou N & Vlemmas I. Pathogenesis of experimental encephalomyocarditis: A histopathological, immunohistochemical and virological study in rats. J Comp Pathol, 2006, 134, 30–39.
17. Reddacliff LA, Kirkland PD, Hartley WJ & Reece RL. Encephalomyocarditis virus infections in an Australian zoo. J Zoo Wildl Med, 1997, 28, 153–157.
18. Saager M. Är gnagare reservoar för encefalomyokarditvirus i svenska grisstallar?. Examensarbete inom Veterinärprogrammet 2010:1, 2010. http://stud.epsilon.slu.se/739/1/saager_m_100112.pdf
19. Spyrou V, Maurice H, Billins C, Papanastassopoulou M, Psalla D, Nielen M, Koenen F & Papadopoulos O. Transmission and pathogenicity of encephalomyocarditis virus (EMCV) among rats. Vet Res, 2004, 35, 113–122.
20. Widén F. Encephalomyocarditis virus in pigs: A serological survey of randomized samples from Swedish pigs, Project number: 60182. Department of Virology, National Veterinary Institute, Uppsala, Sweden, 1994.
21. Zimmerman J, Schwartz HT, Hill HT, Meetz MC, Simonson R & Carlson JH. Influence of dose and route on transmission of encephalomyocarditis virus to swine. J Vet Diagn Invest, 1993, 5, 317–321.

ANNETTE BACKHANS, leg veterinär, doktorand, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.
MAGNUS SAAGER, leg veterinär, Statens Jordbruksverk, 551 82 Jönköping.
CLAES FELLSTRÖM, leg veterinär, VMD, professor i grissjukdomar, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.
FREDERIK WIDÉN, leg veterinär, docent, Enhet för virologi, immunologi och parasitologi, SVA, 751 89 Uppsala.

IAVC

VETERINARY CHIROPRACTIC

International Academy of Veterinary Chiropractic
The Original Basic Veterinary Chiropractic Course

Course Dates:
Module I Sacropelvic: March 30th – April 3rd, 2011
Module II Thoracolumbar: May 11th – 15th, 2011
Module III Cervical: June 22nd – 26th, 2011
Module IV Extremities: August 3rd – 7th, 2011
Module V Integrated: September 14th – 18th, 2011

Instructors:
Dr. Dennis Eschbach (USA), Dr. Donald Moffatt (CAN), Dr. Heidi Bockhold (USA), Dr. Sybil Moffatt (GER) and others.

Location: Sittensen, Northern Germany
Course language: your Choice of English or German
Course fee: €4500, Individual modules: €950
Currently being taught in the United States, England and Germany.
Further information: www.i-a-v-c.com

International Academy of Veterinary Chiropractic
Dr. Donald Moffatt
Dorfstr. 17, 27419 Freetz, Germany.
Tel: +49 4282 590099, Fax: +49 4282 591852
E-mail: iavc2004@hotmail.com

STIPENDIUM

Sveriges Veterinärförbunds forskningsfond
har till uppgift att understödja veterinärvetenskaplig forskning. Under 2011 kommer det ur fonden att utdelas ett eller flera stipendier på sammanlagt minst **77 000 kr.**

Ansökan om stipendium, med angivande av till vilket ändamål medlen kommer att användas, ska insändas till **veterinärförbundets styrelse före den 27 februari 2011.**

Adress:
Veterinärförbundets styrelse
Sveriges Veterinärförbund
Box 12709
112 94 Stockholm

månadens epiztel

Epizteln rapporterar om ett EHEC-utbrott i Lidköping, om ORF som differentialdiagnos till mul- och klövsjuka och om avfärdade misstankar om paratuberkulos och fågelinfluensa. Rapporten är ett samarbete mellan Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Helena Ohlsson, SVA och Charlotta Lindqvist, Jordbruksverket.

VTEC-UTBROTT PÅ FÖRSKOLA I VINNINGA

Sammanlagt tolv fall varav sex förskolebarn, en personal och fem sekundärfall (syskon och föräldrar) på en förskola utanför Lidköping drabbades i september–november 2010 av EHEC, där två barn även drabbades av HUS (hemolytiskt uremiskt syndrom). VTEC-bakterien typades till O153 som i Sverige är en ovanlig typ. Genomgång av förskolans matsedel och hygienrutiner liksom enkätsvar visade inte på någon säker smittkälla. Ett antal gårdar med idisslare som haft olika koppling till förskolan har provtagits för O153 med negativt resultat. Nya hygienrutiner är införda och risken för ett nytt utbrott bedöms för närvarande som liten.

Mer information finns på Smittskyddsinstitutets hemsidan www.smi.se

Foto: Anders Sellin

Sex barn på en förskola utanför Lidköping drabbades i september–november 2010 av EHEC. Ett antal gårdar med idisslare som haft koppling till förskolan har provtagits.

ORF SOM DIFFERENTIALDIAGNOS TILL MUL- OCH KLÖVSJUKA

En djurägare kontaktade veterinär angående sår och krustor på läpparna och mulen hos åtta till tio av 40 lamm i besättningen. Vid kontakten diskuterades mul- och klövsjuka som en möjlig differentialdiagnos men huvudmisstanken var smittsamt muneksem, ORF. Vid veterinärundersökning av djuren konstaterades sår och/eller krustor i mungipor och på läppar samt i vissa fall på mulen på de drabbade lammen. Däremot kunde inga förändringar ses vare sig i munslemhinna, kronränder, klövspalter eller på spenar vid undersökningen. Djuren hade heller inte feber och var inte halta. Inga vuxna djur hade symtom. Symtombilden bedömdes som

typisk för ORF och misstanken om mul- och klövsjuka kunde avfärdas utan provtagning.

MISSTANKAR OM PARATUBERKULOS

En fem år gammal mjölkko hade magrat av sedan några månader och bedömdes vid veterinärbesök som utmärglad och hade vattentunn sprutande diarré. Ytterligare två djur hade tidigare haft liknande symtom, varför paratuberkulos inte kunde uteslutas. Besättningen på 200 mjölkkor har utökat under de senaste åren, vilket inneburit att djur köpts in från flera andra besättningar. Kon med kliniska symtom var inköpt från en annan besättning vid två års ålder. I den befintliga besättningen fanns inga importerade djur, och inte heller i den besättning den sjuka kon kom ifrån. Träckprover från kon var negativa för paratuberkulos vid PCR-undersökning.

Ett djur med diarré orsakad av paratuberkulos utsöndrar vanligen stora mängder bakterier i träcken. Den negativa PCR-undersökningen innebär att paratuberkulos sannolikt inte är orsak till symtomen i detta fall. Odling pågår dock i fyra månader innan misstanken är helt avskriven. Eftersom importkontakter saknas och PCR-undersökningen var negativ är besättningen inte spärrad under denna tidsperiod.

I en liten besättning med highland cattle hade en åttaårig ko haft diarré sedan sommaren, periodvis vattentunn. Kons hull var svårbedömt, eventuellt något nedsatt men den var inte utmärglad. Det fanns inga andra djur med liknande symtom i besättningen. Träckprov var negativt för paratuberkulos vid PCR-undersökning, men odling pågår i fyra månader. Besättningen hade inga importkontakter. Det hade inte heller besättningen som kon köptes från eller ursprungsbesättningen. Varken djur i ursprungsbesättningen eller besättningen där kon kom ifrån senast hade några kliniska symtom på paratuberkulos.

MISSTANKE OM NEWCASTLESJUKA/FÅGELINFLUENSA

Misstanke om newcastlesjuka och fågelinfluensa hos höns väcktes av företagsveterinären efter att ökad dödlighet setts i en grandparents-flock. Innan fåglarna dog sågs tecken på centralnervös störning, men inga andra symtom. Besättningen spärrades av Jordbruksverket. Efter att kadaver av självdöda höns från flocken undersökts på SVA kunde misstanken avfärdas. Utredning pågår avseende alternativa dödsorsaker. ■

■■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

noterat

Hårdare djurvälfärdsregler för pälsnäringen

Jordbruksverket kommer i början av 2011 att föreslå kompletteringar av reglerna för uppfödning av pälsdjur, meddelade verket den 22 december 2010. Syftet är att förbättra djurvälfärden.

– Vi har under året utvärderat pälsdjursnäringens djuromsorg och gör bedömningen att det behövs kompletteringar av reglerna på vissa punkter, säger Helena Kättström, chef på enheten för häst, fjäderfä och vilt.

En statlig utredning från 2003 gav pälsdjursnäringen tid till och med 2010 att genomföra förbättringar av djuromsorgen. Under 2010 samlade Jordbruksverket information om näringens djuromsorgsarbete och länsstyrelserna kontrollerade djurskyddet hos en stor andel av landets minkuppfödare. Detta har lett fram till en bedömning från Jordbruksverket att det behövs regelkompletteringar på vissa områden för att stärka djurskyddet.

– Vi kommer att föreslå ändringar där vi ser att det finns brister, t ex när det gäller fodersammansättning och utfodring under olika delar av året, utformning av burar och miljöberikning för djuren. Ett förslag till föreskriftsändring ska gå ut på remiss under det första kvartalet 2011, säger Helena Kättström. ■

Ny ordförande i SLUs styrelse

Styrelsen för Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) får både ett antal nya ledamöter och en ny ordförande fr o m 2011. Ny ordförande är Ingrid Petersson, AstraZeneca, och styrelseledamot under föregående mandatperiod. Ingrid Petersson var statssekreterare på Jordbruksdepartementet under den senaste socialdemokratiska regeringsperioden. Hon efterträder VMD Lars-Erik Edqvist, som varit styrelseordförande sedan september 2003.

Av de av regeringen utsedda ledamöterna är Inger Andersson, generaldirektör för Livsmedelsverket och Eva Thörnelöf, avdelningschef på Naturvårdsverket kvar sedan föregående mandatperiod. Nya ledamöter är Lennart Båge, ambassadör, Bo Jonsson, f d generaldirektör för Fastighetsverket, Rolf Lidskog, professor vid Örebro universitet, Johan Lindman, skogsdirektör i Stora Enso AB, och Peter Sylwan, vetenskapsjournalist. SLUs rektor Lisa Sennerby Forsse ingår också i styrelsen.

Valda representanter för lärare/forskare är professor Göran Ericsson, professor Ingrid Öborn och universitetslektor Inger Åhman. Studentrepresentanter är Anja Pedersen, Maria Andersson och veterinär Marlene Areskog (doktorand).

Källa: pressmeddelande från SLU den 16 december 2010. ■

Vilken är din diagnos? – EKG

En drygt tvåårig hund utreddes på grund av konstaterad bradykardi efter genomgången pneumoni. Fallet är insänt av Michaela Heidrich, Djurkliniken i Öjebyn, Öjagatan 81, Öjebyn. Svaret är skrivet av Anna Tidholm.

Amerikansk cocker spaniel, hane, två och ett halvt år

ANAMNES OCH STATUS: Hunden har behandlats för pneumoni och vid ett flertal undersökningstillfällen har bradykardi konstaterats. Hunden mår bra efter avslutad behandling men utreds för bradykardin.

EKG 1: Före atropininjektion, se Figur 1.

EKG 2: 30 minuter efter intramuskulär injektion med 0,04 mg/kg atropin, se Figur 2.

SVAR SE SIDAN 58

FIGUR 1. *EKG 1, före atropingiva, avledning II, 1 cm = 1 mV, pappershastighet 50 mm/s.*

FIGUR 2. *EKG 2, 30 minuter efter atropingiva, avledning II, 1 cm = 1 mV, pappershastighet 50 mm/s.*

Om S:t Göran och Draken

KARL-GUNNAR LINDERHOLM, leg veterinär, f länsveterinär*

När VMF fick ett eget kårhus i Stockholm 1955 satsades stora resurser på en värdig konstnärlig utsmyckning av huset. Vid flytten av veterinärhögskolan till SLU i Uppsala i slutet av 1970-talet försvann en del av föremålen, men följande berättelse återger hur en privat aktion räddade ett viktigt konstverk från förgängelse.

Som ett sensommarmöte i Sällskapet Äldre Veterinärer, SÄV, ordnade jag i september 2010 en guidad promenad i ”Gamla stan” i Stockholm följd av en lunch på ”Den Gyldene Freden”.

Vid passage av skulpturen ”S:t Göran och Draken” gav guiden oss några kommentarer om statyn. I mina tankar började jag då fundera på att vi veterinärer har en alldeles egen ”S:t Göran och Draken”. Den har också en intressant historia.

När Veterinärmedicinska Föreningen, VMF, i enkla lokaler ovanpå medicinska hundklinken i Albano utanför Roslagstull i mitten av 1950-talet äntligen skulle få ett eget kårhus på området planerades att inredning och utsmyckning skulle vara av god klass. Bland allt som kom till av möbler, konst och dekorationer fick kårhuset en stor järnskulptur benämnd ”S:t Göran och Draken” utförd av skulptören Olle Adrin, professor vid dåvarande konstfack. Den utformades som ett slags gallerverk med placering som en delavskiljning i den stora vinklade sällskapsavdelningen. Den nådde från golv till tak och göts fast. Bredden blev lika stor som höjden (Figur 1).

FLYTT TILL ULTUNA

När veterinärhögskolan långt senare flyttades till lantbruksuniversitetet på Ultuna kom också VMF till Ultuna. Mycket av inredningsdetaljer, möbler, konst m m flyttades med men inte allt. Många övergivna föremål såldes på en intern auktion men en hel del blev kvar i kårhusbyggnaden bland annat beroende på – tråkigt att minnas – ointresse från såväl VMF som veterinärkåren. Själv köpte jag en del glas, porslin med VMF-mönstret, några mycket eleganta, men hårt slitna fåtöljer m m. Porslinet intresserade mig särskilt eftersom jag själv utfört designen i egenskap av intendent för den av oss studenter i slutet av 1940-talet just övertagna restaurangverksamheten på gamla Stutis.

SKULPTUREN KOM INTE MED

Tyvärr blev även en del av konsten kvar. Huset stod oanvänt och ännu efter mer än ett år stod ”S:t Göran och Draken” kvar. Eftersom jag själv hade varit aktiv vid skulpturens tillkomst agerade jag för att den skulle flyttas till Ultuna. Men intresse fanns inte där och till råga på allt hävdade Kungliga Byggnadsstyrelsen, som för staten ägde byggnaden, att skulpturen som fastmurad hörde till byggnaden och därför vägrade man flytta den.

Skulptören Olle Adrin blev ledsen av ett speciellt skäl. Han hade under år av skissande, planering och tillverkning vistats på Stutis och byggt den på plats. Han hann då delta i kårlivet och bli nära vän med många studenter och veterinärer, bland andra mig och Claes-Henry Hansson.

Materialgjutning och kringaktiviteter blev emellertid så kostsamma att hela det ekonomiska anslaget till skulpturen gick åt enbart till detta. Kanske en från början alltför optimistisk kalkylering av honom själv men nu var situationen som den var. Olle Adrin skänkte då hela sin egen arbetsinsats och därmed skulpturen som gåva till sina vänner, den svenska veterinärkåren.

Men nu satt ”S:t Göran och Draken”

FIGUR 1. *”S:t Göran och Draken” tillverkades av skulptören Olle Adrin, professor vid dåvarande Konstfack. Konstnären satte sin signatur på den bärande stolpen.*

FIGUR 2. *"S:t Göran och Draken" satt fast i den övergivna byggnaden. Det imponerande fästet, om än rostangripet av hundkiss, går idag att beskåda på klinikcentrum, Ultuna.*

fast i den övergivna byggnaden (Figur 2). Kunde något göras? Olle och jag beslöt att ta saken i egna händer. Jag hade nämligen efter slutauktionen en nyckel kvar. En tidig söndagsmorgon kl 06.00 när det borde vara stillsamt på området tog vi oss in i huset för att ta hand om skulpturen. Jag hade dragkrok på min bil och lyckades få låna Gunnar Tufvessons hästsläpvagn. Efter mycket mejslande, borrande och släggande fick vi loss skulpturen som lämnade ett stort hål i golvet. Jag hittade en bit hård korkmatta och täckte över i förhoppningen att i en tom byggnad skulle väl ingen trampa just där och gå ner i hålet.

OVÄNTAD HJÄLP

Men Olle hade gjort ytterligare en felkalkyl. Han hade inte beräknat att skulpturen i helt skick var så tung. Vi kunde inte flytta den. Då hörde vi till vår förskräckelse steg och röster i trappan. Upp kom två yngre män men de var lika förskräckta som vi. De vistades nämligen olovandes i byggnaden för de hade tidigare upptäckt att en dörr till baksidan var olåst och där kunde man gå in och duscha efter joggningen i Lill-Jansskogen.

När de förstod att vi var vänligt sinnade hjälpte de oss att lasta skulpturen i släpet. Väl kommen till Ultuna hittade jag några studenter som hjälpte mig att gömma skulpturen utomhus bakom en vägg.

Efter många förhandlingar med intendenten för klinikcentrum (KC) lyckades jag få dem att placera skulpturen på den plats jag önskade. Och där står den nu mot den vita väggen (baksidan på hissen) nästan i slutändan på den långa korridor som går från huvudentrén in på KC. Den har också fått rätt belysning bakom sig och utgör ett elegant blickfång redan på långt håll, om bara svängdörrarna framför är öppna båda samtidigt (Figur 3).

VAD HÄNDER NU?

Men vad händer nu när helt nya byggnader ska uppföras för veterinär- och husdjursfakulteten på Ultuna? Jag hoppas att de beslutande personerna – mot den här beskrivna historiska bakgrunden – förstår att Olle Adrins "S:t Göran och Draken" tillhör veterinärkåren, tas om hand och får en ny så värdig placering ➤

FIGUR 3. *Skulpturen har fått rätt belysning bakom sig och utgör ett elegant blickfång redan på långt håll, om bara svängdörrarna framför är öppna.*

Nyhet! E-recept för alla veterinärer. Apovet DJURAPOTEKET

Direktleverans av läkemedel till kund och klinik. Mer information hittar du på www.apovet.se eller 0774-42 14 00

FIGUR 4. *Olle Adrins egna något kluriga tankar finns nedtecknade på en rostfri väggplatta som hör till skulpturen men som sitter en liten bit bort.*

att det framgår att den är förankrad i hela kåren.

Olles Adrins egna något kluriga tankar finns nedtecknade på en rostfri väggplatta som hör till skulpturen men som sitter en liten bit ifrån tillsammans med en också tillhörande stolpe med en ring (Figur 4).

OM VMF-STOLARNA

Delar av inredningen till blivande kårhuset i Albano skulle också vara designade för just den miljön. Så t ex ritades stolar anpassade för de traditionella brädspelsborden. En av de anlitade kända arkitekterna – jag tror han hette Grandinsson – ritade en elegant fåtölj i futuristiska raka former. De tillverkades i svart järn med sits, ryggstöd och armstöd klädda med ett vackert ljusbrunt läder. De blev med åren ganska slitna och fläckiga och kanske var det skälet till att VMF inte brydde sig om dem utan några såldes och resten försvann.

Jag och Claes-Henry Hansson köpte några stycken men det visade sig att renoveringen skulle bli synnerligen kostsam. Vi hittade dock ett par sponsorer, som visade sin välvilja för samarbetet med veterinärer genom att sponsra en elegant totalrenovering av två av VMF-fåtöljerna. Claes-Henry Hansson och hans djurklinik i Mölndal gjorde en likadan insats. Fyra fina minnesvärda VMF-fåtöljer kunde så småningom transporteras till kårhuset i Ultuna. Även om de numera inte finns på någon synlig plats hoppas jag att de finns kvar och kommer att finnas i framtiden som ett minne av VMFs första egna kårhus.

KARL-GUNNAR LINDERHOLM, leg veterinär, f länsveterinär, Alviksvägen 133, 167 62 Bromma.

Ordinarie fullmäktigemöte

Onsdagen och torsdagen den 18–19 maj i Stockholm

Vid 2006 års fullmäktigemöte beslöts att mötet ska vara i form av ett endagsmöte vartannat år och ett tvådagarsmöte vartannat år, med start av tvådagarsmöte 2007. 2011 är det alltså återigen dags för ett tvådagarsmöte.

Tid och plats 2011

2011 års fullmäktigemöte är beslutat att äga rum **onsdagen den 18 maj – torsdagen den 19 maj** i Stockholm. ***Ni som är valda fullmäktigeledamöter för 2011 – boka in dagarna i era almanackor redan nu!***

Motioner senast 6 april

Enligt förbundsstadgarna skall motion, som väcks av förening, sektion eller förbundsmedlem, ha inkommit till förbundsstyrelsen (adress: Sveriges Veterinärförbund, Box 12 709, 112 94 Stockholm) *senast sex veckor före mötet*, dvs **senast onsdagen den 6 april 2011**.

Motion inkommen därefter tas inte upp för beslut av fullmäktige.

Antagning till veterinärprogrammet vid SLU

Erfarenheter från antagning med prov och intervju

CLARENCE KVART, leg veterinär, VMD, professor och
KRISTINA JULIN, avdelningsdirektör*

Under en försöksperiod åren 2000 till 2003 baserades antagningen till 2/3 av platserna i SLUs veterinärprogram på prov och intervju (P/I). Artikeln sammanfattar erfarenheterna från denna antagningsform. Bland annat framkom att P/I-antagningen gav säkrare besked om vilka som faktiskt kommer att börja på veterinärprogrammet, reducerade antalet avhopp från utbildningen och ökade andelen studenter som tar ut examen. P/I-antagningen öppnade också möjligheten för ca 13 000 personer per år att komma i fråga för en plats på veterinärprogrammet, jämfört med drygt 400 personer i högskoleprovskvoten.

Sista fasen i ny antagning till veterinärprogrammet

Under en försöksperiod år 2000–2003 baserades antagningen till 2/3 av platserna i veterinärprogrammet på prov och intervju. Reportage i SVT nr 8–9, 2000.

INLEDNING

Veterinärprogrammet har under lång tid varit en av de mest sökta utbildningarna i landet med ungefär tio förstahandssökande per plats. Med hänsyn till alla dessa personer, många av dem mycket högpresterande, är det önskvärt att hitta de studenter som också kommer att fullfölja sina studier. Varje avhopp från programmet blir olyckligt, sett i ljuset både av att ett stort antal motiverade sökande vill komma in på programmet och att varje tom studieplats renderar ett ekonomiskt underskott.

Varje år står ett stort antal högt motiverade studenter på reservplats för att bli antagna och dessa hoppas intensivt på att komma in om någon hoppar av. Avhoppen, som ökat under senare år, kommer dock ofta för sent för att ta in någon från en reservplats och det uppstår ”tomma platser”. Detta förhållande väcker stor frustration och är i sig en anledning att söka ett antagningsförfarande som gynnar studenter som är motiverade att fullfölja utbildningen och samtidigt kunna undvika lottning till utbildningsplatser.

Under en försöksperiod år 2000–2003 baserades antagningen till 2/3 av platserna i veterinärprogrammet på prov och intervju. Antagning till veterinärutbildningar i Europa skiljer sig kraftigt åt men prov/intervjuantagning är relativt ovanligt (1). I USA tillämpas däremot intervjuer vid 80 procent av landets veterinärhögskolor (5). Urvalet i Sverige skedde i tre steg, där de 44 sökande som bedömdes ha bäst förutsättningar att genomföra studierna erbjöds en plats på ➤

veterinärprogrammet. Till övriga tredjedelen av platserna på programmet skedde antagning via betyg eller högskoleprov (VHS-antagning, Verket för högskoleservice).

PROV OCH INTERVJU

Den alternativa antagningen genomfördes i fyra steg:

1. Sökandes behörighet och registrering av högskoleprovsresultat bedömdes av studerandeenheten på SLU.
2. De 300 behöriga sökande med bäst resultat på högskoleprovet kallades till SLU för att under en dag ta del av information om veterinäryrket samt undervisning i olika former inom veterinärmedicin och därefter göra ett skriftligt prov avseende förståelsen av vad som undervisats.
3. De 80 som uppnått bäst resultat på detta lokalt utformade prov gick vidare till intervju.
4. Efter bedömning av intervjuande lärare och psykolog antogs 44–48 studenter (av totalt 70 antagna per år).

De lärare på veterinärprogrammet som blev tillfrågade om de ville delta i intervjuarbetet hade valts ut genom sitt pedagogiska intresse.

Test av undervisningsformen

Innan provet skrevs fick de sökande ta del av korta föreläsningar på svenska och engelska, texter att läsa på svenska och engelska, en kort vetenskaplig engelskspråkig artikel att läsa och en videodemonstration. Tanken var att momenten skulle återspegla några av de vanligaste undervisningsformer som förekommer på veterinärutbildningen och samtidigt testa de sökandes förmåga att tillägna sig kunskap via denna undervisning. Efter de olika undervisningsmomenten skrevs ett prov med frågor som konstruerats för att testa förståelse och i mindre mån detaljkunskaper. Allt utdelat material och anteckningar gjorda under föreläsningar och videodemonstration fick behållas under provet. Själva provet utformades som snabbrättade multiple-choice frågor som uteslutande grundades på innehållet i den undervisning de sökande fått ta del av under provdagen.

Vid ett intervjuförfarande är det lämpligt att intervjua ca dubbelt så många som sedan antas och antalet som kallades till intervju bestämdes därför till 80. Som förberedelse inför intervjuerna fick de sökande författa en levnadsbeskrivning. De intervjuades sedan enskilt i 50

Kompendium VETERINÄRKONGRESSEN 2010

Kompendium, inklusive CD-skiva, med föredrag från 2010 års Veterinärkongress kan beställas från veterinärförbundets kansli.

Kompendiet kostar 550 kronor (inkl porto och moms) vid insättning på Sveriges Veterinärförbunds plusgiro 83 80-8. Ange på talongen ”Kompendium 2010”.

Beställning kan även ske per telefon 08-545 558 20 eller per e-post office@svf.se mot faktura.

minuter av både en lärare och en psykolog som då kunde vara påläsa om varje enskild person. De lärare som blev tillfrågade om de ville delta i intervjuarbetet hade genom sitt pedagogiska intresse utvalts av en grupp bestående av den lärare som ansvarade för att utveckla P/I-antagningen, dekanen och studentrepresentanten i arbetsgruppen. Sammantaget var 15 lärare inblandade i intervjuerna varav samtliga hade fått två dagars initial utbildning i intervjuteknik följt av en endags "refreshercourse" varje år.

Intervjuförfarandet tillämpade samma upplägg och utfördes av de psykologer som utarbetat och deltagit i P/I-antagningen vid Karolinska institutet (3). De psykologer som anlitades var huvudsakligen psykoterapeuter med erfarenhet av kliniskt arbete med unga människor inom vårdutbildningar, urval och personlighetsdiagnostik. Intervjun var av psykometrisk modell och således strukturerad kring definierade kriterier, vilket är den form som anses fungera bäst i sammanhanget (2).

I de fall läraren och psykologen inte kunde enas om bedömningen av sökandes lämplighet på en sjugradig skala med delvariabler, fick antagningsnämnden fälla avgörandet. Om sökande till de sista platserna visade sig ha samma provresultat från intervjuerna, avgjordes ärendet i antagningsnämnden för provantagningen genom att först bedöma provresultat från provdagen, därefter betyg från gymnasiet eller högskoleprov.

MATERIAL OCH METODER FÖR UTVÄRDERINGEN

Utvärderingen utfördes i två faser, dels analyser av registerdata från det nationella studiedokumentationssystemet Ladok, dels en enkätundersökning till samtliga studenter antagna till veterinärprogrammet 2000–2003.

Enkäten besvarades av 237 studenter vilket ger en total svarsfrekvens på 86 procent. I gruppen prov- och intervjuantagna (P/I) svarade 163 studenter (89 %), högskoleprovsantagna 26 (68 %) och antagna via betyg 38 (70 %). Två har skrivit "vet ej" hur de antagits och åtta har inte svarat på frågan.

Den föreliggande analysen av registerdata består huvudsakligen av tre delar:

Ett första mått på studenternas motivation och intresse att påbörja veterinärprogrammet var i vilken grad de kom till provdagen.

Gruppen som sökte till den alternativa antagningen (ca 500–600/år), de som antogs ur den gruppen (44–48 studenter/år) och en jämförelse mellan tre grupper: de som antagits via betygskvoterna, de från högskoleprovskvoterna samt antagna i den alternativa antagningen med prov och intervju.

RESULTAT

Av de 500–600 per år som ansökt till den alternativa antagningen kallades 300 till provdagen, en lördag i slutet av april. Ett allra första mått på studenternas motivation och intresse att påbörja veterinärprogrammet var i vilken grad de kom till provdagen. Samtliga år (2000–2003) var det ungefär en tiondel som uteblev (9–13 %). Vad som krävdes i form av högskoleprovsresultat för att kallas till antagningen med prov och intervju framgår av Tabell 1.

Korrelationskoefficienten mellan högskoleprovet och det lokala provet varierade mellan 0,12–0,36 under provåren, vilket tydligt visade att fakulteten inte testat samma kunskaper och färdigheter som högskoleprovet hos de sökande.

Sökandes ålder hade ingen betydelse för chansen att antas till veterinärprogrammet via P/I-antagning. Statistiskt samband mellan de sökandes ålder och deras resultat på det lokala antagningsprovet vid SLU saknas helt, vilket fram- ➤

Tabell 1. Medelvärde och spridning avseende de sökandes resultat på högskoleprovet för varje år. Data presenteras för gruppen sökande som kallades till provet (300 personer), för dem som kallades till intervju (80), och för antagna via P/I-antagningen.

Grupp P/I-studenter	Högskoleprov, medelvärde (spridning) /år			
	2000	2001	2002	2003
Kallade till prov (300)	1,6 (1,2–2,0)	1,5 (1,3–2,0)	1,5 (1,3–2,0)	1,5 (1,3–2,0)
Vidare till intervju (80)	1,7 (1,2–2,0)	1,6 (1,3–2,0)	1,6 (1,3–2,0)	1,6 (1,4–2,0)
Antagna (48)	1,6 (1,4–1,9)	1,6 (1,3–1,9)	1,6 (1,3–1,9)	1,6 (1,4–1,9)

➤ går av korrelationskoefficienterna som varierade mellan -0,02 och 0,05 under provåren.

Andelen män som sökt till P/I-antagningen var endast ca 15 procent. Andelen var ungefär densamma i den grupp på 80 som gick vidare till intervjun. Den totala andelen antagna män via P/I-antagning uppgick till elva procent, en något lägre andel än vad som vanligtvis antas via betyg. P/I-antagningen förändrade således inte alls förhållandet med den kvinnliga dominansen bland antagna till veterinärprogrammet.

Reduktion av reservplatser?

Ett av syftena med P/I-antagningen var att hitta motiverade studenter. Om P/I-studenterna är mer motiverade att börja borde antalet reservantagna reduceras. Det visade sig också att P/I-gruppen i högre grad tackade ja till den erbjudna platsen. P/I-antagningen gav säkrare besked om vilka som faktiskt kommer att börja på veterinärprogrammet.

Det finns en tydlig tendens att fler män än kvinnor avböjer erbjudandet om studieplats under reservantagningen. Under de fyra undersökta åren fick 29 kvinnor möjlighet att via reservantagningen börja veterinärprogrammet. Av dessa avböjde nio och 20 tackade ja. Samma erbjudande gick till tio män. Av dessa tackade nio nej och en accepterade erbjudandet, en anmärkningsvärd skillnad även om det rör sig om få individer. Ett vanligt skäl till att studenterna tackade nej till den erbjudna platsen var att de kommit in på läkarprogrammet.

Förmåga att klara utbildningen

Urvalsprocessens förmåga att påverka om studenterna klarat utbildningen studerades genom jämförelse av de tre grupperna både avseende i vilken grad de presterat studieresultat i avsedd takt, och i vilken grad de klarat tre stora teoretiska kurser. Denna utvärdering visade att de studenter som antagits med alternativt urval klarade utbildningen lika bra som de som antagits via VHS. De förhållandevis små skillnader som fanns var mellan grupperna som antagits via betyg respektive högskoleprov, alltså inom VHS-antagningen. De studenter som hade problem att tillgodogöra sig utbildningen i normal takt kom i högre grad från gruppen antagna via högskoleprov. Detta förhållande överensstämmer väl med erfarenheterna från läkarutbildningen vid Karolinska Institutet.

Studieuppehåll och avhopp

De registrerade skälen till studieuppehåll var graviditet, sjukdom eller personliga skäl som gjort att studenten kommit efter i studierna. Utan att gå in på varje enskilt fall, går det inte att avgöra vad som är orsak och verkan. Det kan lika gärna vara den pressade studiesituationen som framkallat de personliga skälen som det omvända. Det är på sin plats att påpeka att bara de som får barn eller är sjuka har garanterad plats efter studieuppehållet. Det fanns emellertid inte några större skillnader mellan grupperna vad gäller andel som hade studieuppehåll (mindre än fem procent i samtliga grupper). Den totala andelen studenter som hade studieuppehåll skiljde sig inte heller nämnvärt över en tioårsperiod, vilket får anses indikera att P/I-antagningen inte haft några effekter i detta hänseende.

Mer intressant är att studera avhoppen (Tabell 2). Det kan noteras att av alla 193 som antagits via intervju var det endast två studenter (1,6 %) som fram till mars 2008 hade hoppat av utbildningen i jämförelse med övriga grupper (4,8 % och 19 %). Avhoppen skedde i allmänhet tidigt och en tendens finns att det var män i högre grad än kvinnor som valde att sluta. Förekommande avhopp under första terminen berodde ofta på att studenterna blivit antagna till läkarprogrammet med start på vårterminen.

Andelen som tagit ut examen visar mycket signifikanta skillnader, $p<0,0001$.

Tabell 2. Registrerade avhopp från veterinärprogrammet för olika antagningsgrupper registrerade t o m februari 2008. Notera skillnaden mellan P/I och högskoleprovsantagna.

	År						
Avhopp, grupp	2000	2001	2002	2003	Totalt	Totalt antagna	Avhopp, %
P/I	0	2	0	1	3	193	1,6
Betyg	1	1	0	1	3	62	4,8
Högskoleprov	2	2	2	2	8	43	19

Tabell 3. Uttagna examina och medelstudietid från veterinärprogrammet för olika antagningsgrupper registrerade t o m september 2010.

År 2010, antagningssystem	Antal examina	Medel-studietid	Antal som inte tagit ut examen	Andel som inte tagit ut examen, %	Totalt antagna	Uttagna examina, %
P/I	173	5,84 år	20	10	193	90
Betyg	60	5,79 år	12	19	62	81
Högskoleprov	28	6 år	15	35	43	65

P/I-antagningen har i likhet med P/I-antagningen till läkarutbildningen infriat förhoppningen att påtagligt reducera antalet avhopp från utbildningen.

Statistiken i september 2010 visade att av antagna 2000–2003 är andelen uttagna examina högst i P/I-gruppen med 90 procent, lägre i betygsgruppen med 81 procent och lägst i högskoleprovsgruppen, 65 procent (Tabell 3).

DISKUSSION

Högskoleverket konstaterar angående studieavbrott:

”Varken högskoleprovsresultat eller betyg verkar ha någon betydelse för planerna på att fullfölja studierna. Detta gäller för samtliga utbildningar. Orsakerna till studieavbrott torde därför endast i ringa grad sammanhänga med bristande studieförutsättningar utan i huvudsak bero på andra faktorer.”

En positiv tolkning är att P/I-antagningen faktiskt lyckats identifiera dessa ”andra faktorer”, eftersom endast tre personer av 193 antagna (1,6 %) har hoppat av studierna fram till mars 2008. För gruppen betygsantagna är motsvarande siffra 4,8 procent och för antagna via högskoleprov väsentligt högre, 19 procent. Detta är ett anmärkningsvärt bra resultat för P/I-gruppen och visar att metoden varit effektiv för sitt syfte att finna väl motiverade studenter som fullföljer utbildningen. P/I-antagningen har således i likhet med P/I-antagningen till läkarutbildningen vid Karolinska (3) infriat förhoppningen att påtagligt reducera antalet avhopp från utbildningen. Den höga andelen, 90 procent av P/I-antagna som tagit ut sin examen 2010 efter avslutade studier jämfört med 81 procent för betygsantagna och 64 procent för högskoleprovsantagna förstärker ytterligare det mycket positiva intrycket av P/I-antagning.

Orsaken till det sämre resultatet för antagna via högskoleprov, oftast med maximal poäng, borde absolut utredas. Högskoleprovet kan ifrågasättas som lämpligt urvalsinstrument till veterinärprogrammet. En faktor som påverkar är att studenter med 2,0 på högskoleprovet lättare kan hoppa av för att byta till annan utbildning än de som har t ex 1,6. Förekommande avhopp under första höstterminen under veterinärutbildningen beror ofta på att studenterna blivit antagna till läkarprogrammet med start på vårterminen.

Breddat urval

De som antogs i P/I-gruppen hade 1,6 poäng på högskoleprovet i medelvärde. Ungefär tio procent av samtliga provdeltagare i landet har ett resultat som finns i intervallet 1,5–2,0 poäng. Det lägsta resultatet på högskoleprovet som innebar chans att komma med i P/I-antagningen var 1,3 poäng. Enligt högskoleverkets informationsmaterial, baserat på 2000 års högskoleprov, var det ca 1/3 av samtliga provdeltagare (i hela Sverige) som hade 1,3 eller högre. Detta kan jämföras med 2004 års antagning till veterinärutbildningen, där den sist antagna studenten hade 1,9 i resultat på högskoleprovet, ett resultat som endast uppnås av 1,9 procent av alla provdeltagare. Sett i detta perspektiv breddades urvalet till veterinärutbildningen betydligt genom P/I-antagningen.

Antalet personer som skriver högskoleprovet varierar mellan åren, man kan anta att det rör sig om drygt 40 000 personer. Mot den bakgrunden har P/I-antagningen skapat möjlighet för ca 13 000 personer per årskull att komma i fråga för att konkurrera om en plats jämfört med de ca 400 personer som presterar ➤

De som antagits via P/I känner sig utvalda och vill oftast infria det "förtroende" de fått att påbörja och fullfölja en eftertraktad utbildning.

maximalt resultat per år. Samtliga uppgifter om högskoleprovsresultat på nationell nivå kommer från Högskoleverket.

28 studenter (sammantaget alla fyra år) med maxpoäng på högskoleprovet deltog i antagningsprovet. Elva gick vidare till intervju men endast en blev antagen, vilket är anmärkningsvärt. En förklaring kan vara urvalsmetodens förmåga att mäta annat än det som ger maximalt högskoleprovsresultat.

Högre motivation

Tidigare gjorda utvärderingar av högskoleprovet visar att män, generellt sett, presterar bättre än kvinnor på högskoleprovet. Ansökan till provdagen skedde på meritvärdet från högskoleprovet vilket kunde förväntas öka antalet manliga deltagare. Detta var intressant då alla lärosäten har i uppdrag att motverka kraftig könsobalans. De sökande till P/I-antagningen bestod endast av ca 15 procent män. Andelen är ungefär densamma om man studerar den grupp på 80 som gick vidare till intervjun. Det lokala provet påverkade således inte köns(o)balansen.

Ett av syftena med P/I-antagningen var att hitta motiverade studenter. Det visade sig också att P/I-gruppen i högre grad tackade ja till den erbjudna platsen. P/I-antagningen gav säkrare besked om vilka som faktiskt kommer att börja på veterinärprogrammet vilket är positivt för hela ansöknings/antagningsprocessen.

För att antas via P/I krävdes en aktiv insats av den sökande i jämförelse med att fylla i ett antagningsformulär på VHS hemsida. Detta kräver i sig sannolikt en större motivation och en bättre insikt om vad man ger sig in på, vilket kan reducera antalet som tackar nej till en plats eller senare hoppar av utbildningen.

Avsevärt fler män än kvinnor avböjde erbjudandet om studieplats under reservantagningen. Under de fyra åren tackade 2/3 av kvinnorna som erbjudits plats via reservantagningen ja medan förhållandet för män är 1/10. Skillnaden får sägas vara anmärkningsvärd.

Ungefär hälften av de P/I-antagna angav att förhållandet att de valts ut via prov och intervju ökat studiemotivationen. Samma förhållande föreligger i samband med P/I-antagningen till läkarutbildningen vid Karolinska institutet (Ulla Holm, personligt meddelande, 2010). De som antagits via P/I känner sig utvalda och vill oftast infria det "förtroende" de fått att påbörja och fullfölja en eftertraktad utbildning.

En avhandling från Karolinska institutet (4) visar att de studenter som antagits via intervju till tandläkarutbildningen, bedöms av lärarna ha bättre yrkeskompetens än de som antagits via VHS. Frågan om detta även skulle gälla veterinärstudenterna har ännu inte kunnat undersökas.

Huruvida de som antagits via P/I-antagning i högre utsträckning och under längre tid arbetar inom områden där de utnyttjar sin grundutbildning i

SSVO

SVENSKA SÄLLSKAPET FÖR VETERINÄR OFTALMOLOGI
SWEDISH SOCIETY OF VETERINARY OPHTHALMOLOG

SSVO och Ögonpanelen inbjuder till

Årsmöte

Fredagen den 18 mars 2011 på Steningevik, kl 12–18

Kursdag med ögonföreläsningar

Lördagen den 19 mars på Steningevik

Anmälningsblanketter skickas till medlemmarna via mail.
Alla ögonintresserade kolleger är välkomna till föreläsningarna.
Mera information finns på vår hemsida www.ssvo.se.

veterinärmedicin är en intressant fråga att försöka få besvarad i framtiden. Om så är fallet är P/I-antagning en god investering ur samhällets synvinkel.

P/I, betyg eller högskoleprov?

Motståndare mot alternativ antagning hävdar att det finns studier som påvisar att intervjuantagningar är mindre objektiva och att betygen är det minst orättvisa. Det finns också studier (på totalpopulationen gymnasieungdomar) som visar att betyg, oavsett vilket system man åsyftar, alltid ger bättre prognosvärde än högskoleprovet. Samtidigt vet vi att betygen inte är objektiva. Stora nationella skillnader finns, inte minst mellan hur kommunerna hanterat den så kallade konkurrenskompletteringen. Möjligheterna för den enskilde studenten att taktikläsa varierar beroende på var i landet han eller hon bor. Detta faktum undergräver möjligheten att åstadkomma en rättvis betygsantagning, särskilt till nationellt rekryterande utbildningar som kräver extremt höga meritvärden.

Frågan om den alternativa antagningen handlar ytterst om ifall det finns en vilja att andra personer än de med de absolut högsta meritvärdena ska få chansen att bli veterinär. De P/I-antagna studenterna genererar inte tomma utbildningsplatser i samma utsträckning och den extra kostnaden för att anta dem borde kunna motiveras av detta. Kostnaden för P/I-antagningen täcks om man genom utbildningen reducerar antalet tomma utbildningsplatser med bara en person, vilket med god marginal sker vid P/I-antagning.

KONKLUSIONER

P/I-antagningen ger säkrare besked om vilka som faktiskt kommer att börja på veterinärprogrammet genom att fler tackar ja till erbjuden plats på programmet. P/I-antagningen har också påtagligt reducerat antalet avhopp från utbildningen och har högst andel studenter som tar ut examen. De studenter som har en högre frekvens avhopp och sämre andel som tar ut examen kommer från gruppen antagna via högskoleprov.

P/I-antagning ger ingen skillnad avseende andel studenter som tagit studieuppehåll. P/I-antagna klarar dessutom samma studietakt som antagna via betyg. De studenter som har problem att tillgodogöra sig utbildningen och inte tar ut examen i normal takt kommer i högre grad från gruppen antagna via högskoleprov. Att anta studenter enbart baserat på högskoleprovet kan därför ifrågasättas.

P/I-antagningen förändrade inte alls förhållandet med den kvinnliga dominansen bland antagna till veterinärprogrammet. Däremot ökade antagningen studiemotivationen hos ca 50 procent av de P/I-antagna.

P/I-antagning reducerar inte antalet studenter som behöver tentera om för att klara olika kurser. De studenter som har minst problem med tentamina är antagna via betyg. P/I-antagna har dock i högre utsträckning än övriga under utbildningens gång fått ett ökat intresse för att arbeta med forskning och minskat intresse för hästpraktik i sin framtida yrkesutövning. I övrigt förändrade antagningen inte andelen studenter som vill arbeta inom olika områden inom veterinärmedicinen.

P/I-antagningen öppnade möjligheten för ca 13 000 personer per årskull att komma i fråga för en plats, jämfört med de ca 400 personer med max-poäng som annars konkurrerar om platserna på veterinärprogrammet. Den alternativa antagningen reducerade slutligen antalet avhopp och därmed också administrationen med att försöka fylla tomma platser. Färre tomma platser och högre andel som tar ut examen ger intäkter som klart överstiger fakultetens kostnader för en alternativ antagning med prov och intervju.

Referenser

1. Dalin G. "Quo Vaditis, Veterinarii?" Om veterinärutbildningarna i Europa 2005. Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, SLU, 2005.
2. Powis DA, Neame RL, Bristow T & Murphy LB. The objective structured interview for medical student selection. Br Med J (Clin Res Ed), 1988, 296, 6624, 765–768.
3. Ritzen M, Holm U, Nicolausson M, Söderberg S & Åberg H. Utvärdering av Karolinska institutets nya antagningsformer till läkarutbildningen: PIL-arna klarade sig bäst. Läkartidn, 1999, 96, 36, 3767–3772.
4. Röding K. "University admission based on tests and interviews: Implementation and assessment". Doktorsavhandling, Karolinska Institutet, 2005.
5. Turnwald GH, Spafford MM & Edwards JC. Veterinary school admission interviews part I. J Vet Med Educ, 2001, 28, 3, 111–121.

CLARENCE KVART, leg veterinär, VMD, professor, Institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi, SLU, Box 7011, 750 07 Uppsala.
KRISTINA JULIN, avdelningsdirektör, ledningskansliet, SLU, Box 7070, 750 07 Uppsala.

Normer för nedsättning av medlemsavgift

Medlemsavgiften till veterinärförbundet kan reduceras vid låg inkomst (i inkomstunderlaget inräknas alla former av lön, ersättning från A-kassa, sjuklön, föräldrapenning o dyl samt jour/beredskap).

Möjligheten att få nedsatt medlemsavgift kräver en skriftlig ansökan från medlemmen. Ansökan ställs till förbundsstyrelsen och skickas till Sveriges Veterinärförbund. Beslut om nedsättning av medlemsavgiften gäller i ett år från det datum då nedsättningen börjat gälla. Därefter krävs förnyad ansökan.

Även vid tjänstgöring utomlands beviljas nedsättning av avgiften. För medlem som dessutom i utlandet ansluter sig till organisation motsvarande veterinärförbundet beviljas ytterligare nedsättning av avgiften i Sverige.

Särskilda avgifter gäller för studeranden, pensionärer och medlemmar som fått varaktig sjukersättning.

Lönejämförelser – ett axplock

Sedan många år tillbaka samlar veterinärförbundet in uppgifter i en löneenkät för privatanställda veterinärer och de senaste tre åren även från de statligt anställda. Veterinärförbundets ombudsman Amelie Lothigius gör här några reflektioner kring löneskillnaderna mellan män och kvinnor, privata och statligt anställda.

I följande sammanställning har uppgifter från bland annat den senaste svarsomgången (2010) av SVFs löneenkät plockats fram, och flera kommer framöver. I ”statistikvärlden” är det lätt att man råkar jämföra äpplen och päron utan hänsyn till vad som ingår i underlaget.

Det finns många faktorer som spelar in när man gör lönejämförelser: ålder, befattning, arbetsområde och arbetsmarknadssektor. Är underlaget dessutom begränsat är det svårt att dra relevanta slutsatser. Det här materialet är tänkt som en tankeställare mer än att göra anspråk på att vara en fullständig analys.

INGÅNGSLÖNER

När det gäller ingångslönerna för veterinärer skiljer sig inte dessa anmärkningsvärt mellan könen om man ser till medelvärden. Eftersom antalet svarande är så litet är det svårt att dra några statistiska slutsatser. De få män som tog examen åren 2008 och 2009 och arbetade på djursjukhus/klinik fick 2 000 kronor mer i begynnelselön, men ser man till de betydligt fler kvinnornas medelvärde gällande ingångslön under samma år var detta högre än männens. Det framkommer i statistiken att männen är ett par år äldre, vilket kan vara en förklaring.

Vid tidigare undersökningar har det visat sig att männen förväntar sig en högre ingångslön än kvinnorna och får det också. Hur det förhåller sig idag vet vi inte, men även hos andra yrkeskategorier är männens ingångslöner, framför allt inom den privata sektorn, ofta högre. Har männen större självförtroende? Kan det vara en fördel att tillhöra en minoritet som de manliga veterinärerna utgör i detta fall, särskilt på djursjukhus? Det är inte fel med löneskillnader, men de ska inte grunda sig på kön.

LÖNEUTVECKLING

Löneutvecklingen för handläggare inom den privata sektorn (identiska individer) har mellan 2004 och 2009 varit bättre

Av resultaten från 2010 års löneenkät framgår bland annat att för veterinärer inom den privata sektorn är kvinnornas lön ca 74 procent av männens.

Tabell 1. Löneutveckling för veterinära handläggare inom den privata sektorn, identiska individer per kön 2004-2009.

	2004							2009	
Kön	Antal	Medellön, kr/mån	Utveckling i % 2004–2005	Utveckling i % 2005–2006	Utveckling i % 2006–2007	Utveckling i % 2007–2008	Utveckling i % 2008–2009	Antal	Medellön kr/mån
Kvinnor	116	32 097	5,0	4,8	7,9	5,0	4,2	249	35 203
Män	50	38 180	3,7	5,6	3,9	5,5	3,7	58	43 891
Samtliga	166	33 929	4,5	5,0	6,8	5,1	4,1	307	36 845

Tabell 2. Medelvärde månadslön för privatanställda män och kvinnor med och utan specialistkompetens 2009.

Specialistkompetens	Antal män	Medelvärde, månadslön, män	Antal kvinnor	Medelvärde, månadslön, kvinnor
Ja	56	51 830	103	45 119
Nej	59	47 316	333	34 220
Samtliga	115	49 514	436	36 795

Tabell 3. Medelvärde månadslön för statligt anställda män och kvinnor med och utan specialistkompetens 2009.

Specialistkompetens	Antal män	Medelvärde, månadslön, män	Antal kvinnor	Medelvärde, månadslön, kvinnor
Ja	45	48 990	57	42 676
Nej	143	41 790	304	37 591
Samtliga	188	43 514	361	38 394

för kvinnorna än för männen. Detsamma gäller om man ser på det totala antalet privatanställda, alltså oavsett befattningsnivå. Kanske har lönesamtalsmodellen haft effekt? Att differensen mellan könen har ökat trots detta kan ha sin orsak i bland annat det faktum att männen är äldre jämfört med det mycket större antalet kvinnor i yngre ålder (Tabell 1).

CHEFSTJÄNSTER

Av det totala antalet män är, om man ser till befattningsnivån chefer (privat sektor), 33 procent män, medan de kvinnliga cheferna endast utgör 14 procent av det totala antalet kvinnor. De kvinnliga cheferna är yngre och männen är äldre. De män som arbetat 20 till 29 år på djursjukhus (bortsett från ATG) har 3 000 kronor mer än sina motsvarande kvinnliga kolleger. Detta är något att fundera över. Kanske är en av förklaringarna att kvinnor halkar efter lönemässigt i barnafödande ålder? Det kan dessvärre vara svårt att hämta igen. Med hjälp av en jämnare fördelning av deltidsarbete och ansvar för hemmet kan förhoppningsvis utvecklingen bli annorlunda. I löneavtalen anges att osakliga löneskillnader ska elimineras i samband med lönerevisioner.

SPECIALISTKOMPETENS

Då det gäller frågan om anställda inom den privata sektorn (Tabell 2) kan det konstateras att kvinnornas lön är 74,3 procent av männens. Siffran blir dock gynnsammare för kvinnorna om man tar hänsyn till innehav av specialistkompetens. Då utgör kvinnornas lön 87 procent av männens. Det är illa, men en delfaktor är återigen att kvinnorna som grupp är yngre än männen. Hälften av männen har specialistkompetens jämfört med kvinnorna, där endast en tredjedel är specialister.

Könsrelationen totalt är 115 män och 436 kvinnor inom den privata sektorn. På den statliga sidan är det totala antalet i materialet 188 män jämfört med 361 kvinnor. Cirka en fjärdedel av männen och en sjättedel av kvinnorna är specialister (Tabell 3). Det är färre antal specialister totalt sett i den statliga sektorn än i den privata. Bland det stora antalet distriktsveterinärer finns förhållandevis få specialister vilket också gäller de officiella veterinärerna.

Vid en jämförelse per kön inom den statliga sektorn utgör kvinnornas lön 88,2 procent totalt av männens lön och 87,5 procent om man jämför dem som innehar specialistkompetens.

Amelie Lothigius
ombudsman, SVF

Resultat vid Sveriges Veterinärförbunds val 2010

TEXT: PER CARLSSON

Under perioden 10–24 november 2010 pågick direktval till SVFs styrelse, SVS-ledningen och SVF-fullmäktige för perioden 2011–2012. Artikeln redovisar resultatet av valet.

ANTAL RÖSTANDE

Av 2 341 röstberättigade medlemmar, varav 121 är veterinärstuderande med rösträtt enbart i fullmäktigevalet, röstade totalt 474 personer (20 %). 467 personer avgav sina röster elektroniskt och sju poströstade.

VALNÄMND

Valnämnden, utsedd av fullmäktige, bestod av Lars Garmer (sammankallande) och Cecilia Hässler Pettersson (suppleant Åsa Wolf). Poströsterna var få i år och räknades manuellt.

MANDATPERIOD

Valet avser mandatperioden 2011–2012. Varje år väljs endast hälften av fullmäktigeledamöterna för att säkra kontinuiteten i fullmäktigeförsamlingen. De 15 kandidater som har fått flest röster blir ordinarie fullmäktigeledamöter. De följande kandidaterna utgör ersättare i fullmäktige och ska kallas i ordning efter fallande röstetal. Därutöver finns lika många fullmäktigedelegater som utsågs i förra årets val och som alltså 2011 är inne på det sista året i sina mandatperioder.

VALRESULTAT

Vice ordförande i Sveriges Veterinärförbund

Anders Forslid

Vice ordförande i Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

Torkel Ekman

Ledamöter i förbundsstyrelsen

JK Larsson
Olof Skarman
Lars-Erik Staberg

Fullmäktigeledamöter

15 ordinarie ledamöter med två års mandatperiod

Anna Bergh
Åsa Bergström
Johan Blix
Björn Dahlén
Bo Eberhardson
Therese Edström
Karin Granath
Lennart Granström
Jessica Ingman
Lars Kristensen
Karin Lambertsson
Maria Lindberg
Tina Mannerfelt
Olle Rydell
Alexandra Vilén

Ersättare i nedanstående ordning med två års mandatperiod

Eleonor Fredler
Anna Lindhe
Kerstin Erlandsson
Eva Eriksson

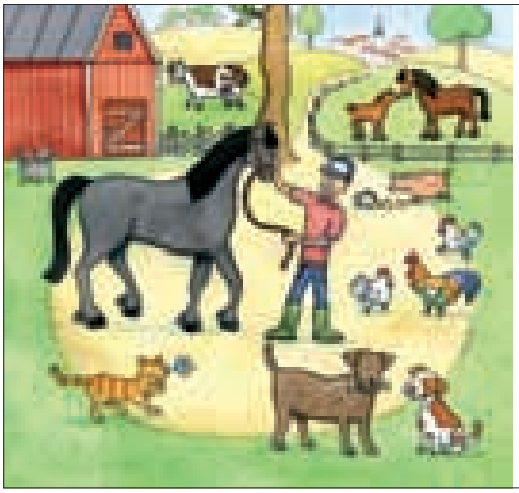

Sorbact®

Sorbact för alla sår

Använd Sorbact vid alla typer av sår och svampinfektioner, för att rensa upp eller minska risken för infektion. Ingen risk för resistensutveckling eller negativa miljöeffekter. Sortimentet består av kompress, tamponad, rundtork, gelkompress samt absorptions- och filmförband. Sorbact tillverkas i Askersund.
För mer information: pharma@abigo.se

Hela sortimentet finns hos din grossist!

abigo
ABIGO Medical AB • Ekonomivägen 5 • 436 33 Askim
Tel: 031-748 49 50 • Fax: 031-68 39 51 • pharma@abigo.se • www.abigo.se

Djurskyddskonferens med fokus på naturligt beteende

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

Den 10 november förra året anordnade Jordbruksverket för tredje gången en djurskyddskonferens i Stockholm, denna gång på temat naturligt beteende. Huvudtalare var Eva Eriksson, landshövding i Värmland och statlig utredare av en ny djurskyddslag.

Trots snöväder och inställda tåg hade närmare 200 personer tagit sig till Hasselbackens konferenscenter på Djurgården i Stockholm, dit Jordbruksverket kallat till djurskyddskonferens den 10 november. Utgångspunkten för konferensen var ett par frågor som formulerats av arrangörerna: Har våra djur möjlighet att utföra naturligt beteende? Är djurhållningen förenlig med etik och moral?

Dagens värd, Björn Dahlén, djurskyddschef på Jordbruksverket, konstaterade inledningsvis att hans avdelning under 2011 bland annat kommer att jobba med vägledning för länsstyrelserna i djurskyddsarbetet. SJV kommer också att sjösätta djurskyddsdeklarationer för nöt, meddelade Dahlén. Dagens djurskyddsregler är dock minimiregler, underströk han. De markerar den lägsta tänkbara djurskyddsnivå som samhället accepterar, inte en önskvärd genomsnittlig standard.

Dagens djurskyddsregler är minimiregler som markerar den lägsta tänkbara djurskyddsnivå som samhället accepterar, inte en önskvärd genomsnittlig standard, underströk Björn Dahlén.

VILL HA FÖRBUD MOT DJURSEX

Regler och lagstiftning var ett ämne som djurskyddsutredaren Eva Eriksson fortsatte med i sin föredragning.

– Djurskyddslagen är en viktig del av hela samhällsstrukturen, slog hon fast. Därför vill hon bland annat totalförbjuda ➤

PHARMA DISTRIBUTION
• Snabba och säkra leveranser
• Brett sortiment
• Bästa service

➤ sexuella handlingar mellan människa och djur.

– Det handlar om respekt för levande varelser, sade hon. Av samman anledning aviserade utredaren också skärpta regler mot extremavel av sällskapsdjur.

Hon vill vidare förbättra kontrollsystem och uppföljning av efterlevnaden av djurskyddslagstiftningen. I dagsläget finns det alldeles för lite resurser för kontroll, enligt Eva Eriksson. En generell bantning av regelverket trodde hon inte var lösningen på lantbruksnäringens lönsamhetsproblem. Utredningen fick i en enkätundersökning 102 svar från olika avnämare, och få tyckte att lagens detaljeringsgrad är ett problem, påpekade hon.

Hon framhöll även att det inte är stor skillnad mellan de svenska djurskyddsreglerna och EUs regler, trots att motsatsen ofta hävdas. Reglerna är strängare i Sverige på vissa områden, men totalt sett tror hon inte att det har någon större betydelse i hållningen av djur.

Eva Eriksson betonade slutligen vikten av att skapa tillit mellan myndigheter och djurhållare. Detsamma gäller mellan olika grupper av veterinärer, poängterade hon med anledning av en fråga från publiken. Det var en länsveterinär som uppgivet berättade att myndighetsveterinärernas arbete allt oftare ifrågasätts av besättningsveterinärer eller andra fältverksamma kolleger.

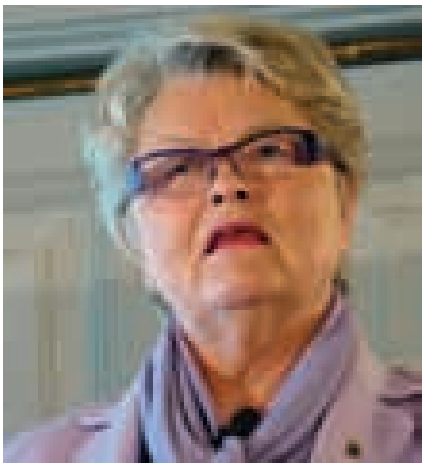

Eva Eriksson betonade vikten av att skapa tillit mellan myndigheter och djurhållare, liksom mellan myndighetsveterinärer och veterinärer på fältet.

NATURLIGT BETEENDE

Bo Algers från SLU i Skara konstaterade att om djur inte får utföra beteenden som de är starkt motiverade att göra utvecklas stereotypier, apropå temat naturligt beteende. Allt naturligt beteende är inte bra för djuren, påpekade han, men människan har ett ansvar att inte utsätta djur för situationer som sätter igång negativa beteenden. Det är t ex naturligt för grisar från olika grupper att börja slåss om de blandas vid transport eller i slaktstallar. Därför ska sådan hantering av djuren inte ske, underströk Algers. Han föreslog ett tydliggörande av definitionen för naturligt beteende i djurskyddslagen, riktat till Eva Eriksson:

”Ett beteende som djuren är starkt motiverade att utföra och som ger en funktionell återkoppling.” Utredaren nickade och antecknade.

LIKGILTIGHET FÖRNUFTETS MOTSATS

Helena Röcklinsberg är SLUs nya expert på etik, och hade som sådan många etiska synpunkter på vad en ny djurskyddslag ska innehålla. Människans vetande och förnuft ger oss ett ansvar att hantera djur väl, sade hon. Tyvärr är det lättare att ta ansvar för ”gosiga” känslomässigt engagerande djur än för stora grupper av produktionsdjur, vilket både avspeglas i lagen och i verkligheten, menade Röcklinsberg. Idag betraktar lagstiftningen olika djurslag helt olika, men även djur inom samma djurslag kan ha olika regler. Hon exemplifierade med den farmade minken och minken i djurpark, som lever helt skilda liv. Det är dock inte känslor som är förnuftets motsats utan likgiltighet, dumhet och cynism, avslutade hon.

VETERINÄRA RÖSTER

Från den veterinära arenan talade Eva Hertil, smådjurs- och ögonspecialist, om etik och naturligt beteende för sällskapsdjur. Vi människor måste ta hänsyn till olika djurarters grundväsen och anpassa vår hantering av djuren efter det, framhöll hon. Hon var därför kritisk till den extrema exteriöravel som pågår inom vissa hundraser och poängterade både det djurlidande och den begränsning i naturligt beteende som sådan avel ger upphov till.

Anneli Grip Hansson, länsveterinär i Västerbottens län, försökte besvara den

Paneldebatt om

villkorad läkemedelsanvändning till mjölkbönder

i Veterinärmedicinska föreningens kårhus onsdag 26/1 kl 18.00.

Paneldeltagarna är både för och emot och representerar berörda myndigheter och organisationer.

Moderator är Bernt Jones.

Var vänliga anmäl till vice1@vmf.se senast 23/1.
Vid frågor kontakta ordforande@vmf.se.

Välkommen!

Veterinärmedicinska föreningen
Ullsväg 6, 756 51 Uppsala

Eva Hertil var kritisk till den extrema exteriöravel som pågår inom vissa hundraser. Det ger upphov till både djurlidande och begränsning av naturligt beteende, sade hon.

kluriga frågan om man kan utföra kontroll av avel. För nötkreatur måste varje djurs arvsgång dokumenteras enligt gällande författning, och det finns föreskrifter om specifika sjukdomar hos olika djurslag som inte får föras vidare genom avel. Förutom dessa aspekter är det dock svårt idag att kontrollera eller lagföra olämplig avel, konstaterade hon. Nya typer av lagtexter skulle behövas för att t ex stävja extremavel av hundar och katter.

INKONSEKVENT DJURHANTERING

Konferensen avslutades med olika aspekter på naturligt beteende hos djur framförda av representanter för LRF, Svensk Fågelhobby, Djurskyddet Sverige, World Society for the Protection of Animals och Universeum i Göteborg. Klart är att vår syn på vad som är viktiga beteenden för djur och hur de ska prioriteras gentemot andra intressen i djurhållningen varierar mycket. Trots att vi vill se oss själva som rationella och logiska visade konferensen att även i dagens Sverige har vi en mycket inkonsekvent hantering av våra djur. Det finns behov av många fler djurskyddskonferenser innan människan levt upp till det ansvar som Helena Röcklinsberg talade om. ■

Svenska Sällskapet för Djurtandvård

kallar till ÅRSMÖTE och inbjuder till KURS bland exotiska djur i

Borås Djurpark 11–12 mars

Helena Kuntsi-Vaattovaara, Dipl. EVDC, Dipl. AVDC, föreläser i aphuset(!) om:

Endodontics:
Pulp pathology. Dental trauma: fracture, luxation, avulsion. Partial coronal pulpectomy. Root canal treatment.

Maxillofacial trauma:
Soft tissue trauma. Jaw fractures. TMJ luxation.

Det blir även guidning och roliga aktiviteter i djurparken.

Kurskostnad 3980 kr, medlemsskap 200 kr tillkommer. All förtäring ingår (bland vargar!). Anmälan via betalning till plusgiro 156 95 57-0 senast sex veckor innan kursstart. Ange namn och mailadress.

Rum finns reserverade på Scandic Plaza Borås tills fyra veckor innan kursstart. Ange bokningsnr SSD100311 på borasplaza@scandichotels.com eller 033-7858210.

Frågor besvaras av catarina.eliasson@gmail.com.
Se även www.ssdt.se.

Kursen är godkänd av Jordbruksverket.

Välkomna!

Ledproblem hos hund, frakturer, ryggproblem & neurologi

2-dagarskurs i Västerås den 10–11 mars 2011

Innehåll: Ledproblem hos hund, frakturer, ryggproblem och neurologi. Kursen kommer att ta upp anatomi, patofysiologi, klinik, behandling & åtgärder och till viss del rehabilitering.

Målgrupp: Veterinärer och djursjukvårdare, sjukgymnaster, fysioterapeuter med fördjupat intresse för hundens rörelseapparat samt anatomi och patofysiologi.

Föreläsare: Peder J Haaland, specialist i kirurgi, ortopedi vid Oslo Universitets veterinärhögskola.

Tid: 10–11 mars 2011, registrering 08.00–08.30.

Var: Aros Congress Center, Munkgatan 7, 721 09 Västerås, telefon vxl: 021-10 11 00, www.acc.se. För hjälp med bokning av boende hänvisas till Aros Congress Center.

Kostnad: 3 900 SEK exkl moms/deltagare. Inkl kompendium, skrivmaterial, fika och lunch.

Anmälan: ReDog AB, Tallmätargatan 1A, 721 34 Västerås, telefon: 021-41 20 20, fax: 021-41 20 20 eller via mail: info@redog.se.

Senast anmälningsdatum är 28 februari 2011 (begränsat antal platser).

Rapport från FVEs generalförsamling i november 2010

TEXT: PER SAHLANDER OCH MARGARETA WIDELL

Europas veterinärförbund träffades i november förra året åter för att arbeta vidare mot en gemensam veterinärprofession inom EU. Sverige hade denna gång bara två delegater på plats, men fick ändå ett visst genomslag i besluten.

Den europeiska veterinärfederationen FVE hade sitt höstmöte, General Assembly (GA), den 11–13 november förra året i Bryssel. Den 11 november genomförde sektionerna sina möten och den 12–13 november ägde generalförsamling rum.

Den svenska representationen var begränsad till två personer på grund av att Veterinärkongressen i Uppsala arrangerades samma dagar. Totalt deltog vid mötet i Bryssel över 130 personer, som även firade FVEs 35-åriga födelsedag. Federationen startades i oktober 1975 i Dublin och FVEs ordförande Walter Winding presenterade en återblick på hur organisationen utvecklats under åren. En intressant sak som berättades var att de svenska delegaterna tillsammans med övriga nordiska delegater under en period kallades vikingarna och att dessa vikingar hade man ofta stor respekt för.

SEKTIONERNA

På grund av en reducerad svensk delegation representerades SVF denna gång bara i två av undersektionernas förmöten: UEVH som företräder veterinärer inom livsmedelshygien och veterinär folkhälsa, och EASVO som samlar officiella veterinärer inom övriga områden.

UEVH

Generellt sett rapporterades att det allmänna läget var lugnt frånsett vissa omorganisationer och besparingskrav. I

FVEs ordförande Walter Winding (med mikrofonen) presenterade en återblick på hur organisationen utvecklats under sina 35 år.

vanlig ordning kom de mest alarmerande rapporterna från Storbritannien som fortsatt ser tendensen att veterinär närvaro på slakterier ifrågasätts och reduceras till och med för levandedjursbesiktning före slakt. En följetong är också ständiga omorganisationer av den veterinära kontrollen i Danmark.

Förslag till nytt strategidokument för FVE

FVE har genomfört regionala möten i Berlin, Belgrad och Madrid för att få underlag till uppdatering av befintligt strategidokument. Ett förslag lades fram vid förra mötet men återremitterades eftersom det inte ansågs vara ett strategidokument utan snarare en sammanställning av viktiga områden att jobba vidare med. Det saknades konkreta förslag och livsmedelssäkerheten ansågs inte tillräckligt beaktad. Nu fanns en ny version som var något bättre men som fortfarande enbart hade djurfokus. För att kunna komma vidare föreslogs från svensk sida ett tillägg i texten med innebörden att veterinärer bidrar till livsmedelssäkerhet och folkhälsa i hela livsmedelskedjan inklusive detaljhandelsledet. Förslaget stöddes fullt ut av mötet och accepterades också påföljande dag vid FVEs generalförsamling.

Modernisering av köttkontrollen

UEVH och FVE har i ett policydokument fastställt att modernisering är nödvändig och att den bland annat ska grundas på vetenskap och vara riskbaserad. Kärnfrågor är om alla måste genomföra samma kontroller oavsett djurhälsoläge och vem som ska utföra vilka kontroller. Det finns viss enighet om att riskbaserad kontroll innebär att flexibilitet kan och bör finnas men andra sidan på det myntet är frågan om man kan lita på varandra och om det kan störa internationell handel. När det gäller vem som ska utföra kontroller kräver konsumentorganisationer att kontrollen ska vara oberoende. Skillnader i den veterinära arbetsmarknaden påverkar också vilken hållning medlemsorganisationerna intar.

Robert Huey från Storbritannien konstaterande: Modernisering innebär inte avreglering – vi vill avveckla stelbenta krav och ersätta dem med metoder som bättre är anpassade till aktuella och nya risker. Det är också viktigt att veterinärkåren inte försvarar arbetsuppgifter för vår egen skull utan att konsumentintresset är i fokus.

Från svensk sida föreslog Margareta Widell ett tillägg i FVEs strategidokument med innebörden att veterinärer bidrar till livsmedelssäkerhet och folkhälsa i hela livsmedelskedjan.

Kommissionen arbetar vidare i denna viktiga fråga. Den pågående översynen ska bidra till att köttkontrollen beaktar relevanta risker, använder moderna metoder men samtidigt stödjer internationell handel med kött och köttprodukter.

Nödslakt

Från England berättades om fall där sjuka djur, alltså inte djur som råkat ut för olycksfall, kommit till slakteri med intyg från praktiserande veterinär om olycksfall trots att det varit uppenbart att de varit sjuka. Det har inträffat att besiktningsveterinären av den centrala myndigheten beordrats upphäva kassationsbeslut med motiveringen att djuret åtföljts av intyg. Frågan var om fler kolleger upplevt liknande problem. Erfarenheterna var blandade men många berättade om problem även om de inte var av samma dignitet.

EASVO

Även EASVO höll sitt möte den 11 november, dagen innan FVEs GA ägde rum. I diskussionerna kring FVEs strategidokument för 2011–2015 ansåg sektionen att begreppet ”veterinära tjänster” måste definieras bättre, liksom begreppet ”officiell veterinär” bör förtydligas. Många deltagare framhöll också att man saknade skrivning om veterinärernas roll för livsmedelssäkerheten och folkhälsan. Som tidigare framgått kom ett tillägg till slutdokumentet med denna innebörd, efter ett förslag ifrån Sverige.

Andra områden som efterlystes i texten var sällskapsdjuren, de vilda djuren och miljön. Från Danmark ansåg man att utbildning och forskning skulle lyftas fram och få en mera framträdande plats i dokumentet.

Djurskydd och djurvälfärd

Frågan om implementering av direktivet 1999/22 om vilda djur i fångenskap och om att mer utbildning behövs inom området diskuterades. Att så är fallet kunde konstateras.

Framtagning av avhorningsmetoder för kalvar och vuxna nötkreatur samt vid vilken tidpunkt de lämpligen ska utföras diskuterades i en annan fråga. Återigen påpekades att efterlevnaden av lagstiftningen för djurtransporter på många håll är bristfällig och att kontrollerna måste skärpas. ➤

➤ *Utbildning*
Utbildningen för statliga officiella veterinärer (SVO) i Europa bör harmoniseras. Inom nybildade EBVPD (European Board on Veterinary Professional Development) kommer utbildningsfrågorna för SVO att tas upp.

GENERALFÖRSAMLINGEN

FVEs strategiska plan 2011–2015

En viktig fråga som diskuterades och slutgiltigt antogs under generalförsamlingen var FVEs nya strategiska plan för åren 2011–2015. Processen för framtagande av dokumentet med den strategiska planen är mycket omfattande. Redan 2009 togs ett förslag fram som sedan har granskats av de olika delarna inom FVE. Dokumentet ska ligga till grund för FVEs arbete under kommande femårsperiod. Det svenska tillägget att veterinärt arbete inom livsmedelskedjan har stor betydelse för livsmedelssäkerhet och folkhälsa antogs av generalförsamlingen och ingår nu i den nya strategiska planen.

Besättningshälsoplan

FVE har efter beslut i generalförsamlingen antagit ett policydokument om att alla besättningar som är primärproducenter av livsmedel ska ha en besättningshälsoplan – herd health plan. Syftet är att veterinärerna ska komma in i besättningarna med sina specialkunskaper inom djurhälsa, djurvälfärd och hygien. I Sverige har veterinärer sedan lång tid tillbaka arbetat med hälsokontroller och förebyggande hälsovård. Många länder i Europa saknar motsvarande funktioner.

Under senare år har synsättet på lantbrukarens roll förändrats från att vara djurproducent till att vara livsmedelsproducent. Begreppet Food Business Operator (FBO) används i detta sammanhang. Det är då också viktigt att lagstiftningens krav inom hela hygienområdet tillämpas i alla steg i processen för framtagande av livsmedlet.

Ny medlem

I Belgien pågår en strid mellan valloner och flamländare, som också avspeglade sig under FVEs möte. Flera talare förklarade under generalförsamlingen ur sin uppdragsgivares perspektiv varför eller varför inte en förening – the Belgian Order of Veterinarians, som ansökt om medlemskap i FVE skulle kunna bli medlemmar. Efter votering antogs ansökan.

Tolkfrågan

Ett förslag som lades fram av de nordiska länderna på förra generalförsamlingsmötet var att ingen tolkning från engelska till franska och tyska ska förekomma på generalförsamlingarna. Detta på grund av kostnadsskäl och att bara ett fåtal numera använder sig av tolkarna. Möten inom sektionerna hålls alltid på engelska. En arbetsgrupp har föreslagit att tolkarna ska bort. Nästa års GA i Italien blir bara på engelska. Frågan är inte till fullo formellt klar utan röstning för stadgeändring görs på nästa GA.

Vet2011

Bland andra frågor som presenterades och diskuterades vid mötet var Vet2011, veterinäryrkets 250-årsjubileum nästa år (se även SVT 16/10). Flera länder passar på att anordna arrangemang som bidrar till marknadsföring av veterinäryrket. Irland har t ex för avsikt att visa veterinärernas roll i arbetet med livsmedelssäkerhet, djurskydd, one health och arbete för att motverka klimatförändringar. Tyskland har redan startat med att på mässor som Grüne Woche visa upp vad veterinärer gör för ett hållbart samhälle. Vad kan vi göra i Sverige?

Rapporter

Arbetet med EUs nya djurhälsolag går vidare inom kommissionen (DG Sanco) efter att förslaget varit på remiss. Slutresultatet dröjer då arbetet är försenat.

EU-kommissionen har tagit initiativ till ett projekt att samla in data över hur antibiotika används till produktionsdjur och förskrivs av veterinärer. Samarbete med berörda myndigheter inom medlemsländerna görs och insamlandet ska

Distriktsveterinärerna
en del av Jordbruksverket

Inbjudan till seminarium

Snart högsäsong för kalvningar!

Kejsarsnitt på nötkreatur

Föreläsare är *Iris Kolkman* från Universitetet i Gent i Belgien, veterinär och professor i obstetrik och gynekologi på nötkreatur. Tekniken kring ingreppet diskuteras, samt övriga aspekter kring kejsarsnitt på nöt.

I Uppsala deltar även professor *Ulf Magnusson*, Dipl ECAR, avd. för Reproduktion, SLU och föreläser om kejsarsnitt av nöt ur ett svenskt perspektiv.

Seminarium i Alvesta
Tid: 16 feb 2011
Halvdag kl. 12-17. Lunch och fika.
Plats: Alvesta, Hotell Rådmannen
Kostnad: 1 500 kr

Seminarium i Uppsala
Tid: 17 feb 2011
Heldag kl. 9.30-16. Lunch och fika.
Plats: SLU i Uppsala
Kostnad: 3 000 kr

Anmälan senast den 10 februari till: Eivor Johansson, eivor.johansson@jordbruksverket.se

Kontaktperson: Annina Riikonen, annina.riikonen@dv.sjv.se eller på mobil 070-519 70 06.

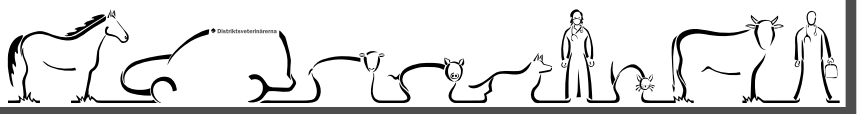

Generalförsamlingen antog det svenska tillägget om veterinärt arbete inom livsmedelskedjan i den nya strategiska planen.

först göras på nationell nivå. Samtidigt håller EUs expertorgan EFSA på med en insamling av resistentundersökningar från prover tagna på djur och animaliska livsmedel.

Inom djurskyddsområdet informerades om EU-arbetet som pågår beträffande smågriskastrationer. Flera frågor återstår kring om bedövning ska användas eller inte och om immunkastration kan föreskrivas istället för ett kirurgiskt ingrepp. Nu har EU-kommissionen utarbetat en frivillig deklaration inom EU när kastration utan bedövning inte längre får utföras. Den 1 januari 2018 är slutdatum för de aktörer som följer deklarationen.

Förslaget från de nordiska länderna att ta bort tolkningen till franska och tyska fick stöd av en arbetsgrupp inom FVE. 2011 års GA i Italien blir bara på engelska.

Vidare rapporterades att sällskapsdjuren ska ingå i EU-kommissionens nya Animal Welfare Action Plan. Tidigare omfattades bara lantbruksdjuren av denna betydelsefulla handlingsplan. Bakom beslutet ligger ett mycket aktivt arbete som FVE har gjort, men där även SVF agerat gentemot det svenska jordbruksdepartementet.

En annan positiv rapportering var om projektet Carodog. Projektet går ut på att sällskapsdjur ska id-märkas och registreras. Syftet är identifiering, spårbarhet och att ägaransvaret ska stärkas, se hemsidan carodog.eu.

GÄSTTALARE

Två gästtalare var inbjudna till GA. Susanne Waiblinger från veterinärhögskolan i Wien talade om interaktion mellan djur och människor. Den andra talaren, Hanuk Anil, Bristols universitet, presenterade delar ur Diarel-projektet som handlar om vad som händer vid slakt utan bedövning (religiös slakt).

Ännu en innehållsrik generalförsamling var till ända. Nästa gång Europas veterinärförbund träffas blir den 11–12 juni i Palermo, Italien. ■

Är det oproblematiskt att använda veterinärtiteln i den offentliga debatten?

I samband med samhällsdebatten om förhållandena för djuren i svensk slaktsvinsproduktion har flera veterinärer uttalat sig. Följande inlägg ifrågasätter om veterinärtiteln bör användas av partsföreträdare i en offentlig debatt.

UR VETERINÄRFÖRBUNDETS ETISKA REGLER

§ 11 Vid medverkan eller framträdande i massmedia skall veterinär lämna sakliga och vederhäftiga uppgifter i veterinärmedicinska frågor i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

§ 15 Frågor angående efterlevnad, tillämpning och tolkning av dessa regler handläggs av Sveriges Veterinärförbunds förtroenderåd.

Många i samhället förmodar att veterinären har samma relation till djuren som läkaren har till medmänniskorna – att vi svurit någon slags hippokratisk ed. Vi veterinärer har inte gärna velat rucka på den bilden utan odlar den tvärtom även internt. ”Du är djurens enda hopp, unga veterinär” är en känd kårsång.

Jag har använt mig av min veterinärtitel när jag gjort inlägg i den offentliga debatten. Mitt syfte har varit att ge läsarna något slags anvisning på vem jag är och förstärka åsikternas tyngd med hjälp av det som uppfattas ligga bakom titeln.

Jesus Alcalá skrev en debattartikel i SvD den 1 december 2010 där han problematiserar den friande domen i Blackstaby-fallet (att en slaktsvinsuppfödare blev friad från misstanke om brott mot djurskyddslagen grundad på filmat material). När jag läser veterinär Sten-Olof Dimanders replik i SvD den 4 december slår det mig att användningen av veterinärtiteln kanske inte är helt oproblematisk (Dimander är förutom veterinär även vd för Svenska Djurhälsovården).

MORALISKT-ETISKT MERVÄRDE

Jag kan inte frigöra mig från känslan att det finns arbetsgivare som anställer en veterinär inte bara för att få tillgång till reell kompetens utan också ett moraliskt-etiskt mervärde som kan utnyttjas för att gagna företaget.

Jag tycker att veterinärer ska bli mer synliga i samhällsdebatten. Om titeln alltför mycket används till försvar för en etablerad men etiskt ifrågasatt näring blir den dock urholkad på sitt moraliskt-etiska innehåll och veterinärkårens tyngd minskar i den djuretiska diskussionen.

Det kanske är bäst att vi framgent inte använder oss av den allmänna titeln veterinär när vi deltar i djurskydds- och djuretikdebatter utan bara framträder med tjänstetiteln. Jag skulle vilja att veterinärförbundets etikråd (tidigare förtroenderåd) lyfter frågan och ger oss vägledning, mot bakgrund av § 11 och 15 i förbundets etiska regler (se faktarutan).

ANDERS DARENIUS
leg veterinär, Gränna

Smådjursklinik till salu

Väletablerad mindre smådjursklinik i Västra Götaland säljes. Kliniken drivs i dag på deltid, men har en stor kundbas och mycket god potential för att kunna utvecklas. För mer information ring 070-7638798 under kvällstid.

Veterinärtiteln är oproblematisk om fakta redovisas – alternativet är vilseledande och fegt

Sten-Olof Dimander kommenterar här de synpunkter på användningen av veterinärtiteln som Anders Darenius framför på föregående sida i tidningen.

replik

Att diskutera hur titulaturer bör användas i olika sammanhang är aldrig fel. Jag har därför inget att invända mot att veterinärförbundets etiska regler används för att pröva frågan i det avseendet. Däremot är det viktigt att inte blanda samman inlägg för att framlägga fakta och det Darenius kallar för den offentliga djurskyddsdebatten.

I min replik (4 december 2010) på Jesús Alcalás inlägg (1 december 2010) i SvD konstaterar jag dels att åklagaren lagt ned förundersökningen i fallet Blacksta by, dels att jag är veterinär och ansvarig för ett veterinärt företag som dagligen arbetar i Sveriges grisbesättningar, dels vilka åtgärder som vidtagits för att stärka djurskyddet efter den 24 november 2009. Min replik avslutas sedan med att jag framför fakta kring grisar med knorr och bekämpningen av djursmittor.

INFORMATION, INTE ANVISNING

Syftet var att i sak invända mot att Alcalá drog en hel yrkeskår och svensk grisuppfödning över en kam (”fritt fram att låta grisar lida”), alldeles oavsett om det faller in under vad Darenius kallar en djurskydds-/djuretikdebatt eller inte. Som information till läsaren (inte anvisning, se Darenius inlägg) valde jag också att underteckna inlägget ”veterinär och vd på Svenska Djurhälsovården” med utgångspunkten att fakta inte kan förstärkas, oavsett titel. Den tilltron måste vi ha till läsaren.

Vidare överväger varken jag eller mina medarbetare att kompensera brist på kompetens med titeln veterinär, och självklart använder vi inte heller vår titel för att framstå som mer moraliska än andra. Det resonemanget förefaller obsolet och mycket märkligt. Som veterinär är du kunnig inom just dina områden. Svenska Djurhälsovårdens veterinärer är experter på djurhälsa, uppfödning och välfärd hos grisar, får och nötkreatur för nötköttsproduktion och våra debattinlägg sker från det perspektivet, alltså inte som kamouflage för att försvara en ”etablerad men etiskt ifrågasatt näring”.

Om jag mörkat med titeln veterinär i repliken på Alcalás inlägg hade jag enligt min uppfattning inte bara vilselett läsaren utan dessutom visat feghet som veterinär.

STEN-OLOF DIMANDER,
leg veterinär och
vd på Svenska Djurhälsovården

Kerstin Orstadius Minnesfond

Regiondjursjukhuset Helsingborg har nöjet att meddela följande stipendieutdelning om vardera 20 000 kr ur docent Kerstin Orstadius Minnesfond:

Veterinär ***Cornelia Johansens*** forskningsprojekt ”Patch testing for the diagnosis of food allergy in dogs”.

Veterinär ***Carina Vinberg*** för studier i dermatologi på European School for Advanced Veterinary Studies.

Vi gratulerar stipendiaterna!

Fondkommittén

REGIONDJURSJUKHUSET HELSINGBORG

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR

EKG 1 visar sinusbradykardi, ca 80 slag/minut med ”wandering pacemaker”. EKG 2 visar sinustakykardi med ca 230 slag/minut.

DISKUSSION

Vid en korrekt utförd atropintest bör sinusfrekvensen öka med minst 60 procent för att resultatet ska kunna betraktas som normalt, dvs att den föreliggande bradykardin är vagusbetingad och därmed i de flesta fall fysiologisk. Det är viktigt att observera att det är sinusfrekvensen som ska öka eftersom det ibland uppstår förmakstakykardi vid en atropintest vilket inte är att betrakta som ett normalt svar. I detta fall står det klart att bradykardin är vagusbetingad och därmed bör orsaken sökas i vagus kärna eller längs dess förlopp. Med undantag för intrakraniella processer är en vagusbetingad bradykardi oftast godartad och kräver ingen specifik behandling.

Wandering pacemaker innebär att P-vågsamplituden successivt ökar och minskar i takt med att ”pacemakern” vandrar längs den ca 1 cm långa SA-knutan.

EKG-fall av intresse för publicering i SVT kan skickas till Anna Tidholm, c/o SVT-redaktionen. Registreringen bör vara avledning II med hastigheten 50 mm/sek och amplituden 1 cm = 1 mV. Både kompletta fallbeskrivningar och frågeställningar riktade till Anna Tidholm tas emot.

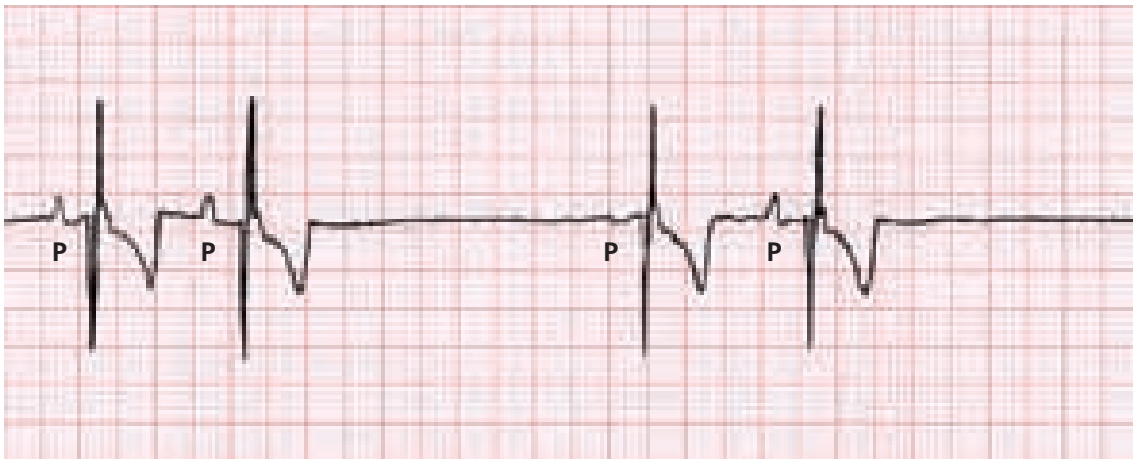

FIGUR 3. *EKG 1 som visar sinusbradykardi, ca 80 slag/minut med ”wandering pacemaker”. Wandering pacemaker innebär att P-vågsamplituden successivt ökar och minskar i takt med att ”pacemakern” vandrar längs SA-knutan.*

noterat

Europeisk deklaration mot obedövad smågriskastration

På initiativ av EU-kommissionen och det belgiska ordförandeskapet i EU 2010 utarbetades och undertecknades en europeisk deklaration mot obedövad smågriskastration i december 2010. Undertecknare var aktörer i den europeiska grissektorn, europeiska detaljhandlare och djurskyddsorganisationer. Deklarationen är en öppen uppmaning till alla aktörer inom EUs grissektor och detaljhandel att ansluta sig till detta frivilliga initiativ.

I ett första steg ska en eventuell kirurgisk kastrering av grisar från den 1 januari 2012 utföras med långvarig bedövning och/eller smärtlindring med ömsesidigt erkända metoder. I ett andra steg och på lång sikt bör kirurgisk kastrering av grisar upphöra senast den 1 januari 2018. EU-kommissionen uppmuntrar privata parter att underteckna deklarationen. Inget förslag till bindande lagstiftning är dock aktuellt, varför flera djurskyddsorganisationer förhåller sig avvaktande till dess effekt.

– Det är nu avgörande att näringen lever upp till det åtagande man gör i deklarationen, kommenterar Michel Courat, veterinär vid Eurogroup for Animals i ett pressmeddelande den 15 december.

SVS Livs blir Sektionen för veterinär folkhälsa

SVS Livsmedelssektion har under en tid haft ett vikande medlemsunderlag och antalet uttalade veterinära tjänster i livsmedelssektorn minskar. Sektionens styrelse tror dock inte att behovet av veterinär kompetens inom området har minskat. För att möta denna situation har vi nu valt att bredda inriktningen för vår sektion till att omfatta hela fältet veterinär folkhälsa, VPH (veterinary public health). Med begreppet avses den definition som även institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap vid SLU använder:

”Veterinärmedicinens bidrag till människornas fulla fysiska, mentala och sociala välmående genom förståelse och tillämpning av en mångfald veterinärmedicinska ansvarsområden som bidrar till att lösa och förebygga samhällsproblem relaterade till djurs och människors välbefinnande och hälsa.”

Alla arbetar för folkhälsan

I definitionen ryms bland annat livsmedel, zoonoser, epidemiologi, vektorburna sjukdomar och kontakten mellan människa och djur.

Arbete pågår samtidigt med att ta fram ett utbildningsförslag för en förändrad veterinär specialistkompetens. I skrivande stund är den aktuella titeln på specialiseringen ”specialistkompetens i veterinär folkhälsa och livsmedelssäkerhet”.

Vi har alltså inte lämnat födan därhän utan det är sektionens förhoppning att vi på detta sätt ska kunna lyfta fram veterinärens roll som folkhälsoarbetare och riskkommunikatör, till glädje för hela vår kår. Alla veterinärer arbetar för folkhälsan på något plan och vi vill med denna breddning nå fler kolleger.

Åse Bergström
ordförande,
Sektionen för veterinär folkhälsa

Veterinärhuset Södra Berget i Sundsvall söker Veterinär.

Skicka in din ansökan så snart som möjligt!

Klinikens verksamhet utökas och kirurgiavdelningen växer. Vi söker därför en specialist i hundens och kattens sjukdomar samt en veterinär med specialkunskaper inom ortopedi. Tjänsterna är på heltid och innefattar jourtjänstgöring. Tillträde efter överenskommelse.

Vi har en öppen atmosfär, en positiv arbetsmiljö och ett gott samarbete med duktiga medarbetare. Mer information om kliniken finns på www.vhsb.se

Välkommen med din ansökan snarast till:
Ulrik Hagevi, Veterinärhuset Södra Berget, Regementsvägen 9, 852 38 Sundsvall.

Vi söker även veterinärvikarier till sommaren juni-augusti 2011.

För upplysningar och frågor kontakta:
Ulrik Hagevi, 060-789 08 31,
eller via e-post: ulrik.hagevi@vhsb.se.

VETERINÄRHUSET
SÖDRA BERGET
www.vhsb.se

Veterinärhuset Södra Berget AB öppnade i maj 2009 och vi har sedan starten haft en stark utveckling. Idag består personalstyrkan av 6 veterinärer varav 1 specialist i hundens och kattens sjukdomar. Dessutom 8 djursjukskötare, 1 biomedicinsk analytiker, 2 receptionister samt 1 administratör. Vi har en rymlig kirurgiavdening med modern teknik och möjligheter till avancerad mjukdelskirurgi, ortopedi, tandoperation och anestesi. Poliklinisk mottagning med digitalröntgen, ultraljudsundersökningar och stationärvård. Välutrustat laboratorium med möjlighet till många blodprovsanalyser och cytologiska undersökningar. Modern reception med butik.

noterat

Leif Denneberg ny överdirektör vid Jordbruksverket

Regeringen beslutade den 22 december förra året att förordna Leif Denneberg som överdirektör för Jordbruksverket.

Leif Denneberg har en befattning som veterinärråd och chefveterinär i Jordbruksverkets ledning. Han är också Sveriges officiella chefveterinär inom EU samt ombud i Världsorganisationen för djurhälsa (OIE). Tidigare har han bland annat tjänstgjort som avdelningschef och enhetschef på djur- och veterinärområdet inom Jordbruksverket.

Leif Denneberg är född 1958 och är universitetsutbildad i Berlin och Uppsala, med en veterinärexamen från SLU i Uppsala.

– Det känns mycket bra att Leif med sin bakgrund som chefveterinär har förordnats som överdirektör. Djurfrågorna är en alltmer central del i vår verksamhet, inte minst kopplat till krishantering, säger Mats Persson, generaldirektör för Jordbruksverket, i ett pressmeddelande.

noterat

Sverige första EU-land att bli fritt från bluetongue

Drygt två år efter det att första fallet av idisslarsjukdomen bluetongue påträffades i Sverige kunde Jordbruksverket den 3 december förra året konstatera att smittan är utrotad från landet. Ett intensivt arbete med framför allt övervakning och vaccination har lett fram till friförklaringen. Sverige är det första EU-landet som haft fall av bluetongue serotyp 8 och som sedan friförklarats från sjukdomen.

Redan när det första fallet konstaterades i Halland i september 2008 satte Jordbruksverket som mål att utrota infektionen från landet. Det första fallet någonsin av bluetongue serotyp 8 i EU konstaterades i Holland 2006. Smittan spred sig sedan mycket snabbt genom Västeuropa. Under 2008 konstaterades bluetonguemitta på ett 30-tal gårdar i södra Sverige men varken under 2009 eller 2010 har några nya fall konstaterats.

– Det är väldigt glädjande att Sverige nu som första EU-land har blivit officiellt friförklarat från bluetongue. De cirka 170 miljoner kronor som vaccinationsarbetet sammanlagt kostat har varit väl investerade pengar, säger Leif Denneberg, chefveterinär på Jordbruksverket.

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för kliniska vetenskaper, Uppsala

Universitetsadjunkt i smådjursmedicin
(vikariat)

Sista ansökningsdag är den **25 januari 2011**.
Fullständig annons finns på **www.slu.se/lediga-jobb.**

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för kliniska vetenskaper, Uppsala

Doktorand
i kliniska vetenskaper, inriktning grismedicin

Spädgrisdiarré har på senare år, trots väl fungerande skötsel- och vaccinationsrutiner, blivit ett allt vanligare problem i Sverige liksom i flera andra europeiska länder. Traditionella behandlingar har ofta dålig effekt. Flera tänkbara orsaker har diskuterats, t.ex. nya infektionsämnen eller förändringar i miljö eller skötselrutiner som kan öka smittrycket eller påverka spädgrisens råmjölksintag.

Vi söker nu en veterinär som är intresserad av att arbeta med ovanstående problematik inom ramen för en doktorandtjänst.

Sista ansökningsdag är den **8 februari 2011**.
Fullständig annons finns på **www.slu.se/ny-doktorand.**

Klinikbaserad apotekskedja för djurmedicin

Den 28 december öppnade landets första specialiserade djurapotek, VetAp, på Läckeby Djursjukhus i Kalmar, därefter i Stockholm och Karlstad, meddelades i ett pressutskick den 27 december 2010. Ett 20-tal djursjukhus och kliniker har skrivit avtal med VetAp och öppnar successivt under det första kvartalet 2011. VetAp levererar läkemedel för djur inom ramen för ett konventionellt apotekstillstånd genom att etablera apoteksombud hos veterinärer.

– I samband med omregleringen finns en risk att läkemedel för djur inte prioriteras på grund av den låga marknadsandelen. Djurläkemedel är udda för ett humanapotek, men en veterinärs vardag, säger grundaren och ordförande i Pharmadistribution, JK Larsson. VetAp har kundtjänst och centrallager i Enköping och där finns farmaceuter kunniga om djurläkemedel tillgängliga per telefon och on-line via chat och web-kamera.

– Genom att VetAp bygger ett apotek med all medicin på plats, kan djurägaren få med sig läkemedlet till sitt djur på en gång, säger Anneli Bjöersdorff, veterinär och VD för Läckeby Djursjukhus.

FASS VET 2011 ute

Den senaste upplagan av Fass Vet skickades ut till landets veterinärer under december förra året. Fass Vet har givits ut sedan 1973, och årets upplaga är 12 000 exemplar.

Informationen i Fass Vet finns även på internet via Fass.se, där den uppdateras kontinuerligt. Den tryckta boken ges främst ut för veterinärer som saknar internetuppkoppling i sin arbetssituation, men för att få uppdaterad information måste veterinären kontrollera uppgifterna på Fass.se.

Veterinärmedicinska preparat har fri prissättning sedan apoteksmonopolets avskaffande den 1 juli 2009. Prisuppgifter saknas därför sedan 2009 års upplaga av Fass Vet (gäller även Fass.se).

För djurägare kostar boken 240 kr, och säljs via webbutiken http://bok.fass.se.

KONGRESSER & KURSER

Svenska

v 3, 2011

18–19/1 -11. Kurs II Hälsopaket Mjölk (Besättningsmetodik i moderna mjölkföretag), Mariestad. Arr: Svensk Mjölk. (SVT 16/10)

19–20/1 -11. Konferens Djursjukvård – en bransch i utveckling, Stockholm. (SVT 16/10)

v 4

27–28/1 -11. Kurs Antibiotikaanvändning, Växjö. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 15/10)

27–28/1 -11. Kurs Anestesiologi steg 3, del 2, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

28–29/1 -11. Kurs Tandextraktion på hund och katt, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 11/10)

28–29/1 -11. Kurs "Uppgradering Ortopedi" – aktuellt inom diagnostik och terapi av ortopediska lidanden hos häst, Stockholm. Arr: SVS Hästsektion. (SVT 14/10)

29/1 -11. Endagskurs Neuromuskulär blockad och mekanisk ventilering, Strömsholm. Arr: Sällskapet för djur-anestesi, VetVentilen. (SVT 16/10)

v 5

3–7/2 -11. Kurs i artificiell insemination, häst, SLU. Arr: Institutionen för kliniska vetenskaper. (SVT 14/10)

4–5/2 -11. Kurs om att förhindra fortplantning hos hund och katt med speciellt fokus på kastration och GnRH-agonister, Stockholm. Arr: Svenska sällskapet för smådjursreproduktion. (SVT 15/10)

v 6

NY 9/2 -11. Seminarium om Yersinia enterocolitica arrangeras i Uppsala av SLV, SMU och SVA. Info: elina.lahti@sva.se, 018-67 41 49; sula@slv.se, 018-17 55 62 eller margareta.lofdahl@smi.se, 08-457 2387.

v 7

NY 16/2 -11. Seminarium i kejsarsnitt på nötkreatur arrangeras i Alvesta av Distriktsveterinärerna. Info: annina.riikonen@dv.sjv.se, 070-519 70 06 (se annons i denna tidning)

NY 17/2 -11. Seminarium i kejsarsnitt på nötkreatur arrangeras i Uppsala av Distriktsveterinärerna. Info: annina.riikonen@dv.sjv.se, 070-519 70 06 (se annons i denna tidning)

v 8

25–26/2 -11. Kurs Dental röntgenteknik, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 11/10)

v 9

4–5/3 -11. Kurs Klinisk cytologi, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 15/10)

v 10

NY 10–11/3 -11. Kurs Ledproblem hos hund, frakturer, ryggproblem & neurologi arrangeras i Västerås av ReDog. Info: ReDog AB, Tallmätargatan 1A, 721 34 Västerås, 021-41 20 20, info@redog.se (se annons i denna tidning)

NY 11–12/3 -11. Kurs om Endodontics och Maxillofacial trauma arrangeras ➤

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Skara söker

Doktorand
i ämnet Husdjurshygien

Smågrisars hälsa och välfärd – epidemiologisk undersökning av riskfaktorer i uppfödning av suggor och smågrisar.

Sista ansökningsdag är den 7 februari 2011.
Fullständig annons finns på **www.slu.se/lediga-jobb.**

Djurklinikerna.se

Veterinär och djursjukvårdare till smådjurskliniker

Vi söker en veterinär, deltid eller heltid, samt en djursjukvårdare till våra kliniker. Vi ser gärna att Du som veterinär har specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar, men annan erfarenhet är också av intresse. Tillträde fr.o.m. mars 2011.

Djurklinikerna.se består av fyra kliniker i Göteborgsområdet. Vi tar emot ca 25 000 besök/år och ökar stadigt. Våra veterinärer arbetar som konsulter och har därigenom möjlighet att själva påverka sin lön. Totalt är vi 10 veterinärer, 21 djursjukvårdare, sjukgymnaster, tandläkare.

För mer information besök oss gärna på Djurklinikerna.se eller kontakta Ing-Marie Röstlund, VD, 031-7959071, 0707-480816, imr@djurklinikerna.se alt. Sofia Svärdström, personalansvarig, 031-7959016.

Vi motser gärna Din ansökan via imr@djurklinikerna.se senast 2011-01-31.

i Borås djurpark av Svenska sällskapet för djurtandvård. Info: catarina.eliasson@gmail.com och www.ssdt.se (se annons i denna tidning)

v 11

14–15/3 -11. Kurs Akuttandvård, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 11/10)

15–16/3 -11. Kurs Sjukdomar i luftvägarna, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 15/10)

17–18/3 -11. Kurs Djurtandvård, Halmstad. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 15/10)

NY 19/3 -11. Kursdag med ögonföreläsningar arrangeras på Steningevik av Svenska sällskapet för veterinär oftalmologi (SSVO). Info: www.ssvo.se (se annons i denna tidning)

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Skara söker

Universitetsadjunkt TUVE,
tilläggsutbildning för utländska veterinärer

Vi söker en veterinär med klinisk erfarenhet och pedagogiskt intresse.

Sista ansökningsdag är den 1 februari 2011.
Fullständig annons finns på **www.slu.se/lediga-jobb.**

Linköpings universitet
ledigförklarar en anställning som

Universitetsveterinär

med placering vid ett universitetsgemensamt centrum för biomedicinsk infrastruktur

Förordnandetid: Anställningen är tillsvidare.
Omfattning: Heltid
Tillträde: Snarast enligt överenskommelse

Sista ansökningsdag: 19 februari 2011

Mer information om tjänsten och hur du ansöker hittar du på:
www.liu.se/jobba

Linköpings universitet

v 12

22–23/3 -11. Svenska djurhälsovårdens vårkonferens 2011, Billingehus. (SVT 16/10)

24–25/3 -11. Grundkurs i smådjurskirurgi, del 1, Uppsala. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 15/10)

v 14

7–8/4 -11. Kurs Avancerad Endodonti, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 11/10)

v 19

11–12/5 -11. Kurs III Hälsopaket Mjölk (Rådgivningsmetodik och konsultrollen), Mjölby. Arr: Svensk Mjölk. (SVT 16/10)

v 21

27–29/5 -11. Delkurs 2 i Hästtandvård, SLU. Arr: Institutionen för kliniska vetenskaper. (SVT 14/10)

v 25

20–22/6 -11. Kurs Ortodonti, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 11/10)

v 32

13–14/8 -11. Delkurs 1 i Hästtandvård, SLU. Arr: Institutionen för kliniska vetenskaper. (SVT 14/10)

v 33

17–19/8 -11. Kurs Perfecting primär djurtandvård, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 12/10)

v 45

10–11/11 -11. Veterinärkongressen, Uppsala. Arr: Sveriges Veterinärmedicinska Sällkap och Sveriges Veterinärförbund. (SVT 16/10)

v 47

23–24/11 -11. Grundkurs i smådjurskirurgi, del 2, Uppsala. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 15/10)

v 48

3–4/12 -11. Delkurs 3 i Hästtandvård, SLU. Arr: Institutionen för kliniska vetenskaper. (SVT 14/10)

v 49

5–7/12 -11. Kurs Perfecting dental restoration och protetik, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 12/10)

Internationella

Fler internationella kurser hittar Du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

v 2, 2011

12–16/1 -11. Basic veterinary chiropractic course Cervical (modul III), Sittensen, Tyskland. (SVT 10/10)

v 4

27–29/1 -11. Veterinary Practice Management Association (VPMA) Congress 2011, Kenilworth, England. (SVT 11/10)

v 5

3–4/2 -11. Uppstartsmöte till Fagdyrlægeuddannelse vedrørende sygdome hos heste (two-year certification course in Equine diseases), Danmark. (SVT 16/10)

v 6

9–11/2 -11. Kurs i odontologi for dyrepleiere (samling 2 av 2), Oslo, Norge. (SVT 13/10)

v 8

23–27/2 -11. Basic veterinary chiropractic course Extremities (modul IV), Sittensen, Tyskland. (SVT 10/10)

25–27/2 -11. Kurs i rehabilitering og fysioterapi – hund og katt, for veterinærer og dyrepleiere (samling 1 av 5), Oslo, Norge (SVT 13/10 och annons i SVT 14/10)

v 12

25–27/3 -11. Kurs i rehabilitering og fysioterapi – hund og katt, for veterinærer og dyrepleiere (samling 2 av 5), Oslo, Norge (SVT 13/10 och annons i SVT 14/10)

v 13

NY 30/3–3/4 -11. Veterinary chiropractic: Module I – Sacropelvic arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC (International Academy of Veterinary chiropractic). Info +49 4282 590099, iavc2004@hotmail.com, www.i-a-v-c.com (se annons i denna tidning)

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Skara söker

Universitetsadjunkt
i djuromvårdnad

Vill du jobba med SLU:s populäraste utbildning och vara med att utveckla ämnet djuromvårdnad?

Sista ansökningsdag är den 1 februari 2011.
Fullständig annons finns på **www.slu.se/lediga-jobb.**

Linköpings universitet
ledigförklarar tre anställningar som

Legitimerad djursjukskötare alternativt djurvårdare/ försöksdjurstekniker

för arbete med grundläggande/avancerad försöksdjursverksamhet, med placering vid ett universitetsgemensamt centrum för biomedicinsk infrastruktur.

Sista ansökningsdag: 19 februari 2011

Mer information om tjänsten och hur du ansöker hittar du på:

www.liu.se/jobba

Linköpings universitet

v 14

6–10/4 -11. Basic veterinary chiropractic course Integrated (modul V), Sittensen, Tyskland. (SVT 10/10)

v 19

NY 11–15/5 -11. Veterinary chiropractic: Module II – Thoracolumbar arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC (International Academy of Veterinary chiropractic). Info +49 4282 590099, iavc2004@hotmail.com, www.i-a-v-c.com (se annons i denna tidning)

13–15/5 -11. Kurs i rehabilitering og fysioterapi – hund og katt, for veterinærer og dyrepleiere (samling 3 av 5), Oslo, Norge (SVT 13/10 och annons i SVT 14/10)

v 25

NY 22–26/6 -11. Veterinary chiropractic: Module III – Cervical arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC (International Academy of Veterinary chiropractic). Info +49 4282 590099, iavc2004@hotmail.com, www.i-a-v-c.com (se annons i denna tidning)

v 26

30/6–1/7 -11. International symposium on Recent advances in the welfare of livestock at slaughter, Portsmouth, England. (SVT 10/10)

v 31

NY 3–7/8 -11. Veterinary chiropractic: Module IV – Extremities arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC (International Academy of Veterinary chiropractic). Info +49 4282 590099, iavc2004@hotmail.com, www.i-a-v-c.com (se annons i denna tidning)

v 35

2–4/9 -11. Kurs i rehabilitering og fysioterapi – hund og katt, for veterinærer og dyrepleiere (samling 4 av 5), Oslo, Norge. (SVT 13/10 och annons i SVT 14/10)

v 37

NY 14/–18/9 -11. Veterinary chiropractic: Module V – Integrated arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC (International Academy of Veterinary chiropractic). Info +49 4282 590099, iavc2004@hotmail.com, www.i-a-v-c.com (se annons i denna tidning)

NY 15–17/9 -11. 15th Annual conference of the European society for domestic animal reproduction (ESDAR) arrangeras i Antalya, Turkiet. Info: www.esdar.org

v 44

2–6/11 -11. WEVA (The world equine veterinary association) kongress 2011, Hyderabad, Indien. (SVT 12/10)

v 47

25–27/11 -11. Kurs i rehabilitering og fysioterapi – hund og katt, for veterinærer og dyrepleiere (samling 5 av 5), Oslo, Norge. (SVT 13/10 och annons i SVT 14/10)

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	*Telefon*
EVAMARI LEWIN	070-211 90 35
Vice ordförande	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
PER JONSSON	0155-28 33 18
JK LARSSON	0171-15 31 80
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
PER MICHANEK	070-211 51 60
OLOF SKARMAN	070-747 47 64
LARS-ERIK STABERG	070-438 98 78
ELÖD SZANTO	0501-101 68

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
Vice ordförande	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
Sekreterare	
MONICA LANDSTRÖM	070-211 31 37
Kassör	
CHRISTER GYLLERUP	073-724 57 51
Ledamöter	
KAJSA GUSTAVSSON	070-980 09 65
LARS-GÖSTA LARSSON	070-851 98 42
TONE LINDVÅG	070-260 90 10

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
JOHANNA HABBE	070-522 04 90
Sekreterare	
RITVA KROKFORS WRETEMARK	070-397 35 17
Kassör	
ANN-MARI KJELLGREN	0761-12 71 05
Ledamot	
ANDREAS SANDIN	0730-68 15 94
Suppleant	
ANNE BRUNBERG	070-668 77 16

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
PER JONSSON

Vice ordförande:
TORKEL EKMAN

ÅSE BERGSTRÖM
PATRICIA HEDENQVIST
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
LOTTA MÖLLER

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande:
PATRICIA HEDENQVIST

Sekreterare
ANNA GRANLUND

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN

Sekreterare
MALIN ÅBERG

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN

Sekreterare
JOHAN BLIX

SEKTIONEN FÖR VETERINÄR FOLKHÄLSA

Ordförande
ÅSE BERGSTRÖM

Sekreterare
OLLE RYDELL

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
LOTTA MÖLLER

Sekreterare
ANNE-LI LJUNGGREN

Förbrödning i Vancouver

Ill: Karin Åström Bengtsson

Ute vräker snön ner och det är läge att sätta sig i soffan och titta på Vinterstudion. Tankarna går tillbaka till en riktig vinterresa och en sportupplevelse utöver det vanliga.

Det var på hösten 2008 som jag slogs av tanken ”varför inte uppleva ett Olympiskt Spel på plats och samtidigt hälsa på kusiner i Kanada?”. Efter ett och ett halvt års förberedelser bar det av i mitten av februari.

Det var inget särskilt vintrigt intryck som mötte i Vancouver. OS-staden ligger i en gryta omgiven av höga spetsiga berg som lyste vita av snö. I staden däremot blommade körsbärsträden, uteserveringarna var öppna och de riktiga modiga gick omkring i shorts. Enligt lokalbefolkningen var vintern den mildaste i mannaminne.

Ute i staden och på tävlingsarenorna möttes man överallt av frivilliga funktionärer. De kom direkt fram och frågade om de kunde hjälpa till om man råkade se undrande ut. Till och med en polisbil tutade och poliserna vinkade åt oss när vi kom vandrande med våra svenska flaggor på väg mot finalen i isdans. Det var signifikativt för den positiva stämningen i staden. Vi såg även skridsko 10 000 meter, skidskytte och herrstafetten på skidor. När Sveriges slutman Marcus Hellner inför målgång kom ensam på vallen bakom stadion var det bara att njuta i fulla drag av den svenska segern och nu vet jag vad ”ståpäls” innebär!

De Olympiska Spelen ska vara en mötesplats för världens ungdom och tillfälle för förbrödring. I mina öron har det ofta låtit som vackra ord, men efter att har varit på plats i en OS-stad finns det all anledning att ta orden på allvar. Vid alla tävlingar ”hejade alla på alla” även om de egna favoriterna naturligtvis fick extra draghjälp. Vistelsen i Kanada var fylld av många oväntade möten varav ett par med veterinär anknytning. Veterinärer tycks vara ett resande släkte för redan vid utresan träffade jag svenska kolleger i Hässleholm respektive på Kastrup.

Under en busstur i North Vancouver, för att även få se den delen av staden, tog som vanligt en medpassagerare och OS-besökare initiativ till samtal. En kanadensare bredvid mig var mycket belåten med Sverige eftersom han satsat och vunnit pengar genom Tre Kronors vinst över Vitryssland i hockey. En dam frågade om någon av oss varit i Kanada tidigare. ”Ja, vid en kongress om kosjukdomar i Quebèc”, svarade jag. ”Vad jobbar du med?” blev motfrågan. När jag svarade veterinär pekade hon snabbt ut min bänkkamrat som veterinär och två bänkrader bort satt ytterligare en veterinär. Kul, veterinär är ju inte det allra vanligaste yrket.

Medan vi satt och väntade på bord i en restaurang i Victoria på Vancouver Island frågade en ung dam oss på svenska om vi var från Sverige. Hennes mor var nämligen från Säffle och fadern är veterinär i USA med inriktning på smådjur. Restaurangbesöket fick också en extra krydda när servitrisen berättade för oss att kvällens kock kom från Stockholm.

Trots allt, världen är nog inte så stor som man ofta tror …

Sven-Ove Olsson

PERSONNOTISER

Den som inte önskar få sin bemärkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före bemärkelsedagen.

Födelsedagar i februari 2011

Karin Sandbäck, Lövånger, 50 år den 3/2
Imre Marton, Skara, 75 år den 7/2
Lars Erik Appelgren, Uppsala, 75 år den 13/2
Jakub Babol, Sigtuna, 50 år den 14/2
Abdulhussain Haamid, Mölndal, 50 år den 16/2
Birgit Swensson, Lund, 90 år den 19/2

Avlidna

F chefveterinär **Nils Persson** har avlidit den 11 december 2010. Han föddes i Ystad 1936 och avlade studentexamen där 1955 och veterinärexamen 1961. Han började sitt yrkesverksamma liv med diverse vikariat och fick sedan anställning som AI-veterinär i Ystad 1964. 1967 började han arbeta som assisterande veterinär vid Kristianstads läns hushållningssällskap, 1970 som veterinär vid Djurhälsovården, Kristianstad-Blekinge Slakteriförening i Kristianstad och 1972 erhöll han posten som chefveterinär vid Svelab i Kristianstad. Han pensionerades 1994.

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Skara söker

Forskarstuderande
i ämnet Husdjursvetenskap med inriktning husdjurshygien.

Regelsystem och etiska värderingar som styr den offentliga och den branschbaserade djurskyddskontrollen.

Sista ansökningsdag är den 1 februari 2011.
Fullständig annons finns på **www.slu.se/lediga-jobb.**

Vill du leda utvecklingen på djurområdet?

Avdelningen för djurskydd och hälsa söker ***avdelningschef***. Avdelningen ansvarar för arbetet med djurskydd, smittskydd och foderfrågor. Målet är att skapa goda förutsättningar för såväl djur som uthållig produktion, med målet att Sverige ska vara ledande i utvecklingen.

Sista ansökningsdag den 23 januari 2011.
Läs mer på www.jordbruksverket.se.

Jordbruks verket

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 30
TELEFAX: 08-545 558 29
HEMSIDA: ***www.svf.se***

REDAKTION:
JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: ***johan.beck-friis@svf.se***

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: ***suzanne.fredriksson@svf.se***

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: ***brita.trybom@svf.se***

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 070-566 5661, 0734-28 26 80
E-POST: ***info@exponera.net***

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSDAGAR 2011			SENASTE DAG FÖR ANNONSMATERIAL	
1	18	JANUARI	21	DECEMBER -10
2	8	FEBRUARI	18	JANUARI
3	1	MARS	8	FEBRUARI
4	22	MARS	1	MARS
5	12	APRIL	22	MARS
6	10	MAJ	12	APRIL
7	31	MAJ	10	MAJ
8–9	21	JUNI	31	MAJ
10	16	AUGUSTI	26	JULI
11	6	SEPTEMBER	16	AUGUSTI
12	27	SEPTEMBER	6	SEPTEMBER
13	18	OKTOBER	27	SEPTEMBER
14	8	NOVEMBER	18	OKTOBER
15	29	NOVEMBER	8	NOVEMBER
16	20	DECEMBER	29	NOVEMBER

MANUSSTOPP FÖR ARTIKLAR:
En vecka före senaste dag för annonsmaterial. Mer information finns på www.svf.se

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2011
Sverige: 1 110 kronor + moms.*
Europa: 1 430 kronor + moms, i EU.
Utanför Europa: 1 610 kronor.
**Medlemmar i förbundet har 250 kronor i rabatt*

FACKPRESSUPPLAGA 2009
– 3 100 EX

FÖRBUNDSKANSLIET *se sidan 3*